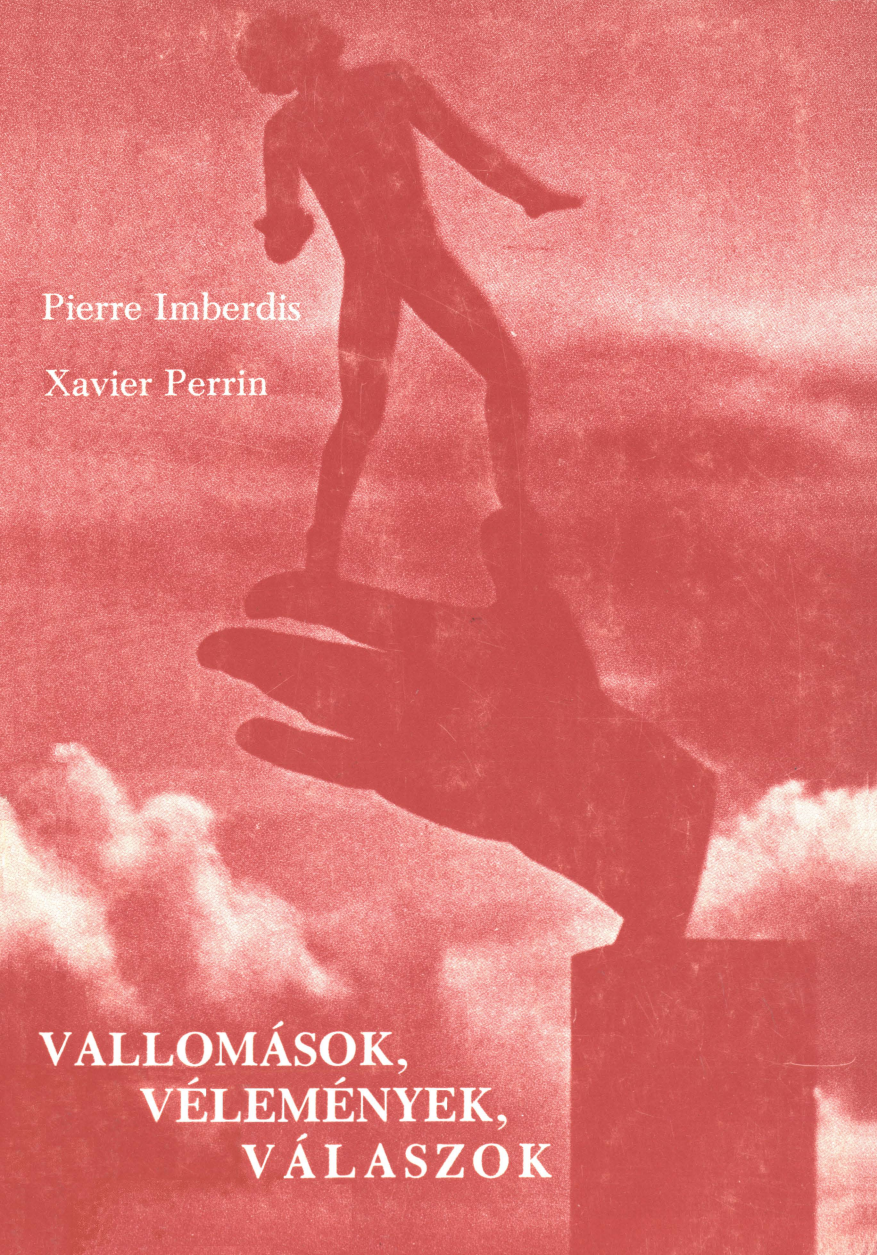

Pierre Imberdis

Xavier Perrin

VALLOMÁSOK, VÉLEMÉNYEK, VÁLASZOK

VALLOMÁSOK, VÉLEMÉNYEK, VÁLASZOK

Az eredeti mű címe és kiadója:
Même si...
© Copyright: Drouget at Ardant - Limoges, 1979.

Egyházi jóváhagyással
Fordította: Jász Ipoly
Fedőlapterv: Falkner Ágnes

© Copyright: 1985. OPUS MYSTICI CORPORIS Verlag
(in Verbindung mit dem Österreichischen Pastoralinstitut)
A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14. - Verlags-Nr: 345.

Satz: Eigenbetrieb des Verlages
Druck: Novographic, 1238 Wien.

Rendelési cím: Verlag OMC, A-1090 Wien, Boltzmanngasse 14.

Pierre Imberdis
Xavier Perrin

VALLOMÁSOK, VÉLEMÉNYEK, VÁLASZOK

BÉCS, 1985

Még akkor is

ha eltorzul a szerelem arca, és nem marad belőle egyéb, mint puszta érzéki öröm...

Még akkor is

ha életundor és unalom gyötri szívünket és égő vágy gyullad a lelkünkben, hogy mesterséges paradicsomkertek irányában keressünk szabadulást...

Még akkor is

ha úgy alakul a helyzet, hogy senki sem hajlandó felelősséget vállalni, sőt látszólag még az igazság maga sem akar tudni szívünk jogairól...

Még akkor is

ha naponta újra kell fölfedeznünk a lényegeset, és újra meg újra védelmünkbe kell vennünk, hogy végképp ki ne múljék...

Még akkor is

ha zaj és nyüzsgés árasztja el a csend és a béke otthonát, és nehezünkre esik magunkra találnunk benne...

Még akkor is

ha nagyon sokba kerül az a szabadságunk, hogy szeretjük a szépet, az igazat és a jót...

Még akkor is

ha sokféle álarc mögé rejtjük, hogy félünk az igazságtól, és engedjük úgy elferdülni személyiségünket, hogy nap-nap után terhére vagyunk a többieknek...

Még akkor is

ha nem tudunk hogyan szabadulni a képtelenség kínzó érzésétől és már nem érezzük az élet jó ízét...

Még akkor is

ha leáll minden, a szavak pedig túl röviddé válnak, mintsem hogy elmondanák, mi is van bennük legbelül...

TALÁN MÉG AKKOR IS

kiutat találsz,
még szerencsét próbálhatsz,
akad valahol némi világosság,
lesz még **OLYAN FÖLD,**
AHOL SZERETNI LEHET?

SZERELEM

Szexualitás — az első helyen?

Sokat beszélnek mostanában a szexualitásról. Mindenbe belekeverik. De nagyon sokszor nem is tudjuk már világosan, mit is értünk szexualitáson.

„Számunkra a szexualitás nem játék, nem időtöltés, nem betegség, nem vétek. Nem is csak vak erő, sem pedig csak kereskedelmileg hasznosítható ösztön. Sokkal több ezeknél: a szerelem körülhatárolható megjelenése." **Xavier de Chalendar**

„A szexualitás teszi férfivá a férfit, teszi nővé a nőt. Ez a férfi és a nő közötti kapcsolat. Ez teszi lehetővé, hogy a férfi férfivá, a nő nővé teljesedjék ki.
A szexualitás jellemzi egész életünket, minden tettünket, a világban való jelenlétünket. Olyan alapfogalom, amely egész emberi életünket irányítja.
A lélektan igen jelentős eredményei mutatják, hogy a nemiség tulajdonképpen megvalósításra váró feladat. Erőrendszer is. Nem pedig — mint valamikor gondolták — valamiféle ösztön, amellyel szemben védekezni, amely ellen küzdeni kell. A szexualitás átfogó jellegű kapcsolat, amelytől a másokkal való minden kapcsolatunk minősége függ...
Kapcsolatban élni mással és elfogadni az ő nemiségét, alapjában véve annyit jelent, mint tudatára ébredni annak, hogy a másik más, és nem énmagam; hogy ebben a másikkal való kapcsolatban mindig vannak határok és mindig adódnak hiányosságok. Elfogadni a szexualitást azt jelenti, hogy elfogadjuk ennek a kapcsolatnak a lehetőségét, de egyben határait is. Ez bizony nagyon nehéz.
Amikor az ember fiatal, álomban él. A szerelmet olyasminek álmodja, ami egyfajta közösség, teljes, végleges, tökéletes, időn túli feloldódás (ó, idő, ne röpülj el!), valamiféle örökös boldogság, amit semmi sem tehet kérdésessé, boldogság olyan biztonsággal, amelyet teljesnek és korlátlannak szeretnénk

tudni. Ilyen a mi álmunk életünk romantikus szakaszában. Ismerek sok fiatalt, lányt és fiút, akiket ilyen — méghozzá rendkívül erős — vágyakozás tölt el. Alapjában véve elvetik a szexualitást, Trisztán és Izolda módjára szeretnék megélni a szerelmet... Mítosz ez. Önmagunk megsemmisülése a másikban, egyfajta feloldódás s ugyanakkor a személyiség eltűnése. Te vagy én, én vagyok te, elkeveredünk bizonyos csodálatos egységben. Nincsenek többé különálló személyek, nincs többé se idő, se tér. Minden egybeolvad.

Nos, ez a szexualitás tagadása, mert hisz igazi érintkezés és hiteles kapcsolat csak egymástól különböző személyek között lehetséges. Nincs érintkezés, ha az egyik személy a másikba olvad, nincs párbeszéd, és nincs lehetőség bármiféle cserére.

Ez az egybeolvadást célzó törekvés, amely a romantikus típusú ember vágyakozása, valójában nagyon erős, de nem túlságosan tudatos védekezés a szexualitással és mindazzal szemben, amit a szexualitás föl-fed előttünk, és ezzel félelmet kelt bennünk... s ez a halál. Igen, nagyon mély kapcsolat van a szexualitás és a halál között. Amikor elfogadjuk a szexualitást, amely valóban férfiként és nőként éltet bennünket, ez egyben a halál tudomásulvétele. Kikerülhetetlen a szerelem elmúlásának fölismerése, mint ahogy a saját halálunké is kikerülhetetlen, más szóval el kell fogadnunk, hogy mindaz, amit szeretünk, mulandó. Főképp ez teszi érthetővé azt a szorongást, amit a szexualitás kivált. E szorongás ellen való védelmet szolgálják azok a ‚tilalmak', melyeket a mélypszichológia teremtett meg: többek között a beszéd tilalma. Ennek alapján túlsokat beszélni vagy egyáltalán nem beszélni a szexualitásról egyaránt eszköz, amellyel megvédhetjük magunkat azzal a kockázattal szemben, hogy a szexualitást elfogadva kell élnünk."

Bertolus doktor

Az érzékiség hajszolása sokba kerül!

Civilizáltnak mondott korunkban az emberi lény nagyon sokszor csak tárgy vagy áru. Ismeretesek az emberkereskedelemmel foglalkozó közel-keleti vagy afrikai titkos vásárok, akár olyan férfiakról van szó, akiket bizonyos munkánál kívánnak alkalmazni, akár pedig olyan nőkről, akiket arab kényurak háremeibe küldenek. Ismerjük a Dél-Amerikában dolgozó milliók igazságtalan élet- és munkakörülményeit. Tudomásunk van arról a faji megkülönböztetésről is, amely nemcsak néhány afrikai államban dívik, hanem európai államokban is, amelyekben a bevándorolt munkavállalók nem élvezik ugyanazokat a jogokat és ugyanazt az emberi méltóságot, mint a többiek.
Talán kevésbé ismertek az új kizsákmányoltak, a modern idők új rabszolgái. Gazdáik a szexkereskedők. Mint a „bűn-vásár" irányítói, nagyon értik, hogyan lehet — a „porno"-kiadványok bőséges változatossága által — fölébereszteni és kihasználni a minden emberi lényben szunnyadó állatot. Ez az embertelenné válás álcázott vállalata, ami szemünk előtt folyik. Az biztos, hogy az új gazdák soha nem fogják nevén nevezni. Jól tudják, hogy „nem fizetődnék ki". Így hát a szexuális felszabadításról, szabad szerelemről, a tabuk és minden erkölcs elvetéséről beszélnek. A romlottság, amikor szükséges, tudja, hogyan kell öltöznie. Azt is tudja — ha pénzt érez — hogyan legyen elragadó. A bűn haszonélvezői számára a pénznek nincs szaga. Nem számít nekik sokat, hogy a fiatalok testükben-lelkükben sérülést szenvednek, az sem, hogy féktelenül átadják magukat olyan tapasztalatoknak, amelyek keserűvé

teszik életüket. Ezek a kereskedők mindenek előtt hasznot akarnak húzni a helyzetből, közben jól megtölteni a zsebüket és mulatni naív, kíváncsi és kicsit „disznó" klienseik sokaságán.
Valójában mi az oka annak, hogy a szerelem pusztán érzékiséggé vált? Honnan van az, hogy a szerelem a mozi, az irodalom, a divat vagy a szórakozás révén mintegy az élvezet és a szexualitás kultúrájává fejlődött? Hogyan lehetséges, hogy a gyönyör technikája lett belőle? Tévedés, félreértés, kétértelműség mutatkozik a szerelem vonatkozásában. Mert ezek az új gazdák a szerelmet a nemzőszervre vagy az érzékiségre szűkítik le, s ezáltal le is rombolják. Márpedig a nemzőszervre szűkíteni a szerelmet azzal jár, hogy hagyjuk: elárasszon bennünket az ösztön, amely úrrá lesz rajtunk rettenetes zsarnoki hatalommal ahelyett, hogy ezt a nemi jellegét beállítanánk a szerelem aktusába. „A másik személy, a szerelemnek ebben a szándékolt leszűkítésében, csak mint izgatószer játszik szerepet. Az embernél nincs tisztán állatiság, mert az emberben minden emberivé tud válni, vagy azzá kell válnia. Különben embermivoltunk alá süllyedünk. Hasonlóképpen, a szerelmet puszta érzékiséggé szűkíteni azt jelenti, hogy nem is közelítünk a szerelemhez. Megvannak a mozdulatok, az érzések, a szavak, amelyek a szerelemhez kapcsolódnak, de hiányzik az a szándék, hogy önmagáért szeressem a másikat." Az érzékiség olyan mint egy félbemaradt mozdulat, s magányosságban hagyja azokat, akik azt hitték, szeretik egymást. Úgy látszik, lehet szerelem nélkül is szeretkezni. És ebben az esetben a két személy nem találkozik.
Arról van itt szó, hogy nem akarják egyesíteni a szerelem minden szempontját, hanem elválasztják őket egymástól. Vagy — úgy látszik — egyszerűen félnek úgy tekinteni a másikra, mint aki alkalmas társ lenne szerelmi kapcsolatban, ami persze önátadással,

mélységes tisztelettel, gyengédséggel járna együtt... A szerelemtől így elválasztott érzékiségben „egyenként is, közösen is — egyedül vagyok. Velem szemben nincsen senki. A másik csak egy tárgy, amelyben magamat keresem. A szexualitás így a jelentéktelenségbe zuhan. Semmit nem mond már. Nem olyan megnyilatkozás, amely jelenthetne valamit a másiknak, hanem valójában önmagam keresése a másikban. Ez a magányosság ördögi köre... Úgy látszik, hogy amily mértékben jelentés nélkülivé válik, annál követelődzőbb lesz, hogy bosszút álljon vagy kárpótoljon az élet egyéb területein elszenvedett csalódásokért. Ebben persze elvész az érték s az érzés. Mert ami értéket és értelmet ad a — még ha csak érzéki módon megélt — szexualitásnak, az csak a szerelem."

P. Lintanf

„A klasszikus felfogással szemben: az emberi szexualitás biológiailag különbözik az állati szexualitástól, mert az, ami hormonális és ösztönös automatizmus volt, átkerül az agyban lévő nevelőközpont irányítása alá. Utcáink szexualitása olyan mint a lepkéké: a másik nem egyén, hanem egy magát kellető, féktelenségre utaló jel hordozója."

Doktor Paul Chauchard

KÉT SZÁRNY

Még alig emelkedő gondolatnak
vagyunk mi egy-egy szárnya.
Lehullna ez az égreszálló madár,
ha a két szárny elválna.

Két szárny vagyunk, de fenn a
fellegekben
nem szállhatunk, csak mind a ketten
szívverésnyire pontos
együtemben.

Szállj hát velem
egy rezdülésű szárnycsapással.
Hullongó tollak voltunk egyedül,
szárnyak lettünk egymással.

Váci Mihály

Kérdés egy orvoshoz

„Mi a véleménye — orvosi és pszichológiai szempontból — a házasság előtti tapasztalatszerzésről?"

„Azt hiszem, hogy sok, szexuálisnak mondott kapcsolat valójában csak „nemi" és kizárólag fizikai kapcsolat. Tulajdonképpen a szexualitás elleni védelmi reakcióról van itt szó: az egy teljes és valódi kapcsolat a másikkal, akit hatalmunkba kerítettünk és szeretünk, mint személyt. A helytelenül kezdeményezett fizikai kapcsolatok megakadályozzák, hogy eljussunk erre a személyi kapcsolatra. Ellenzőül vagy védő maszkul szolgálnak az igazi, személyes szexuális kapcsolatokban mutatkozó nehézségekkel szemben.
Sok fiatalnak vannak ma felületes, ha nem is mindig kielégítő fizikai kapcsolatai, érzelmi kapcsolataik viszont többnyire rendkívül nehézkesek. Együtt töltenek egy éjszakát, de nem ismerik egymást. Nem is szeretik egymást. Hány film mutat rá erre az elidegenedésre, erre a drámára! A fizikai kapcsolat valóban nagyon sokféle jelleget ölthet magára, és nem tud a személyek közti csere és kapcsolat eszközévé válni. Ami közben tapasztalható, egyáltalán nem vet fényt a másik lelkületére. Valójában, a „nemi", fizikai kapcsolat gyakran a beteges önkielégítés kettesben űzött formája, amelyben mindegyik fél a saját gyönyörét keresi, felhasználva hozzá — eszközképpen — a partnert. Ebben az esetben a kapcsolat olyan, mint az önkielégítés: védekező reakció a szexualitás valódi rendeltetésével szemben.
Vegyük pl. a határesetet: olyan lányokkal foglalkozom, akik, gyakran nagyon változatos ifjúkor után, a prostitúcióra szánják rá magukat. Múltjukból kiviláglik, hogy nem eszméltek rá saját értékükre,

mint nemileg meghatározott személyek, mivel hiányzott náluk a normális kapcsolat a szülőkkel. Ezek a lányok tele vannak szorongással, s az az érzésük, hogy megvetik őket, hogy soha nem veszi be őket a társadalom. A mélyreható csalódásokat úgy ellensúlyozták, hogy egyre-másra halmozták a szexuális kapcsolatokat, amelyekben valamiféleképp biztosították magukat saját értékükről és arról, hogy mások is elismerik létezésüket. De ez a bizonyítás mindig kevés, s mindig megújításra vár.
Attól tartok, hogy sok fiatal talán kevésbé tragikus históriájában hasonló visszahatásokkal találkozunk. Amikor valaki úgy érzi — ez gyakran nem is tudatos —, hogy mások és maga számára nem létezik, igyekszik minél több tapasztalatra szert tenni...
Ha igazi a szerelem, ez természetszerűleg magával hozza, hogy vágy ébred az emberben bizonyos gesztusok, bizonyos intimitás után. Én mégis úgy látom, hogy sok fiatalban nagy tisztelet él a másikkal és a test misztériumaival szemben... Az az érzésem, hogy ez a tudatosodás sokkal fontosabb, mint régebben, — még azoknál is, — akik valójában elbuknak. Az igazi gyönyört nem ennek az izgalomnak keresésével érjük el. Mindig ráadásként jelentkezik; a valóságos kapcsolatot szentesíti.
Gyakran fordul elő, hogy valaki — saját szexualitásával kapcsolatos nyugtalanságában — azért keresi a gyönyört, hogy normálisnak érezze magát és meggyőződjék arról, hogy olyan mint mindenki más. Ez manapság a vezérmotívum. De az olyan elől, aki kergeti a gyönyört, a kielégülés eltűnik; minél jobban keresi, annál gyorsabban elfut. Csak úgy jön el, ha elfogadjuk a másikkal való kapcsolatot, ami önátadással és áldozattal jár együtt. Különben csak „birtoklás"-ról lehet szó."

Bertolus doktor

Szex-forradalom!

„Miután sokáig titkolt s szinte szégyellnivaló volt, a szexualitás eléggé zajos bosszút áll. Régen alig beszéltek róla. Legalábbis nem eleget. Mostanában annál többet... Mintha minden szexualizálva lenne a szó szoros értelmében. Mint minden ilyen esetben, vigyáznunk kell józanságunkra, s először is azt kell megvizsgálnunk, miről is van szó, meg hogy mi jó lehet benne. És hogy mi az, ami kevésbé jó. Egyszóval helyesen kell kérdeznünk."
Valahogy mindenfelé ugyanaz a refrén hallható: „Élvezzétek a gyönyöröket, jogotok van hozzá, éspedig minden módon. A szex a gyönyörűségért van, tudjatok élni vele!" Nem szűnnek ismételgetni fiataloknak is, a felnőtteknek is ezt, s végül is befolyásolnak vagy tévútra vezetnek. Nos, a szexuális élvezet adott tény, de nem cél. Amikor pedig azzá lesz, megkérdezhetjük magunktól, mi maradt a gyönyörből. A szexuális kívánság, mint sok más dolog, magában hordja a jót is, a rosszat is. Nem azzal tesszük szabaddá az embert, hogy kitárjuk előtte teljesen az ajtókat. Megvan minden lehetőségünk rá, hogy szabaduljunk olyan ösztönöktől, amelyek nem éppen a legemberibbek. Minek a nevében lehet elitélni a megbecstelenítést, ha a szexuális kívánság a legfőbb szabály? „Az ember — írja Jacques Ellul — ott kezdődik, ahol meg tudja fékezni, uralma alá vetni, elgondolásaiba belekombinálni vágyait, és határt tud szabni a gyönyörnek, tekintetbe véve azokat, akik körülötte élnek. Azaz: alá tudja magát vetni a szerelem felsőbbrendűségének. Minden egyéb nem más, mint az egész közönséges állatiasság.". A szexet pedig alig lehet fölidézni az ember legmélyebb titkának érintése nélkül...
A szexuális tevékenység életadó ténykedés. Életet ad egy párnak. Más alkalommal pedig egész egyszerű-

en szólva, az életet adja tovább. Nem lehet tehát jelentéktelen, közönséges találkozás ténykedéseként fölfogni. A szexualitás a hús és a lélek összekapcsolódásához, erre a homályból és ragyogásból álló területre vezet minket, ahol szenvedélyek találkoznak össze, de szerelem is születhetik. A szexárusok ócska históriákkal traktálnak minket, amikor nagyon olcsó gyönyörreceptjeiket kínálgatják.
Hogy emberi legyen, a szexualitás önmagán túlmutató végcélt, az élet szabad választását föltételezi. Ilyen szabad választás mostanában többféle is van, s ez bizony nem könnyíti meg a problémát. A kereszténység már nem az egyetlen — mint a közelmúltban volt —, ami az emberre vonatkozó szemléletet adja nekünk. Sőt nagyon erősen támadják azok, akik szerint a szexualitást pellengérre állította. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a kereszténveknek már nincs mondanivalójuk, — ellenkezőleg. Természetesen, mint mindenkinek, nekik is van felülvizsgálni valójuk. Még mindig sok keresztényt fog el a szexualitástól való régi félelem. Mások pedig — ezzel ellentétben — szeretnének mindent megkeresztelni. Kutatásunk igazsága ennél minden bizonnyal sokkal többet követel tőlünk.
Az evangéliumban — inkább, mint az erkölcs-kódexekben — rátalálunk az igazságra. Abban az evangéliumban, amely azt tanítja nekünk, hogy „a férfi és a nő már nem kettő, hanem csak egy test", amint azt a Biblia is tanította első lapjaitól kezdve. A Megváltó Krisztus „Örömhír" és egyben jó hír az emberi szerelem számára is... „Jézus nem lehet az élet teljessége anélkül, hogy ne legyen a szerelem teljessége is."

Robert Masson

A szerelem nehéz dolog. Az emberi lény szerelme a másik iránt talán a legkomolyabb próbatétel mindnyájunk számára, a legjelentékenyebb tanúságtétel önmagunkról; ez az a legfőbb mű, amelynek minden egyéb csak előkészítője. A fiatalok, akik mindenben tapasztalatlanok, ezért nem tudnak még szeretni; meg kell tanulniuk. Lényük minden erejével, szorongó és magányos szívverésükre figyelve tanulnak meg szeretni. Minden tanoncidő olyan mint a zárt, próbatételi idő...

A szerelem nem azzal kezdődik, hogy átadjuk önmagunkat a másiknak, hogy egyesülünk a másikkal. (Mivé lenne két, még bizonytalan, be nem teljesedett, függőségben lévő lény egyesülése?) A szerelem az egyetlen alkalom, hogy megérhessünk, hogy alakulhassunk, hogy mi magunk a szeretett személy szerelmének a világává legyünk. Nagyon nagy követelmény, határtalan igyekezet ez: aki szeret, abból ez alakít olyan kiválasztott lényt, akit hív a messzeség. A szerelemben, amikor jelentkezik, csak az egymásért való munka kötelezettségét kellene a fiataloknak látniuk...

Átadni magát a másiknak, elveszni a másikban, az egyesülés minden fajtája még nem nekik való. Sokáig kell nekik — előbb — gyűjtögetniük, sok mindent egybehordaniuk. Az önátadás befejezés: s a fiatal erre talán még képtelen...

Ne gondolja senki, hogy az a szerelem, amelyet fiatalon megismert, hiábavaló. Nemde gazdag és erős vágyakozásokat támasztott, olyan terveket, amelyekért még ma is él? Biztos vagyok abban, hogy ez a szerelem csak azért maradhatott meg ily erősen és ily hatalmasan az emlékezetében, mert az volt számára az első alkalom, hogy egyedül legyen önmaga legbelsejében, s az volt az első belső erőfeszítés, amivel életében kísérletet tett."

Rainer Maria Rilke

Nos hát akkor...
A szabad szerelem?

Vajon

szabadságomat és függetlenségemet
akarom vele visszakövetelni?

eszközt keresek ahhoz,
hogy valahol érvényesüljek?

attól tartok, hogy nélküle nem
leszek versenyképes?

csak nem szeretnék lemaradni
valami tapasztalatról?

csupán olyan akarok lenni,
mint a többi ember?

új alkalom nekem, hogy odadobjam
magam ösztöneimnek?

attól rettegek, hogy különben
nem leszek teljes értékű nő?

ez valami szenvedélyes védekezés
tilalmakkal és tabukkal szemben?

ez valami változást jelent szerelemről
és házasságról vallott felfogásomban?

azért teszem, hogy fogyasztó módjára
élvezzem a nemiséget,
ahogy más egyebet is fogyasztok?

vagy csak egészen egyszerűen

FÉLELEM A SZEXUALITÁSTÓL?

„Jól csak a szívével lát az ember.
Ami igazán lényeges,
az a szemnek láthatatlan.“
Saint-Exupéry

Látom az arcodat, a szemedet, a testedet,
de téged nem ismerlek...

Arcod mögött
ismerni akarom szíved tulajdonságait,
s akkor majd kezdelek megismerni téged...

Azután még tovább kell mennem,
egészen a titokig, amely te magad vagy,
egész addig a láthatatlanig,
ahol az Isten képmása vagy,
és akkor sok mindent megtudok
majd rólad.

KÉT NYÁRFA

Én sem volnék, ha nem volnál,
ha te hozzám nem hajolnál,
te sem volnál, ha nem volnék,
ha én hozzád nem hajolnék.

Osztódom én, osztódol te:
só vagy az én kenyeremben,
mosoly vagy a bajuszomon,
könny vagyok a két szemedben.

Köt a véred, köt a vérem:
szeretőm vagy és testvérem.
Köt a vérem, köt a véred:
szeretőd vagyok s testvéred.

Szellőm vagy, ki megsimogatsz,
viharom, ki szerteszaggatsz,
szellőd vagyok, ki simogat,
viharod, ki szétszaggatlak.

Ha nem volnék, te sem volnál,
én sem volnék, ha nem volnál.
Vagyunk ketten két szép nyárfa,
s búvunk egymás árnyékába.

Kányádi Sándor

Csodálatos szerelmi költemény.

Szerelmesem hangját hallom! Jön már,
ugrálva a hegyeken,
szökdelve a halmokon.
Mert olyan szerelmesem, mint a gazella,
mint a fiatal szarvas.
Itt áll már falaink mellett,
benéz az ablakon,
betekint a rácsozaton.
Szerelmesem így szólított meg:
Kelj föl, kedvesem,
szépségem jöjj már!
Galambom, a sziklahasadékban,
a magas kőszál rejtekében!
Mutasd meg arcodat, hallasd a hangodat,
mert kellemes a hangod, és bájos az arcod!
Szerelmesem enyém, s én az övé vagyok.
Tégy engem, mint pecsétet a szívedre,
mint pecsétet a karodra!
Bizony, erős a szeretet, mint a halál,
legyőzhetetlen szenvedély, akár a sír.
Úgy lobog, mint a lobogó tűz,
mint az URnak lángja.
Sok víz sem tudja eloltani a szeretetet,
folyók sem tudják elsodorni.
Szerelmesem így szólított meg:
Kelj föl, kedvesem,
szépségem jöjj már!
Nézd, vége van a télnek,
elmúlt az esőzés, elment.
Megjelentek a virágok a földön,
itt az éneklés ideje,
gerlebúgás hangzik földünkön.
Érleli első gyümölcsét a fügefa,
és a virágzó szőlők illatoznak.

Kelj föl, kedvesem,
szépségem, jöjj már!
Ágyamon éjjelente kerestem őt,
akit lelkemből szeretek,
kerestem, de nem találtam.
Fölkelek azért, és bejárom a várost,
az utcákat és a tereket,
megkeresem, akit lekemből szeretek!
Kerestem, de nem találtam.
Rám találtak az őrök, akik a várost járják.
Nem láttátok, kérdeztem, akit lelkemből szeretek?
Alig mentem tovább tőlük,
máris megtaláltam, akit lelkemből szeretek.
Megragadtam, nem is engedem el,
míg be nem vezetem anyám házába,
szülőmnek szobájába.

Énekek éneke

Jézus soha nem mondta...

Jézus soha nem mondta:
Oltsátok ki a fényeket, hallgattassátok el a hangszereket,
éljetek önsanyargatásban és szigorúságban!
Zárkózzatok be egy sötét szobába,
és térdenállva könyörögjetek megbocsátásért!

Soha nem mondta:
Úgy neveljétek gyermekeiteket,
hogy rettegjenek az Istentől, aki büntet és ítél!
Soha nem mondta,
hogy „szerelmeskedni" szégyen.
De nem mondta azt sem,
hogy csak csináljunk bármit, ami éppen jól esik.
Azt sem mondta:
Rendesek legyetek,
és nyakkendőt kössetek, ha hozzám jöttök!

Hanem mi, mi lelki nincstelenek,
mi menekülünk a diszkóba,
hallgatjuk a popzenét,
mi jövünk össze, hogy együnk-igyunk, nevessünk...
A jámborságon meg csak mulatunk,
mert szemétnek tartjuk.
Úgy nő fel gyermekünk, hogy Istenről mit sem tudhat,
mert mi fütyülünk az Istenre, aki ostorát pattogtatja.
Összefekszünk örömlányokkal, fekszünk saját asszonyunkkal, és lábunkon megállni alig tudunk.

És mégis unatkozunk,
mert félünk attól, hogy SZERESSÜNK!
S akkor felbőg a síró, rikoltó muzsika,
és iszunk, hogy felejtsünk...

Csak azért jövünk össze, hogy a meccset nézzük.
Bigottá vagy vastag nyakúvá leszünk.
A szerelem orgiává fajul,
s büszkén valljuk magunkat tudatlannak.

S ekkor Krisztus azt mondja nekem:
Fogd föl ennek kockázatát:
SZERESS, ÉS TEDD, AMIT AKARSZ!
Igyál, és oszd meg a kenyered a többiekkel,
mint hùgaidat szeresd az utcalányokat,
és ne botránkozz meg a sokszor nagyon is durva életen!
Ne félj szakítani a falka törvényével,
föltéve, hogy ebben a szeretet vezet.

Ne félj szélnek ereszteni a tabukat,
csak maradjon szíved szándéka becsületes.
Ne félj belevetni magad az életbe,
föltéve, hogy látásod tiszta marad.
Én ott vagyok veled,
hogy megtanítsalak, mit jelent szeretni.

Nem mintha eldobnánk magunktól emberségünket,
és így fohászkodnánk esdeklő imával:
„Uram, Uram,
dugd be fülünket, fogd be orrunkat,
zárd be szájunkat, törd meg lendületünket...",
és így akarnánk eljutni a szeretethez.
Hanem azért, mert az Isten szíve
szabad lényeket formál belőlünk,
akik maguk is életképesek,
találkozni tudnak a többiekkel,
igaz módon, egész lényükkel, testükkel, szellemükkel.

Végül is szabályok nincsenek.
Egyedüli törvény a szeretet, amelyet Jézus ajánl nekünk,
csak ez ad erőt, hogy végigjárjuk
a mindennapok őrülten kavargó áradatát.
Krisztusunk, te feláldoztad életedet,
így tudtad megvalósítani, amit mondtál.
Segíts hát, hogy úgy tudjunk szeretni, ahogyan te szeretsz.

SZERESS, ÉS TEDD, AMIT AKARSZ!
— mondta Szent Ágoston.

Mindennél magasztosabb utat mutatok nektek.
Szóljak bár emberek vagy angyalok nyelvén,
Ha szeretet nincs bennem,
Csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom.
Legyen bár prófétáló tehetségem,
Ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt,
Legyen akkora hitem, hogy hegyeket mozgassak,
Ha szeretet nincs bennem,
Mit sem érek,
Osszam el bár egész vagyonomat a szegényeknek
S vessem oda testemet, hogy elégessenek,
Ha szeretet nincs bennem,
Mit sem használ nekem.

A szeretet türelmes, a szeretet jóságos,
A szeretet nem féltékeny,
Nem kérkedik, nem gőgösködik,
Nem tapintatlan, nem keresi a magáét,
Haragra nem gerjed, a rosszat föl nem rója,
Nem örül a gonoszságnak,
De együtt örül az igazsággal.
Mindent eltűr, mindent elhisz,
Mindent remél, mindent elvisel.

A szeretet soha el nem múlik.

Szent Pál, Jézus apostola

„Szeressétek egymást,
mint ahogy én szerettelek titeket."

Amikor szerettek, ne mondjátok:
Isten itt van a szívemben,
hanem inkább ezt mondjátok:
Isten szívében vagyok.

Khalil Gibran

Szereteted ne olyan legyen, mint az éhség, mely mohón válogat ehető és nem-ehető között; hanem, mint a fény, mely egykedvűen kiárad minden előttelévőre.

Mikor a szeretet válogatni kezd: már nem szeretet többé, hanem sóvárgásnak és undornak kettőssége. S ez: az érzelgés.

Minden emberi indulat közt az érzelgősség a legnyomorúságosabb. Egyik irányban szeretni csak úgy tud, hogy másik irányban gyűlölködik; vonzalma nyállal ken, gyűlölete köpköd. Állandó mértéke nincs, önmaga kavargó formátlanságához mér mindent; akármerre fordul, jó nem fakad belőle.

Korunk betegsége, a lelki talajtalanság és általános összezavarodás innen ered: a kétfejű bestia mosolyából és könnyzacskóiból. Többet ártott, mint akármelyik szenvedély: a józan emberi mértéket összezavarta.

Weöres Sándor

Oly szép este van ma, és alkonyul az életünkben is. Látod, méltán rád fér egy kis pihenő.

Nézd, a gyerekek már megtalálták a helyüket, szétszéledtek a világban; s újra csak kettecskén vagyunk, mint amikor elkezdtük.

Asszony, emlékszel? Semmink se volt, minden ránk várt. És hozzáláttunk. De nehéz volt! Bátorság kellett hozzá, és kitartás.

Meg szerelem is, de ez a szerelem nem olyan, mint kezdetben hiszi az ember.

A szerelem nem csak annyi, hogy csókot váltunk, egymás fülébe forró szavakat suttogunk, vagy szorosan összebújunk; az élet ideje hosszú, a menyegző csak pár napig tart. De csak ezután, — emlékszel? — csak ezután kezdődött az élet.
Munkához kellett látnunk, és nem sikerült; újra kellett kezdenünk, s megint csak nem sikerült. Aztán jöttek a gyerekek; el kellett őket tartani, ruházni, nevelni: sose lesz ennek vége? Aztán néha megbetegedtek: te egész éjjel talpon voltál, én meg reggeltől estig dolgoztam.

Az évek szaporodnak, sokszor bizony kedvét veszti az ember, s nem jutunk előbbre, sőt sokszor úgy tűnik, minden visszájára fordul.

Emlékszel, szívem, ugye?

Emlékszel ezekre a gondokra, ezekre a bajokra? De te ott voltál. Hűségesek maradtunk egymáshoz. Így én rád támaszkodhattam, te meg rám.

Szerencsénkre együtt voltunk, s mind a ketten munkához láttunk. Álltuk a sarat, álltuk az ütést.

Nem az az igazi szerelem, amit annak hisznek. Az igazi szerelem nem egy napig tart, hanem örökké.

A szeretet az, hogy segítjük, hogy megértjük egymást.

És lassacskán azt látjuk, hogy minden elrendeződik. A gyerekek felnőttek, jól elhelyezkedtek. Jó példát adtunk nekik.

Szilárd alapot vetettünk a háznak. Ha erősen állnak az országban mindenütt a házak, akkor szilárd lesz az ország maga is.

Ülj hát mellém, és nézz körül, mert ez az aratás, a begyűjtés ideje: amikor olyan bíborvörös az ég, mint ma este, s rejtelmes homály dereng a fák között. Ülj egészen szorosan mellém, s nem szólunk egy szót sem: nem szükséges nekünk már semmit sem mondanunk egymásnak, csak az kell, hogy együtt legyünk, és megvárjuk az éjszaka érkezését azzal az elégedett, jó érzéssel, hogy munkánkat jól végeztük.

C. F. Ramuz

Hát ez a szerelem
Olyan szilaj
Olyan törékeny
Olyan gyöngéd
Olyan reményvesztett
Igen, ez a szerelem
Szép mint a napvilág
Gonosz mint a rossz idő
Amikor nekikeseredik
Ez a szerelem oly igaz
Ez a szerelem oly szép
Olyan boldog
Olyan vidám
Olyan csúfondáros
Félelemtől reszket mint gyermek a sötétben
Olyan magabiztos
Ez a szerelem oly teljes egész
Még élettől teljes
Verőfénytől egészen ragyogó
A tiéd
Az enyém
Egyszer már itt volt
De mindig új valóság

Közben mitsem változik
Valódi mint a friss növény
Reszketeg mint a kismadár
Hevít és életet érlel mint a nyár
Jöhetünk-mehetünk
Mindketten tőle
Feledhetünk
Álomba szenderülhetünk
Ébredhetünk, szenvedhetünk, vénülhetünk
Megint csak aludhatunk
Álmunkban holtunkról tünődhetünk
Fölébredünk, mosolygunk, nevetünk
Szerelmünk csak ott áll
Vár csökönyösen mint a szamár
Élettel teljes mint a vágyakozás
Ostoba mint a sajnálkozás
Gyöngéd mint a rágondolás
Hideg mint a márvány
Szépséges mint a fényes nappal
Törékeny mint a kis gyermek...

Jacques Prévert

Már több éve pap vagyok. Krisztus és az emberek szolgálatát nőtlenségre kötelezetten vállaltam. Amikor elköteleztem magam, a jövő bizonytalanságait tekintve teljes bizalommal voltam Krisztus iránt.

Ma tudatában vagyok annak, hogy ez a Krisztusnak és minden embertestvéremnek fenntartott szeretet nem könnyű. Mint minden embernek, nekem is tapasztalnom kellett, hogy bennem lappang a szexualitásra beállított élet. Mint mindenkiben, bennem is nagy erővel vatődött föl a kísértés, hogy letérjek a felnőtt életem kezdetén választott útról. Szívemben és testemben bensőséges és igen intenzív vágyra eszméltem, az apaság erős igényével együtt. Végül is miért ne hallanám meg ezt a parancsszerű felhívást arra, hogy szeressek, és hogy engem is szeressenek, amikor ez a belső hang minden férfiban és nőben kezdettől, Isten akaratából él? Főképp a magányosság az, ami — bizonyos órákban — nagyon keserves számomra, s azzal a veszéllyel jár, hogy önmagamba zárkózom. A csüggetegség és a fáradság pillanataiban, jogtalan kritikák hallatán, a szükséges reformok lassúsága láttán s azokban az órákban, amelyekben elfog a reménytelenség a rám váró feladat nehézsége miatt, kedvem lenne ezt mondani Krisztusnak: „Túl sokat kívánsz tőlem, ez fölülmúlja szerény emberi erőimet... Nehéz hűségesnek maradnom hozzád!" De minden ilyen alkalommal a Krisztus iránti szeretet fölfoghatatlanul jelen van, ösztökél, hogy fölkeljek és újra elinduljak. Eszembe juttatja, hogy mindenemet, szívemet, lelkemet, testemet, időmet másokra kell szánnom —, számolatlanul. Krisztus mérhetetlen szeretete nélkül — ajándék ez, kegyelem, melyet elnyerhetek, de vissza is utasíthatok — , az igazságban s az egyszerűségben megosztott barátság nélkül, nem tudnám folytatni azt a munkát, melyet rám bízott. Ez mindig újabb ösztönzés a szeretetre, bármibe is kerül.

Nem hiszem, hogy hűségem — bármennyire tökéletlen is — nevetséges lenne, mert napról napra egy kicsit jobban megértem: az a dolgom, hogy Isten életét közvetítsem mindenkinek.

JÉZUS MONDTA TANÍTVÁNYAINAK:

„Nem mindaz, aki azt mondja nekem: 'Uram, Uram!' — jut be a mennyek országába. Csak (az jut be a mennyek országába), aki mennyei Atyám akaratát teljesíti.
Mindaz, aki hallgatja tanításomat és tettekre is váltja, hasonlít a bölcs emberhez, aki házát sziklára építette.
Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvöltött a szél és rázúdult a házra, de az nem dőlt össze, mert sziklára alapozták.
Mindaz pedig, aki hallgatja tanításomat, de tettekre nem váltja, hasonlít a balga emberhez, aki házát homokra építette.
Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvöltött a szél és rázúdult a házra. Az összedőlt és romhalmazzá vált."

ha én hiszek benned,
te is hinni fogsz magadban,
s mert hinni fogsz magadban,
hinni fogsz bennem,
s mert hinni fogsz bennem,
én hinni fogok magamban,
s mert hiszek magamban,
hiszek majd benned is.

„Kezdetben
szólt az Isten:
Alkossunk embert a képmásunkra,
hozzánk hasonlóvá:
uralkodjék a tenger halain,
az ég madarain,
az állatokon,
az egész földön
és mindenen,
ami a földön csúszik-mászik.
Megteremtette Isten
az embert a maga képmására,
Isten képmására teremtette,
férfivé és nővé teremtette őket.
Isten megáldotta őket
és ezt mondta nekik:
„Szaporodjatok, sokasodjatok,
töltsétek be és hódítsátok meg a földet...”
És látta Isten, hogy minden, amit alkotott,
igen jó.

A Teremtés Könyvéből

REMÉNY

Hogyan válthatnál meg engem?
Még a vietnami háborút sem tudod
megszüntetni
a kínai kérdést is ferdén látod
hiába fogadsz éhségsztrájkot
a zsúfolt élelmiszerüzlet előtt
attól a világ éhező harmada
nem lakik jól.

Hogyan akarsz megváltani engem?
hogyan akarod levenni rólam a világ
terhét?
Azt várod, hogy megfogjam a kezed
és boldog legyek?
A világ felejtésének varázsát
kínálod nekem megváltásként
míg én ökölbe szorított kézzel
a levegőbe sújtok.

Bálint Lea

Hol a tűz?

Elindultunk, hogy megkeressük a tüzet. Közülünk az egyik nem hitt benne, a másikunk meg csak róla álmodott. Fáztunk.

A napok múltak; egyikünk elfáradva megállt, ott maradt a szíve. Hívtuk, vonszoltuk magunkkal, hiába minden: elmaradt tőlünk.

Fájó szívvel újra útnak indultunk, mentünk, mendegéltünk, s egy szép napon ránk köszöntött a fényes nap. Gyümölcsfák alatt pihentünk meg. Sokan ott maradtak, mi továbbmentünk.

Egymást követték az éjszakák meg a nappalok, a pusztaságok meg a nagy vizek; küszködtünk, felnőttünk, de a tüzet megtaláltuk, s most visszajöttünk, hogy elhozzuk nektek...

A kidőlt fa én voltam

Matt! Itt a vég. A halál jelezte, hogy megjött. Sakk. Mindaz, amit látni véltem, összedől. Az élet nem megy tovább. Ez hát elképesztő bukása annak a szárnyalásnak, ami voltam. Minden erőfeszítésem — mi felé is? — az igazság irányába, amely percről percre változott; a nap felé, amelyet a fa igyekezett elérni, amely felé növelte és szétterjesztette ágait.

A fát erejének teljében érte a halálos csapás. Máskülönben tovább nőtt volna, tovább tárta volna szét ágait szerte a térben, tovább simogatta volna a szellőket, és csorgatta volna az esőt. Kivágták már, a földön fekszik. Saját magán kívül senki sincs, aki megsirassa.

De ő maga nem sír. Csak az a gondja, hogy megint lábra álhasson, hogy gyökereit újra a földbe eressze, hogy belefúrja magát a földbe, hogy szívja a nedvét. De gyökerei csupaszon állnak, reménytelenül markolják a levegőt, karjai keresztbe téve. Egyedül a visszaemlékezés, amely olyan üres, mint az álom, egyedül az jelenti számára az élet igazi és mérhetetlen képét.

A földön fekve vár. Mindig várni fog, ő, aki mindig csak hajtott, csak hajtott. A várakozás öli meg őt, aki már halott. És mégis, csak várni tud. A földön fekszik, itt lenn. S amikor a kép, saját képe, puha lelkében megnő, láthatja, mit élhetne meg, csakhogy ez éppen nem igaz. Álom ez. A halál tehetetlensége.

Ha legalább elrothadna és termékennyé tehetné a földet! Ha lényege átalakulhatna és a zöld erjedés által elrabolhatna a földből egyetlen magocskát, amely reménysége lehetne. Nem, ennek a fának nincs utóda. „A magnak el kell rothadnia, hogy termést hozzon." Ő halott, de nem fog elrothadni. Úgy marad meg, mint utolsó napjának képe az idők folyamán. De ez a kép olyan szép volt, ennek nőnie kellett volna... De ha ez képtelenség volna, akkor bár tért volna legalább nyugovóra a nap, és lett volna ő maga éjszaka, mint minden egyéb az éjszakában. De reggelenkint

a nap majd újra fölkel, és beragyogja a fákat, melyek naponta centimétereket nőnek. Csak őt, a kidöntöttet nem. A múlt évben pusztult el. Még most is ott fekszik, a földön. Közben bánata megkopik, és kezd tovatűnni a napok során. Ne beszéljünk reménységről, ő tudja, hogy nincs reménye. A megszokás lesz úrrá rajta, érzéketlen lesz természetlenségével szemben. Az erdő magába zárja, a moha betakarja. Ez majdnem hogy tetszik neki. Azt veszi észre, hogy apró kis spórák termékenyülnek meg az ő száraz testén. Társul hozzájuk, izgalom fogja el. A nagy üresség, ami volt, kis csigákkal telik meg. Bár száraz, együtt él az erdővel, s gondolata arra a kis fára irányul, amely a szél nyomán hajladozik. Elfoglalta helyét ott, ahol egy-egy fa között valami üresen maradt. Kedvesek, megosztják vele a helyet. Miért ne? Miért ne osztanák meg egy kővel? Megszerette a napfelkeltét, amely már nem melegíti fel, ami megrezgeti a mellette álló nyírfák levelét, ami felborzolja a tó vizét.
A páfrány ott lenn ma levelet növesztett. A fa elégedett. Segíti, hogy kibonthassa hajtását, hogy kinyíljon. Segítheti, van rá ideje. Ismeri az egész erdőt, szeret minden fát, mert tudja hogy élnek, s hogy egy kicsit ő is él bennük.
Ma éjjel a vihar óriási volt, a halott fa egy kicsit legurult a domboldalon. Holnap, a vadcseresznye első bimbója kinyílik. S a fa eltelik örömmel, mert ez már az új tavasz, ez az élet! Ezzel az első virággal itt a húsvét! Új életre kel, föltámadt...

François Bicket

Mielőtt az élet értelmének keresésére indulnál, szeresd az életet.
Ha szereted az életet, ÉLŐVÉ leszel.

Dosztojevszkij

Életsorsok találkoznak

Vagonok, kamionok, teherhajók...
Mind indulni akartak,
Öregek és sápadt arcú fickók,
Mind menni akartak...
Elfutni a dráma elől, amely egy s ugyanaz:
Születni, élni, szeretni, meghalni!
Füttyök, harangok, szirénák,
Tompán lélegző motorok...
Lelküket megcsalták a szavak,
Tévé, hírlapok, röplapok, remények!
Életükkel játszadoznak,
Mígnem végül is belehalnak!
Állítsd meg a karaván!
Rakpartok, hangárok, egyenruhák...
Kunyhófedél alatt,
Ahol a tető csurgatja az esőt...
Fáradt pillantások fölött:
Útlevelek, rendőri papírok...
Ahol átver az eső.
Számok, fotók és bűntettek...
Várj csak, várj csak még
Maradj a vízhatlan köpeny,
A terepszínű sátorlap alatt,
Várj csak, várj csak az esőben,
Amíg az eső átmossa lelkedet.
Öregek, gyerekek, nők és férfiak,
A sorsok találkoznak,
Ezernyi életutak összefutnak.

A hajnali öt óra emberei

A hajnali öt óra emberei
Megjönnek,
Előbb kettő, aztán három, majd egy.
Fagyos szél fú a sugárúton,
A lámpatartók imbolyognak.
Látom a buszokat:
Ahogy zsúfoltan elhaladnak.
A hajnali öt óra emberei
Hallgatagok.
Akik az életet magyarázzák,
Még nem keltek föl.
Ami ezek sorsát illeti,
Fájdalmuk régesrégen
Túlhaladta a határokat,
Ahol még szólni lehet.
A hajnali öt óra emberei
Várakoznak,
Hátuk görbül a fagyos hidegben,
Hiszen megtörte a tegnapi munka,
De állnak, ma ismét dolgozni kell,
És még annyi holnap következik,
Közülük egyik sem gyógyítja a másikat.
A hajnali öt óra emberei
Ott állnak, végül is kocsiba szállnak.
Hamarosan elnyeli őket a gyár.
Ugyan ki lesz a szerelmük — nekik?
Ugyan ki lesz a szerelmük?
Hallgatnak csöndben.

Mibe ártom magam?

Mibe ártom magam? Mibe ártod magad? Törődj a magad dolgaival, te csibész! Mindig ez a vége. A srácok jobban tennék, ha otthon maradnának, mintsem hogy azokat emlegetnék, akik fél lábbal mindig másoknál vannak. Nem igaz! Még egyszer meg kell magyaráznom az egészet.

Arról ugyebár szó sincs, hogy az iskola túlságosan lázba hozna bennünket; ha beszélünk is róla, csak azért, mert az életben ezt a nagy falatot le kell nyelnünk, és mert hát ez hoz életünkbe szoktatást. Igaz, nemcsak az iskola szoktat, ott van a család is, a kocsma, az utca, a vakáció is. Ezek alakítanak minket társadalommá, mielőtt rádöbbennénk.

Egy idő óta elegünk van már abból, hogy darabokra szednek, hogy — mint mondják — beskatulyáznak minket. Aztán kimondják, hogy a beskatulyázást meg kell szüntetni, mert az élet nem egyenlet, hogy iskola + család + pajtások + szórakozások + X = 0
Szóval, le kell dönteni a válaszfalakat.

Ha kinyitsz egy ajtót, az kelepce lehet. Ha két ajtót nyitsz ki, az már huzatot csinál. Ha ledöntesz egy válaszfalat, kinyújthatod a lábad. Ha folytatod a válaszfalak döntögetését, majd meglátod, hogy több levegőhöz jutsz.

Hogy hát mibe ártom magam? Nos abba, ami rám tartozik. S egy sereg dolog tartozik rám. Vadaskertek, magánstrandok, ahová belépni tilos. Belépés előtt tessék kopogni. De ki kopogjon? Ha elkezdeném felsorolni, beleártanám magam abba, ami... Az élet, a tiszta levegő, amit beszívok, a muzsika, amit hallgatok, ami holnap a tennivalóm lesz. Ami csak mozdul és jön-megy, a pénz, az emberek és a könyvek, mindaz ami érzékelhető és nem érzékelhető, mint a gyöngédség és a kiáltás, s mindazok akiktől elválunk, vagy akik elválnak egymástól. Ha erről te azt mondod, hogy ez már politizálás, hát jó, akkor politizálunk. Ha pedig azt mondod róla, hogy ez az élet, hát jó, akkor elkezdünk élni. **Aristide**

Egyfelvonásos jelszócsokrok

Mire jó? Csak a pénz ér valamit! Minden rothadt! — Függöny!

Más társaságot keresni? Marhaság! — Vége — Ennek így kellett történnie. — Hát így van ez, az ember semmit se tehet!

Hagyd csak, hadd élje világát. — Fogd be a szádat, és maradj nyugodtan! — Főként hagyjuk a meséket! — Írva van. — Képtelenség!

Éljen az anarchia! — Hagyjatok békén süket mesétekkel. — Mulassunk! — Utánunk a vízözön... majd csak kievickélnek a bajból.

Együnk, igyuk tele magunkat! — Használjuk ki az életet amennyire csak lehet! — Mulass, amíg csak tudsz. — El kell felejteni mindent!

Vágyaim körtánca

Puritán serdülő évek és ifjúkor után Gide szántszándékkal a gyönyör keresésére adta magát. A gyönyör énekese lett, a pillanatnyi tiszta gyönyöré: az ember maradjon mindig szabad, semmihez sem szabad ragaszkodnia. Így tudja megteremteni az élet teljes gazdagságát. Könyve „A földi táplálékok" különös módon világítja meg ezt a szemléletet.

A kielégítetlenül maradt vágy viszont nem fog-e ellentmondásba torkollni? Nem pusztul-e el a fáradság és az örökös kielégithetetlenség következtében, amelyet fölkelt bennünk. Meg kell-e hát ölni a vágyat, minden baj forrását, mint ahogy azt a keletiek gondolják? Engedelmeskedni kell-e neki, bárhová is vezet? Vagy irányítani kell? Mi hát az értelme vágyainknak?

Nem tudom mit is álmodhattam az éjjel.
Fölébredéskor szomjas volt minden vágyam.
Úgy tetszett, hogy álmomban sivatagon keltem át.
Nyugtalaságunk a vágy és az unalom között ingadozik.
Vágyak! Ti sohasem fáradtok el?
Ó! Ó! Ó! Ó! Ez a kis múló gyönyörűség! — amelynek vége is lesz egyhamar!
Kár! Kár! Tudom, hogyan tegyem tartóssá fájdalmamat; de a vágyamat megszelidíteni nem tudom.
Vágy és unalom között ingadozik bennünk a nyugtalanság.
Az egész emberiség nagybetegnek tűnik nekem, aki megfordul ágyában, hogy elaludhasson, keresi a pihenést, de elaludni nem tud.
Vágyaink már sok világot bejártak;
betelni mégsem tudtak soha.
És gyötrődik az egész természet
nyugalom és gyönyör után szomjúhozva(...)

Ó! Roppant nyugalom fejében cserébe kívánom immár a megmentő halált, csak hogy újabb vándorútra ne kényszerítse lelkemet a meddő vágyakozás. Vágyam! Hurcollak utaimon; magadra hagytalak mezőségeken; agyonetettelek nagyvárosokban; csömörlésig jóllakattalak, de kielégíteni nem tudtalak; — holdfényes éjszakákon fürösztgettelek; mindenfelé megsétáltattalak; hullámok tetején dajkáltalak, habok felett altatgattalak... Vágyam! Vágyam! Mit tegyek még veled? Mit akarsz még tőlem? Hát te nem fáradsz el soha?

André Gide

Ugyan mit is mondhatna Isten
annak, aki magától,
és saját terhének súlya alatt
hajlik a szomorúságra,
és ösztönösen
az éjszaka felé fordul?

G.Bernanos

Csak annak lehet kedvező szele,
Aki tudja, hova tart.

Utánanézek, vannak-e még élők

Akkor azt mondtam: Nem.
Kétségbe nem esem,
Ezt a betegséget föl nem szedem.
Fölkelek. Útnak eredek.

Tervemet föl nem adom.
Jól nyitva tartom a szemem.
Már megtanultam: ha rászedni hagytam magam,
Szemem csak egy pillanatra behunytam,
Máris veszve voltam.

Nem. Állva maradok,
Küzdök majd,
Még magam ellen is.
Nem akarom, hogy ez a világ
Vakká, süketté,
Sántává, némává,
Halottá tegyen.

Nem akarok meghalni,
Nem akarok
Nem akarok
Nem akarok szemétládává válni,
Nem akarom, hogy megszűnjek ember lenni.

Elzarándokolok majd
A világ négy sarka felé
Megnézem, folyik-e víz a forrásokból,
Meg tudja-e még rajzolni árnyékát a nap.
Utánanézek, vannak-e még élők a földön,

Megfelelnek-e még a férfi- és asszonynévnek,
Meg lehet-e érinteni a kezüket,
Őrzi-e még a kezük a melegséget.

Elmegyek
S kérdéseket teszek föl nekik.
Kérdésekkel fogom zaklatni őket
Amíg csak nem válaszolnak,
S bizony alaposan utánanézek válaszuknak.

Azon csodálkozol
mint valami furcsa dolgon,
hogy hosszú utat tettél már meg,
és sokszor változtattad az útirányt,
anélkül, hogy ez eltüntette volna
szíved súlyos szomorúságát?
Lelket kell cserélni,
nem éghajlatot.

Seneca

Próbáld megérteni

„Istenemre! Próbáld már megérteni egy pillanatra, te is, te kis idióta! Én megpróbáltam, hogy megértselek téged. De mégiscsak kell lenni olyanoknak, akik igent mondanak. Mégis csak kell olyan valaki, aki irányítja a bárkát. Mert beszivárog a víz mindenfelől, s tele van bűnökkel, ostobaságokkal, nyomorúsággal... A kormánykerék meg csak jobbrabalra ingadozik. A legénység már nem akar tovább dolgozni, csak azon töri a fejét, mikor foszthatja ki a hajóraktárt, a tisztek meg már javában készítenek maguknak egy jól fölszerelt csónakot, senki másnak csak kizárólag maguknak, amelyre magukkal viszik az egész édesvíz-készletet, hogy megmentsék az irhájukat. Az árbóc recseg-ropog, a szél fúj, a vitorlák hamarosan elszakadnak, s ezek a vadállatok mind együtt pusztulnak el, mert csak a saját bőrükre gondolnak, kényes bőrükre, s apró ügyeikre. Gondolod, hogy ilyen esetben jut valakinek ideje arra, hogy azon töprengjen, „igent" mondjon-e vagy „nemet"; hogy nem kell-e majd egyszer drágán fizetni mindezért; és hogy egyáltalán lehetünk-e még valamikor ismét emberek? Elkapjuk a rúd végét, nekifeszülünk a vízhegynek, rendelkezéseket ordítozunk s rálövünk a halomra, az elsőre, amely közeledik felénk. A halomra! Ennek már nincs neve. Olyan ez, mint a hajóhídon ránk rontó hullám, mint az arcodba vágó szél, s mint a csoportban állók közé hulló tárgy, annak sincs neve. Lehet, hogy tegnap este még ő adott neked mosolyogva tüzet. S ma már nincs neve. Ahogy neked sincs neved, aki most belékapaszkodsz a kormányrúdba. Már csak a hajónak meg a viharnak van neve. Érted-e ezt?

Antigoné rázza fejét. — Nem akarom érteni. Ez nektek jó. Én másért vagyok itt. Azért, hogy nemet mondjak nektek és meghaljak.

Créton — Nemet mondani könnyű!

Antigoné — Nem mindig.

Créton — Hogy igent mondhassunk, verítékezni kell, meg feltűrni a ruha ujját, teljes kézzel megragadni az életet, sőt könyökig hatolni bele. Könnyű nemet mondani, még ha meg is kell halnia az embernek. Már mozdulnia sem kell, csak várnia. Várnia, hogy élhessen, várnia, hogy megöljék. Ez olyan gyáva dolog! Emberek találmánya. El tudsz képzelni olyan világot, amelyben a fák nemet mondanak a nedvnek, amelyben az állatok nemet mondanak a vadász- vagy párzásösztönnek? Az állatok maguk legalább jók, egyszerűek és kemények. Egymást űzve-hajtva bátran mennek egymás után ugyanazon az úton. S ha közben elhullanak, a többiek folytatják az utat, és annyian veszhetnek el, amennyit csak akarsz. Mindegyik fajtából marad mindig egy, amelyik megint kész új kicsinyeket hozni a világra és újra kezdeni az utat ugyanazzal a bárorsággal, mint azok, aki előttünk jártak."

Jean Anouilh

Legyőzhetetlen nyár van bennem

„Délben, a félig homokos meredeken, amelyet úgy borított be a vaníliavirág, mint az elmúlt napok vad hullámai nyomán visszamaradt tajték, néztem a tengert, amely abban az órában erejét vesztve aligalig emelkedett, s igyekeztem kielégíteni azt a kettős szomjúságot, amit az ember nem tagadhat sokáig, anélkül, hogy ki ne száradna maga is: azt, hogy szeressen és csodáljon. Mert csak az a nagy balszerencse, ha nem szeretnek minket, s akkor nagy a baj, ha nem szeretünk. Manapság mindnyájan ebbe a nyomorúságba halunk bele. Mert hát a vér meg a gyűlölködés elsorvasztják magát a szívet: az igazság hosszas követelése kimeríti a szeretetet, holott az szülte. Abban a zajongásban, melyben élünk, a szerelem lehetetlenné válik, az igazság meg nem elég. Ezért gyűlöli Európa a napvilágot, és az igazságtalanságot nem tudja mással viszonozni, mint újabb igazságtalansággal. Tipasában fölismertem, hogy érintetlenül kell megőriznünk bizonyos frisseséget, az öröm forrását, hogy szeretni kell azt a napot, amelyen sikerül elkerülni az igazságtalanságot, s hogy ezzel a meghódított fénnyel kell visszatérni a küzdelembe. Én itt megtaláltam a régi szépséget, az új eget, s felmértem eshetőségeimet, mert megértettem, hogy ennek az égnek az emléke őrültségünk legrosszabb éveiben sem hagyott el. Ez akadályozta meg végül is, hogy kedvemet veszítsem. Mindig is tudtam, hogy Tipasa romjai fiatalabbak, mint a mi építkezéseink vagy omladékaink. A világ ott mindennap újra kezdődött mindig megújuló fényességben. Ó fényesség! Az antik drámában ez minden végzete előtt álló szereplő kiáltása. Számunkra is ez a végső menedék, s ezt most én is tudom. A tél közepén végül megtanultam, hogy legyőzhetetlen nyár van bennem."

Albert Camus

Mit is mondjak?

Nem beszélünk már
Nem is tudunk mit mondani
Minek is bajlódni vele?
Semmit se változtat.

Talán még az álmok, ez szép, ez jó,
Vagy szomorú, de mindez semmit sem változtat!
Te, te tudsz szólni?
Van-e mit mondanod?

Hanem amikor a kezeddel beszélsz
Kezed az enyémben
A kis csibész kezed
— És ugyan ki tudná megmondani
Hogy nem inkább
Az én kezem van-e a tiédben?
S ez már mond valamit.

Mi nem beszélünk
Nem is nagyon tudunk
Még szavakat.

De összefűzött ujjaink
Összekulcsolt kezeink
Szótlanul is beszélnek.

Marie-Jeanne

ahelyett, hogy azt keresnéd,
mivel töltsd be ürességedet,
mivel tűntesd el keservedet,
vállald annak hiányát,
ami pillanatnyilag hiányzik neked.

M.F. Ollion

Gyere, segíts nekem...

Úton Chartres felé Pierre atya baráti beszélgetést folytat a fiatalokkal. Életének egyik döntő eseményét mondja el abból az időből, amikor az Emmausz-közösség elkezdődött. Egy szép napon volt fegyenchez hívják: a férfi öngyilkos akar lenni.

Amikor szólok hozzá, látom ám, hogy nem figyel arra, amit mondok. A szerencsétlent csak egy gondolat foglalkoztatja: hogyan kísérelhetné meg újra az öngyilkosságot. Én pedig, anélkül, hogy mérlegeltem volna a dolgot — húsz esztendeje azóta is naponként eltűnődöm rajta — valóban a Szentlélektől indíttatva éppen az ellenkezőjét tettem, mint hogy én akartam volna jócselekedetet gyakorolni vele. Egy idő óta reményüket és szállásukat vesztett jóbarátok érkeztek az Emmausz-fogadóba — emberek, akik kiszorultak az egyik modern városnegyedből. Ott vagyok hát az „öngyilkos" mellett, és jótett helyett azt mondom neki: „Te borzasztóan szerencsétlen vagy! Én pedig semmit sem tudok érted tenni. Pénzem nincs, csak adósságaim vannak. Idefigyelj, és lásd, hogyan lakom, hogyan élek! A parlamenthez tartozom, de éjszaka és vasárnap is dolgozom, hogy juttathassak valamit olyan anyáknak, akik sírnak, mert a papa kocsmázik, és elveri a fizetését. Iszákos, mert lehetetlen, hogy abban a zugban töltse az estét, ahol egy sarok sincs, ahol leülhetne."
És még azt mondtam neki: „Félig-meddig én is beteg vagyok, így többre nem vagyok képes, segíteni semmivel sem tudlak. Te pedig meg akarod ölni magadat, és szabad vagy: nincs, aki visszatartson vagy megakadályozzon benne. Nézd, mielőtt megölnéd magadat, nem volna-e kedved segíteni, hogy befejezzük az egyik házat... Utána azt csinálhatsz, amit akarsz, de most gyere, segíts nekem!"

A reményét vesztett ember eljött, ő lett az első társam. Mi ketten voltunk az első emmauszi közösség: én, a pap, és ő, a volt fegyenc, aki elügyetlenkedte a dolgot, és nem sikerült neki az öngyilkosság. Ketten találkoztak, és amikor a lakás nélküli családokat látták, azt mondták: ,,Mihez kezdjünk, hogy segíteni tudjunk rajtuk?" Szóval az ember eljött...

Csaknem kilenc éve halott már. Amikor haldoklott azt mondta nekem: ,,Atyám, maga adhatott volna nekem akkor bármit, én mégis öngyilkos lettem volna. Mert ami nekem hiányzott, az nem a megélhetés volt, hanem az élet értelme..." S lám, megtalálta az élet értelmét: szeretni! Átvállalni a teherből, hogy a másiknak kevesebb jusson belőle! SZERETNI... a világ végéig beszélhetnénk róla, hogy elmondjuk, mi is az. Pedig röviden, egy szóval is el lehet mondani: amikor te, másik ember szenvedsz, az nekem is fáj. És ilyenkor nem szólamokat mondok, hanem mozgolódni kezd egész tettvágyam, hogy együtt keressünk gyógyulást magunknak a te bajodból, amelyet én a magaménak is vallok.

Megtalálta életének értelmét, de nem egyedül. Egymagában összetört, kikészült ember volt: de találkozott a másikkal, aki nem jótanácsokkal látta el: ,,Tedd ezt! Csináld azt!" —, hanem azt mondta neki: ,,Segíts nekem segíteni! Csináljuk együtt! Minden erőm elfogyott, szükségem van rád..." Semmit sem adtam neki, hacsak nem azt a büszke tudatot, hogy őrá szüksége van a többieknek, és ő maga is tud még nyújtani valamit másoknak.

Számára ezzel minden megváltozott. Valami újat fedezett föl, amikor azt mondta nekem: ,,Igen! Eljövök!" Amikor elkészül majd az első kis ház, ő pedig éppen arrafelé jár, hamarosan gyerekek futnak oda hozzá, és egy anya azt mondja neki: ,,Köszönöm, uram, Ön megmentett bennünket...!" A fegyencből, a sikertelen öngyilkosból olyan valaki lesz, akinek azt mondják: ,,Köszönöm!"

Legyenek jók és nagylelkűek. Ne engedjék, hogy valaki, aki magukhoz fordult, úgy távozzék, hogy ne lenne jobb és boldogabb. Legyenek az Isten jóságának élő megnyilatkozása: a jóság legyen ott az arcukon, szemükben, mosolyukban, köszöntésüknek melegségében. A nyomorúságos viskóban lakó szegények számára mi vagyunk az Isten jóságának fénye. A gyermekeknek, a szegényeknek, mindazoknak, akik szenvednek, juttassanak mindig egy vidám mosolyt. Ne csak gondoskodjanak róluk, adják oda szívüket is.

...Nagyon gyakran nem is a fogható dolgokra van szükségük. Sokkal többre, mint az, amit viszünk nekik. A köztük töltött húsz esztendő során arra jöttem rá, hogy a legsúlyosabb betegség, amely emberi lényt sújthat az, hogy nem kell senkinek. Napjainkban már megtalálták a lepra ellenszereit, s a leprások meggyógyulnak. Vannak már orvosságok a tuberkulózis ellen, és a tüdőbetegek meggyógyulnak. Mindenfajta betegség leküzdésére van már orvosságunk. De ha valaki nem kell senkinek, és nincs kéz, mely készséggel nyúlna feléje, és nincs szív, amely szeretettel közelednék hozzá, nem hiszem, hogy ebből a rettenetes betegségből valaha is kigyógyítható lenne.

Kalkuttai Teréz anya

Olyan világot szeretnék

Olyan világot szeretnék,
ahol mindenki jó és egymást szereti,
ahol nemcsak önző önmagam vagyok,
hanem jót tehetek úgy,
hogy senki nem néz ferde szemmel rám.
Olyan világot
amelyben a szeretet, az öröm
hangadó lehetne:
gitárok és fuvolák
és a világ összes hegedűje
győzelmi dalt játszanának,
mert végre megtaláltuk egymást.
Jól megférnénk a földön,
úgy élnénk világunkat,
megölelnénk egymást,
és mégsem tartanának ferdehajlamúnak
vagy megszállottnak emiatt.
Olyan világot, ahol bátran szólhatnék oda
egy fiúnak vagy lánynak,
aki mellettem elhalad:
Szeretlek téged!
Ő meg boldog mosollyal,
meglepetéstől nagyra nyílt szemekkel,
bátorítóan
válaszolna nekem...

Borisz

Egy szép napon olyan szavakat fognak megtanulni, melyeket ma még nehezen értenek meg.
India gyermekei azt fogják kérdezni:
„Mi az az éhség?"
Az alabamai gyermekek azt kérdik:
„Mi az a faji megkülönböztetés?"
A hiroshimai gyermekek csodálkozni fognak:
„Mi az az atombomba?"
És az iskolás gyermekek ezt a kérdést teszik fel:
„Mi az a háború?"

És amikor felelsz nekik, ezt mondod:
„Olyan idejüket múlt szavak ezek,
mint a harácsolás,
a gálya vagy a rabszolgaság.
Szavak, amelyek már semmit sem jelentenek.
Ezért is törölték őket a szótárból."

Debruyne

Ha a sors nem irányul magasabbrendű
érték felé,
Ha a véletlen uralkodik,
Sötétségben járunk,
S miénk a vakok borzasztó szabadsága.

Albert Camus

Reszketek kilépni önmagamból,
féltve őrizgetem magamat,
és nem merem arra kérni Istent
hogy adjon nekem új életet

Pierre Emmanuel

Egyedül igaz boldogság

Pierre Teilhard de Chardin a boldogságról szóló elmélkedéseiben arra mutat rá, hogy — az élettel szemben — három áramlat van bennünk: a sötéten látás vagy reménytelenség áramlata, az élvezet vagy a gyönyör áramlata, a növekedés vagy az élet áramlata.

E három menetirány között — az ember szintjén — ingadozik az Élet és a szemünk láttára választja szét áramlatát. Hogy választásunkat igazoljuk, valóban nem volna — mint ahogy ismételgetik — más magyarázat, mint az egyén ízlésbeli vagy vérmérsékleti hajlama?

Vagy találhatunk-e valahol egy olyan tárgyi, ezért vitathatatlan okot, amely eldönthetné, hogy a három út közül melyik föltétlenül jobb, amely következésképpen az egyedüli, amely hitelesen tud boldogítani minket?

A Világmindenségben a lények óriási tömege, amelynek mi is részei vagyunk, kezdettől fogva makacsul és fáradhatatlanul a több szabadság, a nagyobb fogékonyság, az erőteljesebb belső látás irányába igyekszik: és mi még azt kérdezzük magunktól, merre kell menni?

A hamis problémák árnyéka a nagy kozmikus törvények fényénél igazában semmivé válik. Hacsak nem akarunk fizikai ellentmondásba kerülni magunkkal (azaz nem akarjuk tagadni mindazt, ami vagyunk, és mindazt, ami létre hozott bennünket), nem tehetünk egyebet, mint hogy — mindegyikünk a maga számára — elfogadja azt a Világban meglevő lényeges választékot, amelynek értelmes elemei vagyunk.

Hátrálni azért, hogy kevésbé legyünk, megállni, hogy élvezeteket habzsoljunk; e két magatartás, ahogyan megkíséreljük, hogy az egyetemes hullámmal szembe hajózzunk, értelmetlen lehetőségnek látszik.
Így az utak — jobbról is, balról is — bezárulnak előttünk, s csak egy marad nyitva — előre.

Tudományosan és tárgyilagosan az Élet felszólításaira adható egyetlen válasz: a fejlődés útja. És következésképpen, szintén tudományosan és tárgyilagosan, az egyedül igaz boldogság az, amit a növekedés vagy mozgás boldogságának mondtunk.

Hagyjuk, hogy a fáradtak és a sötéten látók visszafelé csússzanak. Hagyjuk az élvezethajhászókat kispolgáriasan végignyújtózni a domboldalon. És csatlakozzunk — habozás nélkül — azok csoportjához, akik vállalják a kockázatot, hogy följussanak az utolsó csúcsra.

Pierre Teilhard de Chardin

Egy vagyok azok közül, akik az igazságot keresik. Állítom, hogy megtaláltam az utat, amely hozzá vezet, és mindent megteszek, hogy célba érjek. De bevallom, hogy még nem jutottam oda.

Gandhi

Jézus, a lázadó.

Mondd csak:

Megalkudott-e Jézus a helyzettel, amikor elébe hozták a házasságtörő asszonyt, akit a farizeusi képmutatás és szűkkeblű morál már elítélt? Arra gondolt talán, hogy ugyan mit is lehet kezdeni az ilyen asszonynéppel? „Ő már csak ilyen marad, ez a vérmérséklete, öröklött természete, ettől ugyan soha meg nem szabadul!" Jézus szembefordul az asszony ellen hozott kicsinyes és felületes ítélettel. Ő tudja, mi minden rejtőzik ennek az asszonynak szívében. S így a maga módján, ahogyan bánik vele, tekintetével és szavaival rávezeti arra, hogy szeresse magában, ami igazi érték, és amit már korábban is értékelnie kellett volna. Talpra állítja, hogy ezentúl másképpen szeressen...

Mondd csak:

Megalkudott-e Jézus a helyzettel, amikor saját szemével látta, milyen kereskedést folytatnak a templomban, az Isten házában? Vállat vont talán, mintegy azt mondva: „Bizony borzasztó hogy itt alkudoznak és csörgetik a pénzt, ahol egyedül csak az imádságnak és a csöndnek volna polgárjoga, és ahol a szegényeknek is jól kellene éreznie magukat anélkül, hogy pénztárcájukba kellene nyúlniuk. De hát ez már csak így van, aligha lehet valamit is változtatni rajta, a gyakorlat meg a szokás az itteni emberekbe már nagyon belerögződött!" Nem, Jézus föllázadt a helyzet ellen: nyíltan, a nép szeme láttára fölforgatta a kereskedők asztalait, s korbácsütésekkel kiűzte őket. „Az én házamat — így mondja az Írás — az imádság házának fogják nevezni, ti pedig rablók barlangjává teszitek?!"

Mondd csak:

Megalkudott-e Jézus a korabeli vallási vezetőktől elrendelt aprólékos tilalmakkal, embertelen törvényekkel? Tilos volt szombati napon beteget gyógyítani. Jézus szembeszáll a tilalommal. Hogyan is juthattak odáig, hogy az

ember érdeke és java ellen hozzanak rendelkezéseket? Nem azt mondta: „Ez a törvény! Semmit sem tehetünk ellene! A társadalmat lehetetlen megváltoztatni!" Ellenfelei figyelték a legapróbb mozdulatát is, füleltek legkisebb szavára is, Jézus pedig így beszélt hozzájuk: „Szabad-e szombatnapon inkább jót, mintsem rosszat tenni, inkább megmenteni mintsem veszni hagyni az embert?" Azzal a beteg felé fordult és így szólt hozzá: „ Kelj föl és állj ide középre! Nyújtsd ki a kezed." Érthető, milyen harag öntötte el a hatalmasokat, akik keresve keresték, mi rosszat tehetnének Jézus ellen.

Mondd csak:

Megalkudott-e Jézus barátjának, Péternek hűtlenségével, aki látva Jézus elfogatását a getszemáni kertben kijelentette róla: „Nem ismerem ezt az embert!" Azt gondolta talán Jézus, hogy szertefoszlott mindaz, amit három esztendő során tett vele? A szilárd és őszinte barátság, amelyben osztoztak, a közösségi élet, az a bizalom, amelylyel megajándékozta őket, akik majd folytatják munkáját az emberek között? Jézus azt gondolhatta volna: „Kár volt ilyen szegénylegényekben bíznom. Tehetetlen, félénk alakok ezek; olyanok mint a többi ember. Most lám, itt vagyok elhagyatottan. Tévedtem. Borzasztóan csalódtam!" Jézus egyszerűen megfordul és rátekint Péterre. Milyen tekintet volt ez? Beletörődő pillantás? Vagy olyan tekintet, amely arra ösztönöz, hogy menjen csak előre, induljon neki újra, és alkosson valami újat? Péter megértette, hogy egyedül a szeretet képes visszaadni a reménységet, s hogy semmi sem véglegesen elveszett ügy az Isten számára.

Mondd csak:

Megalkudott-e Jézus a tényekkel, amikor csatlakozott az emmauszi úton ballagó két reményvesztett emberhez? Látja szomorúságukat, látja kilátástalanságukat. Megelégszik talán néhány vígasztaló jó szóval, úgy a szája szögletéből, ahogyan azt mi tesszük néha, amikor nem tu-

dunk mit mondani az olyan embereknek, akiket megszáll a reménytelenség kísértése? Jézus elmagyarázta nekik, hogy mi is történt valójában, és mi volt az oka az ő látszólagos bukásának. Segíti őket, hogy tovább lássanak, mint azt az adottságok szűk látóhatára engedné. És lám, ezek az emberek — e titokzatos találkozás után — életerőre találnak, és megerősödtek hitükben: „Nemde lángolt bennünk a szív, miközben beszélt hozzánk az úton?"

Mondd csak:

Megalkuszik-e Jézus Krisztus a helyzettel napjaink embertömegeinek láttára, akik már azt sem tudják, merre visz az útjuk, hogy kik is valójában, s milyen jövő vár erre az eszeveszett emberiségre? Belefáradva a századok során megismételt sok-sok erőfeszítésbe, hogy mindig elölről kezdjen mindent az újabb nemzedékkel, azt mondja talán: „Vége! Ők az Isten halálát akarják, és az élet értelmetlenségéről szónokolnak. Csak ürességet látnak. Nos jó, csak hadd próbálkozzanak! Csak falják föl egymást!" Hát hogyan mondhatná ezt ő, aki megígérte: „Veletek vagyok mindennap, az idők végéig?" Ma épp úgy, mint tegnap, itt vagyok, jelen vagyok titokzatos módon az emberi történésben, hogy fény legyek az éjszakában, remény a reménytelenségben, erő az értelmetlenséggel szemben, bátorság a megpróbáltatások idején és a modern élet minden zavarában. Csak nem szabad elmennünk a fény mellett. Csak ki kell nyitnunk szemünket, amikor fölkel a nap...

Mit sem ér, ha birtokunkba vesszük a Napot, ha képtelenek vagyunk továbbadni!

Paul Claudel

KI NEKEM KRISZTUS?

Gyermekkoromban nem több, mint az izgalommal várt karácsony. Gyertyafény, indián könyv, kisvonat. Nagydiák éveimben: kamaszos fölénnyel lefitymált „legenda". Azután katonasor, háború, felnőtt élet, — és lassanként bizonyossággá vált a számomra, hogy Ő csakugyan az, akinek magát mondotta: út, igazság, élet.

Út. Tudom, merre járjak, tudom, merre haladjak. Senki nem mondta, hogy a helyes út sima és kényelmes...

Igazság. Nincsen szava amelyik tévesnek bizonyult volna. Pedig ugyancsak cifra évtizedeket ért meg az én hetvenéves nemzedékem. De minden fordulatban, minden forgatagban bevált szavainak igaza...

Élet. A szó határtalanságából most csak a teljességet idézem... Egyszer azt mondja: békét, máskor: kardot. Micsoda abszurdum! Dehát az élet pontosan ilyen. Telve ellentmondásokkal, szélsőségekkel... Bánkódjunk-e folyton, vagy vigadjunk? Nem vagy-vagy, hanem is-is: nagypéntek is van, és húsvét is...

Bárdos Lajos, zeneszerző

Semmi sem szebb Krisztusnál

Krisztus — írja Dosztojevszkij, — a legszebb emberi lény. Őt látva ismerjük föl igazi arcunkat.

Ti, akik tagadjátok Istent és Krisztust, biztosan nem gondolkodtatok el azon, hogy nélküle a világon minden mocskos és hibás lenne. Megítélitek Krisztust és megfosztjátok trónjától az Istent; s ugyan milyen példaképeket állítotok magatoknak? Mily kicsinyesek, kicsapongók, kapzsik és elbizakodottak vagytok! Krisztust elvetve, eltávolítjátok az emberiségtől a szépség és a jóság ideálját, és hozzáférhetetlenné teszitek. Mert Krisztus kifejezetten ezért jött: az emberiség tudja és ismerje meg, hogy egy igazi emberi szellem meg tud jelenni — valóságosan — a mennyei ragyogásban és a testben is, nemcsak álomban vagy elképzelésben, — s hogy ez természetes és lehetséges. Krisztus tanítványai isteninek jelentették ki ezt a sugárzó testet, a legkegyetlenebb kínzások közepette is tanúságot tettek arról a boldogságról, hogy övé volt e test, hogy utánozhatták e személynek tökéletességét és hogy hittek a testben élő Krisztusban. Az ő számukra ez a föld igazzá vált.

Az emberek látták, mily boldogságot szerez ez a test (attól kezdve, hogy az ember kezd közösséget vállalni vele s ha még oly kevéssé is hasonul a szépségéhez). Oda voltak a csodálkozástól; előbb ugyan megrőkönyödtek, de végül ők is készségesen ízlelték meg a kínzásokat, sőt még örültek is nekik. És ez itt a lényeg: valóban „testté lett" az Ige. Ebben van az emberiség egész hite és támasza; soha nem fog lemondani róla. És ti éppen ettől akarjátok megfosztani! Egyébként csak úgy fog sikerülni nektek megfosztani tőle, ha majd tudtok valami jobbat mutatni neki, mint Krisztus. Rajta, mutassátok!

Ami engem illet, bevallom, hogy a század gyermeke vagyok, a hitetlenségé és a kétkedésé — egész mostanáig és (ezt előre tudom) a sírig. Micsoda kínokba került és kerül még most is nekem ez a szomjúság a hit után, amely annál élénkebben él a lelkemben, amennyivel több bennem az ellenkezés! Isten néha tökéletesen derüs pillanatokat küld: ezekben eltelek szeretettel, s érzem, hogy a többiek szeretnek. Ezekben a pillanatokban alakítottam ki magamban a Hiszekegyet, amelyben számomra minden világos és szent. Íme ez az egészen egyszerű Hiszekegy: Hiszek abban, hogy nincs szebb, mélységesebb, rokonszenvesebb, ésszerűbb, férfiasabb és tökéletesebb, mint Krisztus. De menjünk még tovább: féltékeny szeretettel azt gondoltam magamban, hogy nem is lehet nálánál tökéletesebb valami. Sőt: ha valaki bebizonyítaná nekem, hogy Krisztus az igazságon kívül van és hogy az igazság Krisztuson kívül, inkább választanám, hogy Krisztussal maradjak, mint az igazsággal.

Tapogatózva járunk itt a földön: s ha nem volna előttünk Krisztus drága képe, elveszettek, teljesen tévúton járók lennénk, mint a vízözön előtt az emberiség. Sok minden rejtve van előttünk itt a földön, de valami titokzatos érzék van bennünk: titkon észrevesszük azt az életteli kapcsolatot, amely a másik világhoz, a mélységek és a magasságok világához köt bennünket. Igen, gondolataink és érzéseink gyökerei nem itt vannak: egy másik világból valók. Ezért mondják a bölcselők, hogy az ember nem képes felfogni itt a földön a dolgok lényegét. S mikor ez az érzék meggyengül vagy eltűnik belőlünk, akkor meghal, ami előbb kicsírázott bennünk: és közömbösek leszünk az élettel szemben, sőt meggyűlöljük azt.

Dosztojevszkij

Hogyan vélekedjünk az életundorról?

Elfog a szédülés ezen a bolygón, amely nem szűnik meg forogni, mint egy megvadult körhinta. Egy ilyen megbolondult világ megbolondítja az embereket is, s én is így járhatok. A szennyeződés, a váratlan támadások, a háború, az elnyomás, a megvesztegetés, minden megbénítja. És a lét mérhetetlen csatatérnek tűnik: megfeketedett, füstös képnek.
Meg kell értenem, mi is történik valójában: Nagyobb biztonságot, mint maga a valóság, senki nem adhat annak, aki el akarja fogadni. Van valami az emberben, bennem is, amit nem lehet teljesen a reménytelenségbe süllyeszteni.
A történelemben már hallottunk hasonló korszakokról: a Római Birodalom bukása, a népvándorlás, a vallásháborúk, s nem is olyan régen, az iparosítás óriási fejlődésének következtében előállt nagy fölfordulások... Ezt a jelenséget, — amely különös módon szabályos időközökben jelentkezik, és formája látszólag mindig romlik a technikai haladás folytán, — az embernek mindig ugyanazok az ismeretlen és vad jellemvonásai idézik elő.
Manapság bizonyos fokú életundor tapasztalható, amely a társadalom mélyén bekövetkezett változások eredménye. A világ mindjobban összeszűkül, zajának visszaverődései a hírközlő eszközök segítségével mind lármásabbak. A világ nyugtalan, az ember ma több dologról tud, mint tegnap, ez tagadhatatlan; a szorongásnak pedig, melyben él, az a magyarázata, hogy a határok elmosódnak, a népek közelebb kerülnek egymáshoz, mi pedig nem tudunk együtt élni. A rohamos anyagi fejlődést nem követte épp oly határozott erkölcsi és szellemi fejlődés.
E helyzet láttán kortársaink közül sokan reményüket vesztik, megismerik az üresség, s néha az öngyilkosság gondolata is megkísérti őket. Mások a kö-

zömbösségbe menekülnek, vagy egy elhagyott szigetet keresnek maguknak. Vagy pedig, fölfedezve a kábítószereket, problémáikat belső utakra terelik, amelyeken az összeomlás fenyegeti őket. S végül vannak, akik bezárkóznak a jól elhatárolt, megbízható gondolkodású, gyakran az erősebbhez tartozó eszmeáramlatokba, amelyeket föltétlennek fogadnak el, vagy megegyeznek velük. Mindezt pedig azért, hogy megszökjenek az élet elől.

Ez a reményvesztettség nem új; ami zavarba ejtő: azok a néha már tragikus formák, amelyekben megjelenik. De ebben a változással teli világban más tudat-szintek is jelentkeznek. Kezd nyilvánvalóvá válni, hogy akik megalapozott élet-értelmet találnak valamely emberi vagy vallási hitvallásban, otthagyják az általános zűrzavart, és új korszakot készítenek elő az emberiség számára. E gyorsan változó időkben fontos, hogy megőrizzük józanságunkat. Nem olyan álomról van szó, amelyet minden részletében azok az emberek gondoltak el, akik — megfeledkezve a máról — jobb holnapokban reménykednek, vagy olyan illúzió-árusok, akik hasznot húznak az emberi ostobaságból. Arról van szó, hogy alapvető döntéssel kell cselekedeteinket reménységgel átitatni, bár ez őrültségnek látszhat. Arról van szó, hogy életünk által élő reménységgé váljunk a mindennapi emberek között. Hogy mi ennek az alapja? Az, hogy az emberen múlik, meg tudja-e rövidíteni szenvedését olyan erőfeszítéssel, amely a szeretetre irányul. Ezt a látomást, ezt az életerőt Jézus adta nekem. Mert miután ő is ember lett, tudja jól, miként ösztönözzön arra, hogy kérdéseim végére járjak. És már látom is, honnan jövök és hová tartok; rájövök arra, hogy az ember és a világ nem azért lettek, hogy egy szép napon egy maréknyi hideg hamuvá váljanak. Ha engedem hogy ő vezessen, aki bizalmat kér tőlem, meglesz bennem az az apró kis mag, amely újra Isten képmásává tesz.

Semmi sem fontos
Az se, ha elvesztem önbizalmamat
az se, ha korlátolttá válok
vagy nevetséges vagyok
az se, ha gyűlölnek
az se, ha elítélnek
az se, ha robbani tudnék
az se, ha tévedtem
az se, ha mindenből elegem van
az se, ha mindenem odaveszett
az se, ha nem vagyok bájos
ha ellaposodtam
ha nincs aki megértsen
ha magamat se értem.
Semmi sem fontos
az se, ha homály üli meg a lelkem
az se, ha nagy üresség járja át a szívem
az se, ha fázom
az se, ha melegem van
ha azt se tudom, mi az enyém
hogy ki vagyok vagy ki nem vagyok
semmi sem fontos
ha megmarad a hitem
amelyet Beléd vetek.

sokáig kell éjszakában bandukolnunk
hogy megtudjuk
míly értékes a fény.

IGAZSÁGOSSÁG

Európa országaiban a szegénységnek nagy szigetei vannak. A Harmadik Világ jelen van köztetek is, a szegények között, akik veletek együtt Európában élnek. Mint pl. a munkát kereső emigránsok, akiket jól-rosszul befogadtatok, s akik gyakran siralmas körülmények között laknak. Ti, európaiak, akik szívesen beszéltek a Harmadik Világ fejlesztéséről, ne feledkezzetek meg a magatok fejlődésének problémáiról. Ha nem kerestek megoldást magatoknál, jogossá teszitek nálunk a nyomor igazságtalanságát.

Helder Camara

Rád hasonlító ember

Kopogtam ajtódon
kopogtam szíveden
hogy jó ágyam legyen
hogy meleg helyem legyen
miért utasítottál el?
Nyiss ki nekem, testvérem!...
Miért is kérdezed
afrikai vagyok-e
amerikai vagyok-e
ázsiai vagyok-e
európai vagyok-e?
Nyiss ki nekem, testvérem!...
Miért kérded
milyen hosszú az orrom
milyen vastag az ajkam
milyen színű a bőröm
s hogy hívják az isteneimet?
Nyiss ki nekem, testvérem!...
Nem vagyok fekete
nem vagyok vörösbőrű
nem vagyok sárga
nem vagyok fehér
csak ember vagyok
Nyiss ki nekem, testvérem!...
Nyisd ki nekem ajtódat
nyisd meg nekem a szívedet
mert ember vagyok
minden idők embere
minden égtájak embere
rád hasonlító ember!...

Újra kezdjük a rabszolgavásárt

A jelenet az egyik fővárosban játszódik. A sajtófőnök méltatlankodik a kormány intézkedése miatt, hogy a pénzintézetek közbejöttével 50.000 vendégmunkást szállít külföldre. A férfiú a fiával beszélget.

— Európa jó néhány száz éve felhagyott a rabszolgakereskedelemmel. Legutoljára a négereket adták el Amerikában. A rabszolgakereskedelem tilos az egész földkerekségen. Ez civilizációnk egyik legnagyobb eredménye. S most visszafordulunk, s újra a rabszolgakereskedelemmel kezdünk foglalkozni.

— De papa, a dolgokat nem szabad ilyen tragikusan látni, — szólt Lucián. — Végeredményben ezek a vendégmunkások nincsenek megláncolva. Mint munkások mennek oda.

— Nem láncolják meg őket, mert nincs módjukban megszökni. A jelenkori társadalomnak vannak módszerei, hogy fogva tartsa a rabszolgákat. Nem csak a golyószórókra gondolok, meg a szöges drótból készült, elektromos kerítésekre, hanem a bürokrácia mindenféle módszerére, amelyek az ember felügyeletére szolgálnak, mint pl. az élelmiszerjegyek, vagy a rendőrség engedélye, hogy fekvőhelyed legyen egy szálláson, hogy vonatra szállhass, hogy sétálhass az utcán vagy lakóhelyet változtathass. A görögök meg az egyiptomiak soha nem láncolták volna meg rabszolgáikat, ha a modern társadalom ellenőrző eszközei rendelkezésükre álltak volna.

— Jobb nem gondolni erre, — mondta Lucián —. Semmit sem tudunk változtatni rajtuk.

— S a dolgoknak jelenlegi állása téged nem dühít?

— Nem.

— Látod, ez már nagy baj, — szólt az apa. Ez már azt jelenti, hogy benned az ember iránt nincs semmi

tisztelet. Te úgy becsülöd az embert, ahogy az autódat, mert bizonyos értéket képvisel.

— S mi kifogásolható ebben?

— Vajon az embert belső, emberi értéke szerint becsülöd?

— Természetesen. Soha nem tudnék fájdalmat okozni valakinek anélkül, hogy meg ne szánnám és lelkiismeretfurdalást ne éreznék.

— Te még egy kutyának se okoznál szánalom nélkül fájdalmat, mert tudod, hogy ha megrúgod, az fáj neki. Te úgy szánod az embert, mint bármely élőlényt. Mégis szeretném tudni, tiszteled-e az embert azért, mert személy, mert egyedüli, pótolhatatlan érték, akkor is, ha nincs semmi társadalmi értéke, vagy ha nem is kelt benned szánalmat vagy gyengédséget, mint egy állat?

— Ezt a kérdést még soha sem tettem föl magamnak, válaszolt Lucián. Azt tudom, hogy tisztelem az embert társadalmi értékét tekintve, és mint élőlényt. Egyébként mindenki ugyanúgy gondolkodik és ugyanúgy érez mint én...

— Biztos vagy ebben, Lucián? — Teljesen biztos vagyok. Az ember társadalmi érték. Minden egyébre nézve csak föltevések vannak.

— Kultúránk eltűnt, Lucián. Három jó tulajdonsága volt: szerette és tisztelte a Szépet, ezt a görögöktől vette át; szerette és tisztelte a jogot, ezt meg a rómaiaktól örökölte; szerette és tisztelte az Embert, amit nagysokára vett át a keresztényektől. Csak e három szimbólum: a Szép, a Jog és az Ember tisztelete révén lett a mi nyugati kultúránk azzá, ami. Örökségének legértékesebb részét: az ember szeretetét és tiszteletét, épp most veszíti el. E szeretet és tisztelet nélkül a nyugati kultúra nem állhat fenn. Meghalt.

Virgil Gheorghiu

Az ajtónk előtti szegények

De honnan kerültek elő ezek a nyomorult szegények? Számuk soha el nem fogy! Nem úgy hozattuk valahonnan, hanem már régóta itt voltak itt éltek közöttünk.
Régmúlt időkben a világ negyedrésze nagy szegénységben született. Legnyomorultabbjait azután útjukra bocsátották. Ezek jártak a zarándokok, a trubadúrok és a vándorárusok nyomában, amikor már nem találtak mit enni vidéken és a városokban. Így lett a zarándokok padjából apránként a szegények padja. A társadalom lassan hozzászokott, hogy külön negyedeket tartson fenn számukra: a Szabad polgárok utcáját, a Csodák udvarát... Hozzájuk csapódtak az utóbbi évszázadok során a városi és falusi munkástömegekből azok a valóban kizsákmányoltak, akiket a fölemelkedőben lévő munkásosztály hagyott el. Kiszolgáltatva a gazdasági konjuktúra kénye-kedvére, ezekhez sodródnak napjainkban azok a munkáscsaládok illetve kispénzű emberek, akiknek mindenkor túl gyönge marad az anyagi helyzete és műveltségbeli fölkészültsége. A világnak ez a negyedrésze így válik végül is azoknak menhelyévé, akik végképpen legyengültek, már nem tudnak lépést tartani a karavánnal és így lemaradnak: nomád népség, akik nem találnak többé megélhetést a nagy utakon, rosszul elindított vendégmunkások, akik nem képesek szembenézni az ipari társadalom követelményeivel...
A negyedrész-világban lakók minden idők legszegényebbjei. Örökségük az apáról fiúra továbbadott szegénység... Ma éppenúgy mint tegnap, vannak gazdagok, szegények és egyebek. Adva van az előkelőek világa, az alsórendűek világa és az „elátkozottak", az alsórendű réteg legmélyén *(A szerző kifejezetten említi, hogy francia állapotokra gondol — Kiadó megjegyzése)*: ez utóbbiak már túl szegények ahhoz, hogy érdekesek legyenek: ezek a „meg nem menthetők": velük „nincs mit tennünk."
Jól fölismerhetők közöttük azok a „rongyos bandák", amelyeknek „kiirtását" Luther követelte. Ezeket ítélte gályarabságra XIV. Lajos, őket említi „csőcselék" néven

Marx, őket nevezi „társadalmon kívülieknek" Hitler. Ha emberségesebb lett is talán napjainkban a kifejezésmódunk, a korábbi magatartás mégis visszatér az újabb nemzedékeknél is. A legszerényebb lakás, a szeméttől bűzös városrész, a szociális segély formájában jelentkező állami szeretetszolgálat „a szegények padja", a szociális adminisztráció irodáiban való mindennapos, véget nem érő várakozás, az iskola peremére leszorított osztály, ahonnan nincs továbbjutás, a munkapiac legsötétebb területei felé való özönlés — ez minden, amihez ezek a minden előnytől megfosztott emberek hozzájuthatnak... annál is inkább, mert hisz ők ma azok, akik „nem tudnak alkalmazkodni". De hát miért is ne lennének azok? Minthogy meg vannak fosztva a mi anyagi jólétünktől, tanultságunktól, kultúránktól, társadalmi kapcsolatainktól, szakszervezeti és politikai szervezeteink eszközeitől, s kívül állnak a többi társadalmi réteg életén, hát hogyan gondolkodhatnának, beszélhetnének és cselekedhetnének hozzánk hasonlóan? Mivelhogy semmiben sem részesültek, olyanokká válnak, akiktől semmit sem lehet várni, s épp ezért holnap sem fognak semmiben sem részesülni.

Ti aztán tudjátok,
mi is valójában az igazságosság,
ti, akik igazságtalanságban éltetek;
ti aztán tudjátok,
mi is a munka,
ti, akiknek keze foglalkozás nélkül maradt;
ti aztán tudjátok
mi is a képzettség,
ti, akiket megfosztottak az iskolától;
ti aztán tudjátok,
mit jelent az, ha nincs barátunk,
ti, akiket kizártak a barátságból.
Ilyen faj vagytok,
ilyen emberek vagytok.

P. Joseph Wresiski

Eresszetek el

Ó, eresszetek el, menjetek el,
s hagyjatok engem, ahogy vagyok!
Meghajolt háttal, kimerülten
alig tudom tartani magam a súly alatt,
melyet rám raktatok.
Menjetek el, s hagyjatok,
hogy egyedül járhassak.
A nagyváros egyik utcasarkán
egyedül a töméntelen sok ember között, csak állok.
Megvetnek, nem kellek senkinek.
Ha ott állok az egyik utcasarkon,
miért nem lehet engem olyannak elfogadni,
amilyen vagyok?
Mindent elvettetek tőlem, amim csak volt,
de azt is, amivé lenni akartam.
Csak egy a kérésem:
hagyjátok, hogy akarhassak!
Elvettétek tőlem az asszonyt,
meg a gyermekeimet is.
Kérlek titeket, hagyjátok meg a lelkemet!
Körülöttem sietnek az emberek,
gyorsan megjárják útjukat,
s kapzsi vágyaik után futnak.
Hogy állíthatnám meg őket,
hogy meghallgassanak?
Feltéve, hogy fülük nem süket
kiáltásaim szavára.

Bob Randall

Azok közül valók vagyunk...

...akiket jól szemügyre vesznek,
még amikor fogják a kilincset,
és dühösen becsapják előttünk az ajtót.
Azok közül vagyunk, akiknek kifejezéstelen az arca,
akikre nagynehezen ráaggatnak valamiféle nevet.
S nincs köztünk még egy bakfis sem, hogy bandánkban
virágszál lehessen.
Magunkban járunk — lecsüggedt fejjel,
Magunkban járunk — fejünket kezünkbe hajtva,
ködöl a szemünkben
viharral a fejünkben.
Mankóinkat vonszolgatjuk, de megmondjuk:
„A világ nem áll szilárdan a lábán,
lábra kell állítani újra!"
Azok közül vagyunk, akiket jól szemügyre vesznek,
még amikor fogják a kilincset,
és dühösen becsapják előttünk az ajtót.
Azok közül vagyunk, akiknek nincsen koruk,
mert csak hánynak-vetnek a hullámok:
kikötőre nem találunk,
miközben űz-hajt minket a munkásfelvétel szeszélye.
Azok közül vagyunk, akikre csak ránéznek az ajtórésen,
amikor mankónkra támaszkodva odébb állunk;
akiket jól szemügyre vesznek,
még amikor fogják a kilincset,
és dühösen becsapják előttünk az ajtót.
Kifejezéstelen arcú emberek vagyunk.
S nincs köztünk még egy bakfis sem,
hogy bandánkban virágszál lehessen.
Mégis közülünk valók, akikre a Nap fénye süt,
akiknek a Szellő, a Hajnal dalol,
mi vagyunk az Éjszaka, a nagy Titok,
értünk vannak a csillagok
és a gyöngyház-harmatok.

Bernard B. Dadié

SZÁRMAZÁS

Nem az jelöli a származást, rangot,
hogy kikre büszke valaki,
de az, hogy ővele kik büszkélkednek,
s kik szokták nevét félve mondani.

Én nem mások érdemével dicsekszem:
nem azzal kezdem,— honnan származom.
Tenni szeretnék valamit először,
hogy kitűnjön: ki fogadhat fiának,
kinek rokonságára van jogom.

Szeretnék olyat tenni,— ó csak egyszer!
miről meglelt fiára ismer
sok egyszerű, távoli rokonom!
S míg tettemet emlegetik,
s komoly szavakkal nevezgetnek engem,
ők dicsekednek, büszkén, énhelyettem:
— „Közülünk származik!"

Váci Mihály

Egy magzat naplója

Május 1:	Szüleim ma szeretetből életre hívtak.
Május 15:	Első ütőereim megjelennek, kezd alakulni a testem.
Május 19:	Már van szájam.
Május 21:	Verni kezd a szívem.
Május 28:	Karom és lábam megnyúlik. Fejlődöm és kinyújtózkodom.
Június 8:	Kezemen kis ujjak nőnek. Nemsokára fogni tudok velük.
Június 16:	Mama csak ma vette észre, hogy itt vagyok. Örültem neki.
Június 20:	Most már biztos: leány vagyok.
Június 24:	Minden szervem kirajzolódik. Már fájdalmat is érezhetek.
Július 6:	Van már hajam, meg szemöldököm is, ami csinossá tesz.
Július 8:	A szemem már régen kialakult, ha szempillám csukva is van még. Nemsokára már mindent látni fogok: azt a nagy és szép világot és főképpen édesanyácskámat, aki még hordoz engem.
Július 19:	A szívem remekül dolgozik. Olyan védettnek érzem magam, és oly boldog vagyok.
Július 20:	A mai napon a mama halálra adott engem.

Egy nőgyógyász

TERHESSÉGMEGSZAKÍTÁS

Könnyed megoldás vagy családvédelem?

Ne számítsuk a fájdalmas és elviselhetetlen — gyakran szívesen kiaknázott — határeseteket. Ezeknél nehéz nyilatkoznunk, sőt a felebaráti szeretet arra ösztönöz, hogy magyarázatot keressünk és megértéssel legyünk, ha nem is akarunk mindjárt feloldozást adni rá. Meg kell viszont kérdeznünk: milyen politikát kellene követni, hogy megszűnjék az abortusz csapása, ahogyan azt titokban űzik? *(Francia állapotok a 70-es években — Kiadó megjegyzése.)* Ezzel kapcsolatban egyaránt szólnunk kell itt a nevelésről és a politikáról.

Nevelés?

Az élet továbbadásának képessége megszűnt természetünkkel adott erő lenni, amikor az orvostudomány fejlődésével eltűntek az élet természetes szabályozói: a gyermekhalandóság, az anyák veszélyeztetettsége, a háborúk és a járványok. Életadó képességünk erkölcsi és gyakorlati neveltetésünk függvénye lett: szexuális tájékozottságunk és beállítottságunk gyümölcse. Mindez viszont ezideig alaposan elhanyagolt terület maradt. Ez lenne hát az első célpont, ahol kísérletet tehetünk.

Nevelés?

Társadalmunkban előnyben részesítendő feladat lenne, hogy az élet és a gyermek visszautasítása helyett életigenlő magatartást alakítsunk ki... Vegyük csak szemügyre egyéni szinten a dolgot. Ahol a születendő gyermeket elutasítják, ott megkönnyíti ezt a döntést bizonyos társadalmi nyomás: „Egy harmadik gyerek? Csak nem gondoljátok komolyan a dolgot? Az egészet oly könnyű elintézni!" Ugyanakkor a környezet — ha megértő és baráti, vagyis képes szeretetteljes erkölcsi vagy lélektani segítséget nyújtani — átsegíthetne azon a nehéz pillanaton, amikor a nem kívánt szülés jelei mutatkozni kezdenek.

Mondjuk ki egész világosan: ez az életigénylő magatartás nem holmi natalizmus (sok gyerek szülés), még kevésbé lapinizmus (nyúl módjára szaporodás), ahogyan ezt népesedési és politikai indokokra hivatkozva itt-ott még mindig fennen hirdetik. Ezek a megokolások nagyon is távol vannak attól, amit felelős apaságnak és anyaságnak nevezünk.

A nők helyezete

Sajnos tény az, hogy legtöbbször egyedül a nőre vár a felelősségteljes döntés, hogy vállalja-e vagy sem a gyermekszülést. Abban sincs hiány, hogy a házastárs közönyös marad, elutasítja a felelősségvállalást, magyarázkodik. Nyilván még a legszerencsésebb esetekben is mindenek előtt az asszony dolga marad az anyaság vállalása, hiszen ő — olykor bizony egészen egyedül ő — viseli az összes következményeket.

A nők helyzetének tényleges alakulása folytán igen sok nő találja szemben magát azzal a kettősséggel, amit anya és nő mivolta jelent. A gyermek, illetve egy újabb gyermek annyit jelent, hogy le kell mondania az állásáról, pedig azt úgy tekintette, mint ami lényegesen segíti az előbbrejutásban, illetve ami családi jövedelmük egyik nélkülözhetetlen forrása. Biztosítja-e a (*Francia állapotok! Kiadó megj.*) a társadalom az összes anyagi feltételt (bölcsőde, napközi otthon, fizetés) és erkölcsi követelményt ahhoz, hogy az asszony mint anya és nő eleget tudjon tenni mindkét hivatásának anélkül, hogy komoly összeütközésbe jusson? Minden bizonnyal nem.

Családpolitika

A családvédelmi politika ne pusztán abban nyilvánuljon meg, hogy segélyeket juttatnak a családoknak, illetve hogy a népesség szaporodása érdekében nagy létszámú családok kialakítására ösztönöznek. Egyszerűen tegye lehetővé a társadalom minden családnak azt, hogy létrejöjjön, kibontakozzék és olyan legyen, amilyennek szeretnék azok, akik alapították. Lakás, iskolázási, nevelési lehetőségek, életszínvonal, lélektanilag kedvező környezet: ezek

a családvédelem alkalmas területei. Lássuk részleteiben: családi munkabér az anyáknak; a családanyák gyermeksegélyre vétele és visszatérésük a munkaviszonyba a gyermek nevelésének előrehaladtával, illetve befejeztével (azonos jövedelmi szinten illetve szociális helyzetben); egyenlőség azok között, akik családot nevelnek, és azok között, akiket ilyen gond nem terhel; szükségletnek megfelelő és elfogadható lakás; olyan iskolapolitika, amely minden lehetőséget megad a gyermekeknek, bármilyen származásúak is legyenek. Olyan intézkedések ezek, amelyek elméletben ismeretesek, megvalósításuk terén azonban országonként sokszor csekély a haladás.

Nincs-e mindennek nagyon is köze az abortuszkérdéshez? A gyermek, létszám fölöttivé válik. Világrajöttét visszautasítják, mert nem engedi meg az életszínvonal, mert máris túl szűk a lakás, mert... Íme, ez szintén tényleges valóság.

De menjünk csak tovább. A helyes nevelés és a fentiekben ismertetett családvédelem problémájában szerintünk az a jó módszer, amely elutasítja az olcsó megoldást, amit az abortusz szabadon megengedett gyakorlata jelent. Ráadásul megvan még az előnye, hogy a problémákra pozitív megoldásokat ajánl. Lehetőségekre mutat rá, hogyan tudnának otthont teremteni maguknak azok, akik mindeddig hiába vártak erre. Ha elismerjük azt a jogot, miszerint a nem kívánatos gyermeket nem kell elfogadni, miért ne lehetne azt a jogot is elismerni, hogy megszülethessenek mindazok a gyermekek, akiknek világrajötte után vágyakozunk?

És a veszélyeztetett magzatok?

Nemzedékeken át veszély fenyegette a várandós nőket. Ez a veszély a rózsahimlő (rubeola). Megkapni ezt az — egyébként nem rosszindulatú — betegséget a terhesség első hónapjaiban: majdnem biztosan azt jelentette, hogy egy rosszul fejlett gyermek fog születni. A megelőző oltásokkal gammagobulin-injekciókkal ez a fenyegető helyzet enyhül, de a gyötrő gondolat megmarad. Az orvostudomány

fejlődése ugyancsak lehetővé tette, hogy fölfedezzenek bizonyos kockázatos eseteket, amelyeknél fönnáll a magzat egészségtelen fejlődése. Ilyen körülmények között megengedhető-e az abortusz? A brutális válasz az lenne, ha egyszerűen azt mondanánk: alkudozhat-e az ember azzal az abszolút elvvel, amely kimondja: tiszteld az életet? Nem!

Tegyük fel még ezeket a kérdéseket: van-e joga az abnormális gyermeknek az élethez, s miért ne lenne joga a boldogsághoz? Kinek okoz ez leginkább kellemetlenséget? A szüleinek, a környezetének. Hajlandók vagyunk-e befogadni magunk közé a tőlünk eltérő lényeket? Képesek vagyunk-e arra az igazi szeretetre, amely abban áll, hogy elfogadjuk azt, aki — mindenkinél jobban — rászorul a mi gondoskodásunkra, a mi szeretetünkre? A válasz ugyan nem könnyű, de nem lehet kétséges. Akkor sem, ha egy néha elviselhetetlennek tűnő követelményről, a hősiességre szóló felhívásról van szó, és így az elv, amelyet föntebb aláhúztunk, igaz maradna. Lehet, hogy ezt vetik ellene: „Könnyen beszél, nem volt része benne." Ez igaz. Hogy milyen lenne magatartásunk ilyen körülmények között? Nem tudjuk megmondani, de remélhetjük, hogy azon a napon megkapjuk a kegyelmet ahhoz, hogy — mindenek ellenére — „igent mondjunk az életnek"... Végül említsük meg a fejletlen gyermekek szülei Nemzeti Egyesülésének állásfoglalását (az Egyesülés politikailag, vallásilag különböző családokat foglal magába); ez ugyan nem volt hajlandó a terhesség megszakítása mellett vagy ellen dönteni, mivel e tárgyban nem sikerült tagjainak egyöntetű véleményét elnyerni, de világosan hivatkozik arra, hogy „a terhesség megszakítását állítólagos eugenetikával indokolttá tenni veszedelmes dolog annak előrelátható további alkalmazása miatt. Ugyanakkor veszedelmes marad azt a nagy előrehaladást tekintve, ami a terheltek érdekében történt, s gyűlöletes, ha azokra gondolunk, akik élnek és súlyos fizikai vagy értelembeli rendellenességekben szenvednek.

A nő lesz az

A nő, akit ösztönösebb, termékenyebb, bizakodóbb érzés tölt el, kétségtelenül érettebb, s közelebb van az emberihez, mint a férfi — az elbizakodott és türelmetlen hím, aki nem ismeri az értékét annak, amiről azt hiszi, hogy szereti, mert nincs olyan kapcsolata az élet mélységeivel, mint a nőnek, méhének gyümölcse révén. Ez az emberség, amelyet a nő fájdalomban és megalázottságban érlel meg, megéri majd azt a napot, amelyen a nő leveti magáról szociális helyzetének bilincseit. És a férfiak, akik nem érzik meg, hogy eljött ez a nap, meglepődnek és vesztesek lesznek. Egyszer majd (bizonyos jelek erről tanúskodnak az északi országokban) a lány lány lesz, s a nő nő. S ezek a szavak: „leány", „nő", nemcsak a hím ellentétét fogják jelenteni, hanem valami sajátosat, aminek önmagában külön értéke van; az életnek egyáltalán nem egyszerű kiegészítője, hanem a teljes formája: a nő a maga valóságos emberségében.
Az ilyenfajta fejlődés átalakítja majd a mai szerelmi életet (éspedig a férfi ellenére, akit most először előznek meg). A szerelem nem lesz többé a férfi és nő viszonya csupán, hanem az egyik ember kapcsolata a másik emberrel.

R. M. Rilke

Harcos hívei vagyunk az embernek,
híve az egész embernek.
akit nem csonkít meg,
nem vág el vallási távlatától
földiekben megrekedt világnézet;
nem foszt meg egyéniségétől,
semmiféle közösségi rendszer,
ahol állítólag csak a tömeg számít;
nem szorít le fogyasztói-termelői szerepre
tőkés társadalmi szemlélet;
nem tart örökre fogva
gyámoltalan kisded sorban
gyarmatosító kizsákmányolás;
aki nem pusztán hím emberpéldány,
arra adva jogot a nőnek,
hogy szép legyen és befogja a száját
akinek az igazi értéket
nem a rangjelzések csillogása
és a pénztárcák tömöttsége adja.
Nem vagyunk híve az embernek,
akit fajtája, kasztja, társadalmi osztálya, műveltségi állapota és foka, országhatárok között és kultúrák szerint tart elkülönítve...
Híve vagyunk azonban a teljes embernek,
ahogyan testestől-lelkestől
kikerült az Isten kezéből,
hogy egykor testvéreivel együtt
ugyanoda térjen majd vissza.
Közülük valók vagyunk,
az ő sorsukból kívánunk osztozni
egészen szenvedélyesen.

Kameruni újságból

Nem azt nevezzük emberi magatartásnak, amivel elmondhatjuk: „Amit én tettem, egy állat sem tudta volna", hanem: „Visszautasítottuk azt, amit az állat akart bennünk, s meg akarjuk találni az embert újra mindenütt, ahol olyasmire akadnánk, ami elnyomja." Egy hivő ember számára az átalakulások és feltámadások hosszú párbeszéde kétségtelenül valamilyen isteni hangban egyesül, mivel az ember csak azáltal lesz emberré, ha magasabbrendű énjét követi...

André Malraux

Az egyik lélek fölér a másik lélekkel, éspedig nem valami másik világban, hanem ebben a világban... Ebben a világban megér egy lélek egy másikat. Ez a mi bölcseletünk a nincstelenekkel kapcsolatban. Nincs parlag a lelkek birodalmában. Mindenfajta föld meghozhatja a maga gyümölcsét.

Jean Guéhenno

Nem hallgathatunk!

Hogyan hallgathatnánk, amikor emberek millióit a világon mindenütt megtalálható és kiváltságokat élvező trösztök egy csoportjának kezében összpontosított gazdasági hatalom zsákmányolja ki?
Hogyan hallgathatnánk, amikor azt látjuk, hogy botrányos különbség áll fenn a fegyverkezésre, valamint az emberiség fejlődésére és egészségére szánt összegek között?
Hogyan hallgathatnánk, amikor az iskola rosszul készíti föl a fiatalokat emberi jövőjükre és jövendő felelősségükre, miközben gyakorlatilag megfosztja őket minden hozzászólástól, azt kockáztatva, hogy ezáltal egy fajta reménytelenség felé tereli őket?
Hogyan is hallgathatnánk, amikor az iskolarendszer kirekeszti a gyengéket és a fejlődésben elmaradottakat, ügyesen kiválasztja az erőseket és a kiváltságosakat, pedig mindenki számára egyenlő esélyeket akarunk biztosítani?
Hogyan is hallgathatnánk, amikor a vendégmunkások milliói emberhez nem méltó munka-, lakásfeltételeket és viszonyokat ismernek meg nálunk?
Hogyan hallgathatnánk annak a nagy porhintésnek láttán, amely mintegy alkalmatlanná tette a közvéleményt a pszichológiai és politikai szabadságra?
Nem hallgathatunk!
Hallgatni, semmit sem szólni, nem cselekedni, tartózkodni a másokkal való együttműködéstől, egyszerűen annyit jelent, hogy kompromittáljuk magunkat az igazságtalansággal, hogy embertelen társadalmat építünk.
Cselekedni annyi, mint vállalni az embervoltunkkal együttjáró felelősségeket, hogy az ember ne váljék továbbra is a másik ember áldozatává, hogy igazságosabb és testvéribb társadalmat alakítsunk ki, bármibe is kerül!

Az ajtónyitás kockázata

Ha hagyjuk a látogatót, hogy közeledjen hozzánk, akkor behatol az életünkbe. Ettől a fordulattól félünk, mert mi, akik nagyon biztosak voltunk abban, amit javasolni akartunk neki, nem tudjuk, mit fog tőlünk kérni, mit fog nekünk adni. Bizonyára nem az lesz, amire vártunk, s tartunk ettől a váratlantól. Befogadni valakit magunkhoz annyi, mint elfogadni azt, ami a másik, még ha más is. Ami pedig még jelentősebb: megnyílik a lehetősége annak, hogy ez a másik viszont mássá tesz bennünket. Ki nem tapasztalta már ezt, amikor szeretettel volt valaki iránt? Nem én szabom meg — fogadáskor — a feltételeit annak, aki hozzám jön, hanem lehetséges, hogy ő változtat majd meg engem. A kezdeményezés olyan bajt okozhat, hogy védelmi vagy pánikszerű visszahatást válthat ki.

Ha az ember mégis belemegy ebbe a fogadásjátékba, megnyílik annak a lehetősége, hogy megismerjünk egy másik embert, hogy életünkbe befogadjunk egy másik, a mienkétől különböző életet, hogy elindíthassunk valami újat, ami talán barátság lesz, vagy szeretet, talán kölcsönös csere, vagy gyermek. Sőt még hit is lehet! Aki teljesen kitárulkozik a másik előtt, aki közeledik hozzá, képes lesz fogadni az ajtaján azért kopogtató vendéget, hogy együtt törje meg velünk a kenyeret és megossza velünk az életét. Megtörténhet-e, hogy ez a fogadás csak annak látogatása folytán válik lehetségessé, aki egykor azért jött, hogy életét adja értünk, s aki el tudja veszíteni a sajátját, amikor magára veszi a miénket?

P. Jacquemont — J. P. Jossua — B. Quelquejeu

Öt rövid kis perc...

Föladásra szánt postautalvány a kézben, az ablak előtt várakozók sora. Valami mégis adódik, ami miatt elfordulnak a fejek, ami magára vonja a tekinteteket, ami megzavarja a dolgok rendjét. Előttem idegen férfi vár a sorára. Vele szemben tisztviselő, aki sürgeti: ,,Menjen a kollégámhoz, hogy töltse ki az utalványát! Kérem a következőt!"

A három lépésnyire lévő kolléga azt válaszolja, hogy ő nem foglalkozik a dologgal. S a férfi ott áll, utalvánnyal a kezében.

Én bizony az ilyesmit nem tudom elviselni, kihoz a sodromból. Odaszólok a tisztviselőhöz: ,,Igazán szakíthatott volna néhány percet magának, hogy megmagyarázza, hogyan töltse ki ezt a papírt." Azt értem el, hogy a pokolba küldött. Akkor megkérdeztem tőle, ugyan mit csinálna ő külföldön egy ilyen papírral, amin nem ismeri ki magát. De erre nem kaptam választ. Ott is hagytam.

Fogtam az utalványt, és az idegennel együtt kitöltöttük. Mindössze rövid öt percünkbe került. Ekkor aztán visszatérve mindenki szeme láttára, újra odaállt az ablakhoz. Az emberek morgolódtak, mert egyedül ez az idegen nem állt sorba, egyben az egyetlen, akinek volt valami kedves mondanivalója.

Öt rövid kis perc... Az ügy el volt intézve... Nem vagyunk fajüldözők — mondják! Végeredményben pedig az idegenek ,,le vannak sajnálva!" Behúnytuk előlük gyorsan a szemünket, befogtuk a fülünket. Hát valahogy így követünk el sok-sok apró igazságtalanságot. S ha ez velem történik?

Nincs benn a programban...

Legyek bár gyermek, akinek távol van az apja, vagy akinek anyja elutazott, én mégis követelem a magam számára azt a szeretetet, amit eddig nem kaptam meg. Miért nincs apám, aki megmutatná nekem, hogyan kell küzdeni, hogyan lehet megbecsülést kivívni. Miért nincs jogom vígasztaláshoz, apai szerethez? Szeretném bizony tudni, hogy a felszabadultság miféle jogán szeretkeznek az emberek mindegy, hogy hogyan, s lesz véletlenül gyermekük. Így aztán az én könnyeimmel, bajaimmal senki sem törődik, csak meglegyen nekik az a kis közösülés, s aztán: szervusz világ! Végül is rólam szó sincs.

Anyámat én imádom, mert megtartott. Apám — ez az ő baja — mit sem tud arról a szeretetről, amivel iránta viseltetnék. Ó férfiú, miért vagy ilyen gyáva, sőt igazságtalan? Te nem tudod elviselni a magad életét, áthárítod másokra, s azok kénytelenek újra felkapaszkodni a lejtőn. De egy napon a lejtőket kiegyengetik, a völgyeket feltöltik. Az, aki ezt mondta, megment majd téged a múltadtól, s engem is a jövőmtől.

A SZERETET IGAZSÁGOSSÁG NÉLKÜL:
az ember ópiuma, a lelkiismeretek altatószere, a valóság elől való menekülés, csalóka szeretet!

AZ IGAZSÁGOSSÁG SZERETET NÉLKÜL:
az élet névtelensége, bonyolult bürokrácia, papírgyűjtemény, akár csak egy száraz és hideg kődarab!

Szeretet és Igazságosság, ellenségeskedő testvérek?

Visszautasítunk mindent, ami hamis látszat, ami népcsalás, ami képmutatás, mindazt, ami megrontja az emberek közötti kapcsolatokat. Az emberi nyomorúság láttán, elviselhetetlenné vált az a magatartás, amely leereszkedik a szegény felé vagy — amint mondani szokás — alamizsnát ad neki! De hát mi is az alamizsna, ez az eredeti értelmétől megfosztott s a régiségek múzeumába elhelyezett szó? Gyakran szembeállítjuk az igazságosságot és a szeretetet, két ellenségeskedő testvérként fogjuk fel őket. Az igaz, hogy föl lehet úgy is fogni a szeretetet, hogy az szembe kerül az igazságossággal. Segítünk-e valójában annak, aki emberebb emberré akar válni, ha meggátoljuk abban, hogy saját maga vegye kezébe létének alakítását s előkészítse jövőjét? Ha mindent megteszünk is értük, de nélkülünk, állandó istápolttakká válnak. Van egy fajta szeretet, amely épp ellentéte annak az istenszeretetnek, amelynek Jézus Krisztus révén lettünk részesei... A szeretetnek ez az utánzata inkább az embertelenné válás egyik próbálkozása. Az istápolt mindent a jótevővé vált másiktól vár; ráhagyatkozik a másikra, esetleg ugyanazzal a reménnyel, hogy minél több hasznot húzzon belőle. Sodródik, nem is kíván kiszabadulni helyzetéből, így éldegél. Egyébként, míg a „fejős tehén" ott van, miért is ne lehetne abból hasznot húzni? S aztán? Majd meglátjuk, majd más ajtókon kopogunk! Az ilyen szeretet felelőtlenné teszi azokat, akiket érint, és önmagukból kivetkőzteti azokat, akik kezdeményezték. Igen, többféle módja van annak, hogy megöljük az emberek lelkiismeretét, még a jó érzéseket is!
Az emberszeretet egészen más. Mert az embert önmagáért kell szeretni, és azt kell elérni, hogy saját lábára álljon, hogy lassacskán meg tudjon felelni minden kötelezettségének. A szeretetnek szólítania kell az igazságosságot, de az igazságosság sem lehet meg szeretet nélkül. Mily nehéz valakit önmagáért szeretni!

Bemocskoljuk a kezünket?

Mondd csak, te félsz attól, hogy ráfázol, ha észreveszel valami kiáltó igazságtalanságot? Nem is igaz, te nem fogsz félni, ha majd beszélni és cselekedni kell... Biztos vagyok, hogy mindegyikünk nagyon magabiztos, amikor kritizálni és tiltakozni kell a rothadt társadalom ellen. De aztán, amikor a cselekvésre kerül a sor, és fel kellene öltöznünk, hogy elmehessünk hazulról, bebújunk a papucsunkba, meg sajnáljuk otthagyni a magunk kis nyugalmas otthonát, és mentséget keresünk, s a legtöbbször találunk is...

Mondd csak, ki változtathatná meg az olyan társadalom szerkezetét, amely áruba bocsátja az embert, ha te magad barátaiddal együtt nem veszel részt halaszthatatlan átalakításában? Te is felelős vagy az ember jövőjéért.

Amire ma szükség van, az nem annyira a jó lelkiismeret, hanem a kollektív lelkiismeret, amely érzékenyen reagál mindarra, ami a világban és saját környezetében történik. Mire jó nagy frázisokat hangoztatni, s azon gyötrődni, mitévők legyünk, ha nincs bátorságunk ahhoz, hogy bemocskoljuk a kezünket és vállaljuk a ránk háruló felelősséget?

Bizonyos „szalon forradalmárok"-nak joggal vethetnénk a szemére, hogy állandóan vitatják a jelen társadalmat, de sohase önmaguk ellen: hogy mindig követelik jogaikat,de sose beszélnek a kötelességeikről. Ha a szerkezeteknek meg is kell változniuk, a hozzáállásnak is, kezdve az alapoktól a csúcsig. Mit ér az anyagi változás, ha az embereket továbbra is a haszonlesés és az uralkodás szelleme tartja fogva? Minden fronton támadni kell...

Szükséges-e még mindig, hogy megrázzon bennünket valamilyen esemény, hogy igazságtalansággal találkozzunk, hogy nyomorúságban lássunk szegény embereket, csak azért, hogy tudatossá váljék ben-

nünk a változtatás szükségessége? Ez egy kicsit olyan, mint az Isten akaratának nyers felszólítása (lásd a próféták életét): „Testvéreid közé küldtelek, hogy ott ember módjára élj és azon munkálkodj, hogy uralomhoz juttasd az igazságot. Te — velem együtt — felelős vagy a teremtésért.". Az is lehet: apró, gyakorlati tettek vezetnek el odáig, hogy az ember valóban érzi a felelősséget, s hogy kész küzdeni a világban a nagyobb igazságosságért és szeretetért. Minden egyéb csak fecsegés vagy az értelmiségiek csevegése, tartozzanak bár a bal- vagy a jobboldalhoz!
Te, ha komolyan olvasgatnád az Evangéliumot, bizonyára meglátnád, mennyire felelőssé válik, — aki Krisztus hatása alá kerül — a megismerésre és a szeretetre váró föld iránt...

A gazdag országokban éppúgy, mint a szegényekben nem törekszenek-e mindenfelé fölhasználni a vallást...? Tekintélye lesz, meg pénze is, amilyen mértékben igyekszik fenntartani a kialakult helyzetet. Megtűrik, sőt meg is dicsérik, ha sikerrel harcol a szegények érdekében a kormányoknál és a gazdagoknál. De csendre intik, ha jogokat mer követelni, vagy ha az igazságos vagyonelosztást sürgeti, a társadalmi viszonyok változtatásának igényével lép föl, és így veti föl a szociális kapcsolatok problémáját.

Helder Camara

Hinni abban, amit választottunk

Ha rászántuk magunkat, hogy csinálunk valamit,
akkor szükségképpen, ismétlem, szükségképpen
a végére kell járnunk...
S mielőtt választanánk,
akkor szükségképpen, ismétlem, szükségképpen
tudnunk kell, mit szándékozunk tenni.
Túl sok a tévedés,
túl sok a megfutamodás,
túl sok a gyávaság,
túl sok az „igen, igen".
De hol az igazi, egyetlen,
páratlan igen,
amit naponta ismételgetünk
összeszorított fogakkal,
nehogy lopva szabaduljon ki a szánkból?
Ezt az igent vagy nemet
magunkhoz kell szorítanunk,
s úgy hordoznunk, mint féltve őrzött kincset,
tűzön át,
esőn és ködön át.
Ezt az igent vagy ezt a nemet,
kell egész a célig megtartanunk,
végül is ez tart meg szálegyenesen minket,
ezt nevezzük hitnek.
Hinni abban, amit választottunk,
Beleírni az életünkbe
anélkül, hogy kitérni akarnánk előle,
anélkül, hogy kifogást keresnénk.

Elég az általánosításokból!

Elegünk van a politikai jelszavakból, az elhamarkodott és olcsó általánosításokból, amikkel elárasztanak bennünket, mihelyt igazságosságról vagy igazságtalanságról beszélünk.

Ne állítsuk szembe egymással az embereket, mintha egyik oldalon csak jók, a másikon csak rosszak lennének.

Ne ültessük a vádlottak padjára — a kérdést leegyszerűsítve — valamennyi munkást vagy valamennyi polgárt.

Hagyjuk meg a régiségmúzeumok számára azokat az idejét múlt szavakat, amelyek elválasztják egymástól az embereket és felszítják közöttük a harcot. Inkább arra törekedjünk, hogy mindnyájan együtt dolgozzunk a társadalom minden szintjén, hogy mindenütt igazságosság uralkodjék. Mert az igazságosságért való harc nem egyetlen társadalmi osztály kizárólagos joga.

Testvéreim, Isten mentsen meg minket az általánosításoktól!

Politikai elkötelezettség, harc az emberért

Az emberiség egy részének elviselhetetlen kiváltságossága fölrázza a fiatalok legnemesebbjeit. Akik öntudatra ébrednek a déli földtekén, azok brutálisan visszautasítanak mindent, ami északról jön. Az északi földtekén, minél jobban kínálják a jólélet az apák, fiaik annál türelmetlenebbek, és idegeskedve egy helyben topognak.
Vasabroncs vesz körül bennünket. Az állandóan növekvő anyagi biztonság sietteti az északi földgömb fogyasztó társadalmainak önmagára záródását, mert ezek napról napra gazdagabbá válnak. Növekvő aránytalanság felé haladunk: az északi földrészek anyagi javaikba merülve olyan gazdasági és kulturális rendszert fejlesztettek ki, amely a déli földrészeket függő helyzetben tartja.
A történelemnek ebben a korszakában az elkötelezettség visszautasítása — a Krisztussal való belső barátság érdekében — jámborkodáshoz, belső világunkba való visszahúzódáshoz vezet.
Hogyan is mondhatnánk: „Uram, Uram", ha nem teljesítjük az Isten akaratát? És ennek a teljesítése is elkötelezettség az ember számára, aki az ember áldozata...
Ma épp úgy, mint tegnap, azzal, ha nem vállaljuk a kockázatokat, ha hallgatunk, tudatosan vagy öntudatlanul a politikai rendszereket támogatjuk.
De ha, a jámborkodás elleni visszahatásképpen vagy az egyházak hallgatásával szemben bizonyos keresztények a legszélsőségesebb politikai irányokhoz csatlakoznának és utólag megízesítenék azokat Jézus nevével, végeredményben azt jelentené, hogy újra leigázták Krisztust.

A keresztény számára lehetetlen dolog a kocsit az ökrök elé fogni. Hogyan kötelezze el egész életét harcra az elnyomott emberrel együtt, amely azzal a kockázattal jár, hogy szeretetből elveszíti életét, ha nem meríthet állandóan a keresztény forrásokból és nem oltja belőlük szomját? Így aztán, mint az Isten, az ember is teremtővé válik, tovább folytatva a belső történést a Feltámadottal együtt, lépésről lépésre. Az igazságosságért vívott odaadó küzdelemben, részesévé lesz az ember és az emberiség az elnyomás alóli fölszabadulás irányában való haladásnak.

Frère Roger

Ha igazi szeretettel tudjátok egymást szeretni, semmiféle emberi fájdalom mellett nem mehettek majd el hogy a benne való osztozás elviselhetetlen lenne számotokra... Ha egymást szeretni tudjátok, lesznek dolgok, amelyeket soha nem szoktok meg: mindazt, ami fájdalmat vagy halált okoz másoknak; aztán vannak alávalóságok, amelyeknek láttán, mint az egyszerű és romolhatatlan gyermekek, megalkuvást nem ismerő szeretettel azt fogjátok mondani: nem, mert gyilkosok. Nemcsak ti soha nem alakíttok ki hazugságon alapuló jólétet mások nyomorúsága és kizsákmányolása révén — ez most nagyon divatos —, hanem a hivatalos tervbe bedolgozzátok a magatok törekvését, hogy másokat boldoggá kell tenni, és Istenhez kell fölemelni, tiszteletben tartva őket, mint Isten gyermekeit, s úgy szolgálva őket, mint testvéreket. Soha ne utasítsátok vissza, hogy szemébe nézzétek az igazságnak, s ne keményítsétek meg szíveteket!

P. Lyonnet

Amikor annyi nép éhezik, amikor annyi család nyomorog, annyi ember sínylődik a tudatlanságban, amikor annyi iskola, kórház, lakás fölépítésre vár, minden köz- és magánpazarlás, minden nemzeti vagy személyi hivalkodásra szánt kiadás, minden fegyverkezést szolgáló összeg megengedhetetlen botrányt okoz.

VI. Pál

Ha a többségnek nincs meg, ami a megélhetéshez szükséges, s ugyanakkor egyeseknek több van, mint ami elég, ez a „több" nem az övék: ők annak csak a kezelői a közjó javára. Ha ezt a fölösleget személyi érdekük szolgálatába állítják, közönséges tolvajok.

A. Fragoso püspök

Ember a mérlegen?

Az igazságosság mérlegén van egy súly, amely a tányért mindig egyoldalúan nyomja. Nem szabad túlzásba esni, mert van egy határ, melyet nem szabad túllépni. Amikor terített asztalnál a társadalomról, az adók elosztásáról, a bérek fokozatosságáról, a külföldi politikáról, a nép felelőtlenségéről esik szó, testvérem, torkomra akad a falat. Nem mondhatom azt, hogy hallgass, sem azt, hogy gyere elő az érveiddel, a mérleg ide-oda billen. Van érv ellene is, melletted is, dönteni nem tud az ember. Ne haragudj, viszolygok ettől... S minthogy egy ilyen súllyal, amely a gyomrát nyomja, nem élhet az ember, s minthogy az igazságtalanságot nehéz lenyelni, megpróbálunk megértéssel lenni...

Ennél a gondolatnál hirtelen megtorpantam. S azt kérdeztem magamtól: mit tettünk a mérlegbe, hogy ne hasson az egyoldalúság súlya?

Ha belegondolok, látom, hogy a másik tányéron egy szomorú és kérlelhetetlen, méltóságában megsértett ember van. Néhány szóval kifejtette nekem: „Olyan vagyok, mint egy bárány, amelyet elpusztítani készülnek. Pedig én is ember vagyok."

Az igazságtalanság nem érdemli meg, hogy az ember legyen az ellensúlya. Inkább az igazság legyen az, akár csak egyetlen egy ember érdekében, aki megérdemli az élet ajándékát.

Az igazi kérdés

Ma már tudjuk, hogy emberek millióinak nyomorúsága a gazdag országokban éppúgy, mint a szegényekben, abból a gazdasági fejlődésből adódik, amely a kiváltságos nemzetek, s ezeken belül az uralkodó osztályok által gyakorolt kizsákmányoláson nyugszik. A tudományos és technikai újítások mindenek előtt azoknak hajtanak hasznot, akiknek a kezében már gazdagság és hatalom van.
Hogy valóban megváltoztathassuk a viszonyokat, amelyeket az emberek fenntartanak maguk között, gyökeres változást kell előidézni azokban a társadalmi, gazdasági, politikai és kulturális szerkezetekben, amelyek lehetővé teszik és kifejlesztik ezeket az embertelen viszonyokat. Csupán a közösségen belül megértésre talált evangéliumi szeretet ér föl arra a szintre, hogy szembenézzen a társadalom kihívásával, saját szervezettsége szerint létre hozza anyagi és kultúrális vonalon a szegénységet és a nyomort. Az igazi kérdés ez: Mit teszünk annak érdekében, hogy megváltoztassuk azt a fejlődést, amely vele jár társadalmunk szerkezetével? Mit teszünk azért, hogy az igazságosság és a szeretet eljusson a legkisebbekhez is? A keresztény misztikusok jól fogták föl a dolgot. Századokkal ezelőtt írta az egyikük: „Ha imádkozol, s egy embertársad gyógyteát kér tőled, hagyd abba az imádságodat, s hozz gyógyteát embertársadnak. Az az Isten, akit otthagysz, nem olyan biztos számodra, mint az az Isten, akire rátalálsz."
Ma mit értsünk ezen? Szerintem semmi mást, mint ezt: a szegények azt követelik tőled, ami jár nekik. Hagyd abba az imádságodat, és segítsd előidézni azt a forradalmi változást, amely nélkül a jelenlegi igazságtalan állapot csak tovább tartana. Az az Isten, akire rátalálsz ebben a küzdelemben, biztosabb, mint akit otthagytál. S akkor újra fohászkodhatsz Jézus Krisztus Istenéhez: el fog jönni hozzád, te pedig a világra váró ítélet félelme nélkül közeledhetsz hozzá, mert aki cselekedeteivel igazolja, hogy szeretetből él, nyugodtan várhat szeretetet és életet az Istentől.

Alain Durand

SEMMI SEM OLY SÚLYOS CSAPÁS MINT A SZERETET ELVESZTÉSE

Lehetséges, hogy majd szemtől-szembe találod magad az Istennel...
De szemléld őt az ember arcán is... s add vissza az emberarcot az eltorzult arcú embernek... Ez az egyetlen és állandó küzdelem: a szeretetért folytatott harc.

Szeretet nélkül mit ér a hit? Mire jó, ha testünket lángokban égetjük el?

KÜZDELMEINKBEN SEMMI NEM LESZ SÚLYOSAN NEHÉZ, HA NEM VÉSZ KI BELŐLÜNK A SZERETET

Roger testvér

A LÉNYEG

Nem is tudjuk már...

A fiatalok vallomásai amelyekben maguktól tárják föl nyugtalanságukat, és azt, hogy keresik a dolgok értelmét:

Semmiben sem lelem kedvem. Unatkozom!

Nagyon zavar, hogy nem tudom, miért is élek?

Ha jól megnézzük ezt az egész világot, ahol szép helyek vannak a nap alatt, akkor pénzzel telt zsebeket látunk, de hát nemcsak pénz van a világon!

Minden fejlődik. Megvan már az atombombánk is. Mindent el kellene pusztítani. Majd elpusztítjuk magunkat.

Tele vagyok kérdésekkel; korábban pedig nem voltak.

Arra nem kaphatunk választ, miért is vagyunk itt.

A halál mindenki számára probléma.

Lehetetlen, hogy boldogok legyünk, ha a világra tekintünk.

Álmodozom, s ez nem ostobaság. Arról álmodom, hogy jó lenne valami mesterség, hogy ne nőjek túl gyorsan, hogy ez az egész ne múljék el túl gyorsan, hogy hasznom legyen belőle.

Ha valóban, igazán csalódnék, akkor megmérgezném vagy meggyilkolnám magam.

Mindig keresek valamit.

Dolgozol valamin? Ugyan, mire jó az?

Torkig vagyok a vakációval, csak dühöngök miatta.

A múlt évben sokat vitatkoztunk, szép dolgokról beszélgettünk, de semmit se csináltunk.

Mégis jó lenne tenni valamit.

Csak tudnám, hogy mit keresünk a földön!

A kábítószer, a szabad szerelem, az alkohol, és aztán? Sokra mentünk vele!

Az ember még önmagát sem ismeri!

Rettenetes ez az unalom!

Senkit sem találtam, aki választ adna a kérdéseimre.

Bravó, tudomány, bravó technika! De ugyan minek mindez?

Szavamra, megbolondulunk!

Nem venni tudomást az igazi kérdésekről, — ez nem old meg semmit!

Elmenekülni? Hová? Az ember mindig önmagára talál...

Nevetnem kell!

„Embernek lenni"... Gúnyosan nevetett. Hát mit is jelent az, hogy embernek lenni? Amikor jól megfigyelte maga körül a felnőtteket, csak marhabőrt látott, mint pl. az iménti rendőr csizmáját, vagy megnyúlt figurákat, mint pl. a papát. De nem ez a lényeg. Azt mondhatnád, hogy néhányan bizony öntudatlanul élik le egész életüket, s egykettőre megöregszenek, csak a szemüket dörzsölik, hogy ez nem lehetséges! — De igen, kedves öregem, ez több, mint lehetséges, ez a valóság, hamarosan megdöglesz! Papa egész életében mindenfélét kieszelt, hogy pénzhez jusson, lottózott is, most nyugdíjasan álmodozik. Egész életében az időt hajszolta, gyorsan, csak gyorsan, a lehető leggyorsabban, hogy végül is fölszabaduljon — aztán meghaljon, meg ilyesmi, ennek nincs semmi értelme, ha ugyan a szavaknak van egyáltalán értelme... S aztán ott vannak a többiek. A nagymenők. Miben győztesek? Ki fölött? Túrnak, élveznek, taposnak, ragadozók ezek. Ez igaz. De mi hasznuk van belőle? Ők is bevégzik egyszer, s ugyan mi gyönyörűséget szerezhetne ez nekik? „Tettekben gazdag élet"... amikor kinyúlik az ember, ennek a mondásnak sincs több értelme, mint az üres életnek. Nos? Tegyük fel, hogy én is prof. leszek, mint a papa. Miért fogadnám el ezt a csalást? Minthogy mindenki a halállal végzi, minthogy ezek az emberek mind — úgy látszik — siettetik a dolgokat, hogy mielőbb odaérjenek, hát miért ne haljunk meg mindjárt? „Te még fiatal vagy, kicsim, — mondják könnyes szemmel, — használd föl az életet!" És tüstént máris az ellenkezőjét mondják: „Lássuk csak, légy okos, gondolj a jövőre, ne áldozd föl gyors örömökért!" Készülj föl tehát a vizsgáidra, hogy biztosítsd magadnak az életet. Át kell esni ezen a kellemetlen tényen. Aztán három év az érettségiig, de mi ez? Egy csepp víz az életben. Aztán tovább az államvizsga, majd — miért ne? — a doktorátus. S aztán, ha egy tisztes házat akarsz magadnak, te is úgy teszel, mint mindenki, kölcsönt veszel föl a bankból, amit majd huszonöt év alatt törlesztesz, aztán majd

egy másik kölcsönt kocsira, majd ismét egy másikat valami másra, s aztán gyorsan, csak gyorsan, siessünk mielőbb letudni a huszonöt évet, hogy megszabaduljunk az adósságoktól, s milyen szép is lesz az élete a gyomorfájós öregnek, akinek a szíve már rosszalkodik, s a fogai is kihullottak!

Köszönöm. Ebből nem kérek. Miklós szíve nagyon hevesen vert. Most mindjárt élni akarok. Papának olyan volt a képe, mint aki biztosra veszi, hogy belépek az előkészítő osztályba. Hogyisne! Tartson tovább a börtön? Még mit nem? Élni azonnal...

Könnyed borzongás futott végig Miklóson. Ilyen semmitérő kérdéseket tesz föl magának az ember. S rájön, hogy nem tud rájuk válaszolni. Az életnek azt kéne jelentenie, hogy az ember olyan dolgokkal tölti el idejét, amiben kedvét leli. Mindennap legyen tele, színültig, felkeléstől lefekvésig, az álomba merítő lefekvésig. De mi az, hogy „tele"? Egy jó szelet sült hús, az jó; de még nem jelenti a teljességet. A szerelem, talán? Persze, persze! De azért van még egyéb is az életben. Micsoda? Ó ez, ez hát a kérdés. Egy könyv, egy költemény, muzsika, festmény, nem: sztárfotók, a festmény nincs hatással rám, röviden szólva a szellemi ínyencségek nem elégítenek ki, ha nem tévedek. Én csak azt tudom, hogy fáraszt ez az egész, és olyan fáradt vagyok; nevetnem kell azokon, akik felmagasztalják az erőfeszítést, ha csak a kisujját — akár egy hegyet — kell is megmozdítania valakinek; valami ragadós sár tart fogva s bénítja meg minden mozdulatomat, és ennek ellenére tovább kell haladnom, különben elesem; a híd csak minden ízében remegő egyszerű deszka, kúszom, mászom; messzire, lent ott az a sötét, zűrzavaros mélység, ahol iszapban tisztátalan lényeket lát az ember hemzsegni; a fenébe is; a deszka hajlik, és széttörik alattam, és én lassan, mint a gyötrő álomban, zuhanok; szörnyű!

Roger Ikor

Futólépésben mentem végig az életen, teljes sebességgel.
Szülők, iskola, profok messze elmaradtak... A gyermekkor építési szakaszából már kijutottam és észre sem vettem, hogy más területeken járok. Futás közben óriási mezőket láttam: rajtuk bérelszámolókat és irodákat, hatalmasságokat és pártokat, jószerencsét és nyomorúságot, inflációt és áremelkedést, munkanélküliséget és erőszakot... Már már oda se figyeltem, hová lépek, csak minél sebesebben akartam menni, s jól megmerülni az életben, — hát nekiiramodtam...
Puff neki!
Jól megjártam, hasraestem!
Hű, a térdem, a karom, komisz dolog, a kezemről lehorzsoltam a bőrt, szédülök...Mama!
Mama! De mit is mondok, hisz nincsen itt.
Aztán meg itt vannak ezek az emberek, akik mind nevetve néznek...
Hát nem akad köztük egy sem, aki segítségemre jönne, ahelyet, hogy ott állnának, mint a fabábú?
No lám! elindulnak. Fáradtnak látszanak, az arcuk nem olyan, mint akik valami boldogok. Micsoda különös, furcsa világ ez!
Hű, a lábam!
Valaki mégiscsak megállt. Uram, kérem, nézze csak! Igen, itt fáj, amikor megnyomja...Jaj!
Emlékszem, miközben hosszan néztünk egymásra, tekintete mélyen belém hatolt. Halkan beszélni kezdett hozzám. Nyugodt, erős, késztető, megható hangjára jól emlékszem.
Így mondta:

Ne fáraszd magad, öregfiú,
hogy mint eszeveszett
a szél után nyargalj.
Mondd, hová mégy?
Látod... már nem is tudod, merre tart utad.
Csak jössz-mész:
Ma itt, holnap ott
Biztosíthatlak, semmi sincs, ami megérné a fáradságot,
hogy miatta megszakadj.
Agyon gyötröd magad, ugye,
s kifulladsz bele,
hogy bolond módjára állandó izgalomban élj!
Nézd csak, mivé lettek
egykori bálványaid?
Nos, állj csak meg, s lásd,
semmi nincs már a kezedben.
Így jönnek-mennek mindazok,
akik megpróbálkoznak vele,
hogy elérjenek valami képzeletbeli csillagot...

Nem, öregfiú! Nyugodj meg,
szedd össze magad,
s pihenj meg itt.
Szebb feladat vár rád:
A magad szívében
kell leásnod a mélybe..
Fogj hozzá, áss le mélyen,
fáradhatatlanul.
Egy szép napon talán majd rájössz,
mi az életben az, ami fontos.
Vedd hát magadnak a fáradságot,
ne sajnálj még egy nekibuzdulást,
félúton meg ne állj!
Erőfeszítésed nyomán talán
meglátod majd valamelyik hajnalon
a szíved mélyén tündöklő csillagot!

Mi a te kérdésed?

Egyszer egy öreg remete egy fiatalembert fogadott, aki tanácsért jött hozzá; ez volt a kérdése:
— Mivel ön Isten embere, — szólalt meg, — kérje Istentől számomra azt, amire vágyom: gazdag akarok lenni, szerencsés a szerelemben, meg hosszan élni, s hogy meg tudjam alázni mindazokat, akik gyermekkoromban engem aláztak meg. Rövid csend után még hozzátette: — Megfizetem, amit kell.
A remete még csak tekintetre sem méltatta, s a fiatalember csalódottan és bosszúsan távozott.
Nem sokkal később visszatért.
— Megértem, — mondta — hogy még csak rám se tekintett, amikor azt kértem, hogy gazdag legyek, meg szerencsés a szerelemben, hogy sokáig éljek és hogy megbosszuljam a rajtam esett sérelmeket. Hát ezek bizony nagyon önző kérések voltak. De ma komolyabb kérdésem van: miért kell meghalni?
A remete ránézett, de nem szólt semmit. S a fiatalember elment, nyugtalanul és bosszúsan.
Majd visszajött, és így szólt: — Miért kell meghalnom, hisz Isten jó? Miért vannak meggyilkolt gyermekek, éhező szegények, gyógyíthatatlan betegek, miért van sötétség, fájdalom, bűn meg halál, ha Isten, mint ön mondja, jó? Követelem, hogy feleljen nekem.
De nem kapott választ.
—Úgy látom, — szólt a fiatalember, — ostobáknak és megvetésre méltóknak tartja kérdéseimet.
— Én ilyesmit nem mondtam, — válaszolt a remete.
De semmit sem tett hozzá, s a fiatalember elgondolkozva távozott.
Amikor ismét visszajött, csendben maradt.
Ekkor megszólalt a remete:
— Mit akarsz?
— Nos, ön nagyon is jól tudja, válaszolt a fiatalember. Bírni akarom a tudást és a hatalmat, szert aka-

rok tenni a megismerésre, hogy megszabaduljak a kétségtől és a rettegéstől; hatalomhoz akarok jutni, hogy élvezhessem az életet és dicsőséget szerezzek az erőmnek.
— Nagyon helyes, mondta a remete, minden vágyban van igazság. Menj csak, és tégy vágyad szerint.
A fiatalember azonban ott maradt, szótlanul.
— Mit akarsz tőlem? — kérdezte a remete.
— Szeretném, ha kérdést tenne föl nekem, mert azt tudom, hogy ön bölcs ember s jól ismeri azokat a mély igazságokat, amelyek rejtve vannak előttem. Tegye föl kérdését, hogy legalább azt tudjam, hol keressek.
— Hajlandó vagy tehát meghallgatni, — szólt a remete — föltéve, hogy majd jó kérdéseket teszek föl, s így azután megszabadulsz kétségeidtől, aggodalmaidtól, és szabadon élvezd majd életutadat.
A fiatalember — még dühösebben — eltávozott. Amikor visszatért, azt mondta:
— Csak egy igaz szót szóljon, s ha valamennyire megértem, megpróbálok az igazság szerint cselekedni.
— Így már jó — szólt a remete. — Most válaszolok a kérdéseidre. Megmondom neked, mi az igazi gazdagság, az igazi szerelem, az igazi élet, az igazi hatalom. Megvilágítom számodra Isten bölcsességének magasságát, hosszát, szélességét és mélységét.
— De — szólt meglepetten a fiatalember — hogyhogy ma megadja, amit eddig megtagadott tőlem?
— Semmit sem tagadtam meg tőled — szólt a remete. Egyáltalán hogyan részesíthettelek volna olyas valamiben, amiről tudni sem akartál?

Gyakran olyasminek tulajdonítunk jelentőséget, tartósságot, értéket, szilárdságot, ami nem is rendelkezhetik azzal. Hiszen általában csupán tárgyakról van szó... Minél csupaszabbul kiszolgáltatottnak érezzük magunkat a léttel szemben, annál nagyobb értéket tulajdonítunk olyasminek, ami meg sem éri a fáradságot, hiszen mindezek a dolgok vagy lények rendszerint nem tudják betölteni életünket vagy kielégíteni elvárásunkat. Rossz tájékozottság és aggodalmaskodás az oka, hogy reménytelenül ragaszkodunk mindahhoz, amit csak elénk sodor az élet. Hiszen szilárd tartása semminek sincsen, és minden olyan törékeny míg végre egy szép napon sor kerülhet rá, hogy olyasvalamivel találkozunk, aminek döntő jelentősége lehet...

Az ember semmit érő mag,
igényünk is semmiség.
Isten, aki a Minden önmagában,
ad nekünk valamit,
ami neki semmi,
számunkra pedig minden.
Nem is volna itt miről beszélni,
ha bennünk ez a semmi
mindent vagy semmit sem akarna.
Mindennel megpróbálkozott,
aztán semmivel se,
aztán mindennel és semmivel,
majd semmivel és mindennel!
Fáradhatatlanul mindenhez hozzányúlt,
keverve mindent és semmit.
És elfáradva arra gondolt, hogy ez semmire se jó.
Akkor aztán egy semmiség elég volt neki ahhoz,
hogy felfogja egy szempillantás alatt,
hogy ő tulajdonképpen semmi!
S ekkor megszabadult a mindentől és a semmitől.
Micsoda tánc, micsoda őrültség!
Testvérem, semmi sem akadályozhat meg engem abban,
hogy ezt a mindent neked adjam.
Főleg pedig ne mondj köszönetet nekem érte,
mert hisz ez egyáltalán semmi.
Hogy valami kis semmiség
hogy meg tudja változtatni az embert egész mindenében!

Eltékozolt élet után

,,16 éves koromban elhagytam gyermekkorom hitét és családomtól örökölt minden erkölcsi szabályt. Mindezt ostobának, nevetségesnek, abszurdumnak tartottam. Megelégeltem a körforgást! S akkor belevetettem magam a legőrültebb kalandokba, bele akartam kóstolni mindenfajta élménybe, s mindenek fölött az érzéki öröm maximumát, az élvezetet, a mámort kerestem. Csak ez számított nálam. A nyári szabadság idején elmentem hazulról, sokat utazgattam autóstoppal egy barátnőmmel együtt. Úgy éreztem szabadon tehetem azt, amiben kedvem telik, mert ki akartam használni az életet, és sorsomat úgy irányítani, ahogy nekem tetszik.
Most már beismerem, hogy minden egyes próbálkozás után fáradtságot és undort éreztem, de mindjárt elnyomtam, hogy újabb gyönyör után vessem magam. Ennek ellenére volt bennem valami, ami érthetetlenül egyre inkább másfelé vonzott. De büszkeségem még erősebb volt, semmiről sem akartam hallani, még tovább kívántam jutni. Akkortájt halvány sejtelme sem volt senkinek arról a harcról, amely lelkiismeretem legmélyén dúlt. Két erő között gyötrődtem, de nem akartam világosan látni. Ügyesen kikerültem, hogy kérdéseket tegyek föl magamnak olymódon, hogy teljes gőzzel újabb kalandokba vetettem magam. Tavaly, amikor egy hónapra Angliába utaztam, ahová bizonyos popzenekarok vonzottak, az autóstop alkalmával egy pappal találkoztam, aki Taizébe tartott. Valence szélén megállította kocsiját és fölvett. Egész úton beszélgettünk. Egyszercsak azt mondta nekem: ,,El kellene jönnie Taizébe, legalább nyugodtan töltené az éjszakát, s nem kellene a szabadban aludnia." Nem tudom miért, de elfogadtam az ajánlatát. Ettől kezdve Anglia egyre messzeb távolodott, minél több napot töltöt-

tem Taizében. Pontosan nem is tudom, mi történt ott. Egyik nap egy csomó fiatallal voltam együtt a Kiengesztelődés templomában. Egyszerre csönd lett. Régóta nem tartottam magamban csöndet. Este visszamentem egyedül a templomba, s leültem a padlóra. Ott valóban történt valami, amire élénken emlékszem. Önmagam felé fordultam. Elvonult előttem a múltam, s azt mondtam magamnak: „Hülye vagy, s borzasztóan gőgös. Nem értettél meg te semmit sem az életből. Az élvezeteket kerested, saját magadon kívül éltél, mindent elpocsékoltál, furcsa senkiházi voltál! S most mindebből mi marad neked? Nagy semmi. Lám, ez az egyenleg. Nem is jó látni. A haverok is, a lányok is hagyták mind, hogy elbukj. Szerencsétlen flótás!" Azt hiszem, sírtam. Jót tett nekem, hogy sírhattam egy sort ott, egyedül. Nem mertem volna soha megtenni más szeme láttára. De régóta nem sírtam! S aztán sokáig néztem a feszületet. Úgy éreztem, hogy béke száll belém. Krisztus volt az, biztos vagyok benne, aki felém közeledett és fölemelt. Megadta azt a fényt, amire szükségem volt, s amit annyiszor visszautasítottam; erőt öntött belém, hagy szeressek, amiről semmit sem tudtam. Akkor lassacskán megértettem, milyen szeretettel volt irányomban, és mennyi bizalmat tanúsít majd velem szemben, rossztól túlterhelt múltam ellenére. Főképpen arra jöttem rá, hogy az ő szemében más vagyok, mint gyönyör számára teremtett test, s mint gőgben megkövült szellem. A csendben — köszönet neki érte — megláttam, hogy az élet értelme nem a kicsapongás, az élvezet, és egyéb értelmetlen dolog.
Taizéből hazatérve — szüleim meglepetésére! — elhatároztam, hogy Krisztust komolyan veszem és mások javára szentelem magam. Taizé eljuttatott annak a fölfedezésére, hogy mi a lényeges, s ezért boldog vagyok."

Gérard, 23 éves egyetemi hallgató

Visszatérni a lényegeshez

„A nagy értékű gyöngy mélyen alant van elrejtve.
Gyöngyhalászként merülj alá, lelkem.
Mélyre merülj!
Még mélyebbre merülj, és kutass!
Lehet, hogy elsőre semmit sem találsz?
Gyöngyhalászként, fáradhatatlanul tarts ki,
tarts ki még, lelkem,
merülj mélyre, még mélyebbre, és keress!
Akik nem ismerik a titkot,
majd kigúnyolnak,
te pedig elszomorodsz ezen;
de ne csüggedj, lelkem,
te gyöngyhalász!
A nagy értékű gyöngy ott van,
elrejtve egész mélyen.
A hit segít majd neked, hogy megtaláld a kincset,
s hozzájuttat, hogy ami rejtve volt,
végül is ismert legyen.
Merülj mélyre, merülj még mélyebbre
Gyöngyhalászként, lelkem,
és keress, kutass fáradhatatlanul!"

Swani Paramananda

HASONLÍT A MENNYEK ORSZÁGA A SZÁNTÓFÖLDÖN ELÁSOTT KINCSHEZ. EGY EMBER MEGTALÁLJA A KINCSET, DE TITOKBAN TARTJA. AZTÁN NAGY ÖRÖMÉBEN FOGJA MAGÁT, ELADJA MINDENÉT, AMIJE CSAK VAN, ÉS MEGVESZI A SZÁNTÓFÖLDET.

HASONLÍT A MENNYEK ORSZÁGA A KERESKEDŐHÖZ IS, AKI IGAZGYÖNGYÖT KERES. MIKOR AZTÁN EGY NAGYON ÉRTÉKES IGAZGYÖNGYRE TALÁL, FOGJA MAGÁT, ELADJA MINDENÉT, AMIJE CSAK VAN, ÉS MEGVESZI AZT.

Ami széppé teszi a sivatagot

A világ nagy és szerfölött változatos: tengerek, sivatagok, hegyek, dzsungelek, rétek és mezők, patakok és nádasok borítják. Szívemben a táj éppoly változékony, mint a széljárás. Ezt a világot akartam fölfedezni. Ahogy lépésről lépésre előre haladtam, a táj elmaradt mögöttem, s nem hagyott lehetőséget a visszatérésre. Így tűntek el az emlékek, így tűntek el a lábnyomok! Mindaz, amit szívesen néztem, el kellett hogy tűnjön. Mindinkább elvesztettem tájékozódásomat, miközben azt a helyet kerestem, ahol végülis megpihenhetek és megerősödhetek. Az újdonság és a változások állandóan hajtottak előre, s egész világok tűntek el bennem. Mindig ugyanaz a kérdés vetődött fel: „Szívem, szívem, mit keresel, mit akarsz? Hol erősen versz, és én nem értelek, hol olyan mozdulatlanná válsz, mint egy kődarab, ami még építőanyagnak sem alkalmas!
Egy szép napon valaki idegen köszönt rám. Közvetlen beszélgetésbe elegyedtünk. Így szóltam hozzá:
— Én, aki a tűzben vagyok, keresek valamit, ami ellenáll neki.
— Én, akit elsodor a félelmetes szél, olyasmit akarok, ami megállja a helyét.
— Én, aki a földhöz tartozom, keresek valamit, ami megmarad.
Az idegen ekkor azt mondta nekem:
— Ez a furcsa élet olyan, mint a sivatag. Egyszer egy ember keresztül akart jutni rajta. Mindenről előrelátóan gondoskodott: kocsiról, élelmiszerekről, üzemanyagról, fényképezőgépről, fogkeféről... De megfeledkezett a vízről. Meg is halt. Szellemed így keresi a vizet, amely felüdít. Az teszi széppé a sivatagot, hogy valahol kutat rejt magában.
Az életben ugyanerről van szó. Kérdés: hol a kút, mi az élet forrása?

El kell indulnod és sokáig keresned, aztán számot vetned mindazzal, amire nincs szükséged. Majd ha megtaláltad a kutat, a víz mélyen lent lesz, s nem lesz mivel merítened. Fabrikálsz magadnak egy vödröt, ráakasztod a kötél végére, leengeded a kút mélyére, s olthatod a szomjad.
Akkor majd visszatérsz, hogy mindenkinek megmutasd a helyet. Mert a víznek, amit ott találtál, SZERETET a neve.
Az idegen elhallgatott, s én se szóltam semmit. Elment, hogy ennivalót keressen, azt megosztottuk magunk között, aztán eltűnt.
Reggel útra keltem, amikor megjelent a látóhatáron a nap. Micsoda látvány!
Nagy tüzeket láttam, amelyek hamuvá égettek el hatalmas tárgyakat...
Láttam, amint a tenger tönkreteszi a gátakat, amelyek nem épültek igazi biztonságra...
Láttam rombadölni fellegvárakat, hiábavaló diadalíveket, beszennyeződni régi dicsőségeket...
Azt kérdeztem magamtól: mi marad a szélből, miután eleget fújt?
Így hát, szívem, te már nem elégedhetsz meg sem a dicsőséggel, sem a gyönyörökkel, már nem aludhatsz többet anélkül, hogy ráncok ne szigorítanák meg vonásaidat, bár törékeny vagy, nem tudsz betelni az igazsággal, s azt keresed, ami képes lenne örökre betölteni téged.

Jézus így szólt az asszonyhoz: „Adj innom."
— Hogyan, te zsidó létedre tőlem, szamariai asszonytól kérsz inni?
— Ha ismernéd Isten ajándékát és tudnád, ki mondja neked: Adj innom, inkább te kérnéd őt, és ő élővizet adna neked.
Mindaz, aki e vízből iszik, ismét megszomjazik.
De aki abból a vízből iszik, melyet én adok, nem szomjazik soha többé. Az a víz, melyet én adok, örök életre szökő vízforrás lesz bennem.

János 4,7-15

Utazás az éjszaka végéig

Mindeddig Michelle jól volt. Hirtelen elkapja a betegség. A vizsgálatok eredményét várva hosszadalmas utazásba kezd saját maga körül. Szeretné megtudni, mire jó az élet, s mit jelent a halál.

„Keresek valamit — csak egy valamit —, ami tartós, ami valós... Valahol lennie kell valami valóságnak, valaminek, ami állandó... Nekem főképp igazságra van szükségem... Mindaz, amit a mai napig cselekedtem, meg amit az emberek tesznek körülöttem, most hirtelen fölöslegesnek és értéktelennek tűnik előttem: a nagyravágyás, a kitűzött célok, a tervek —, sőt még azok a dolgok is, amiket jó cselekedetnek tartanak... álmok, csupán álmok. Mindez semmire se jó, egyáltalán nem fontos, sehova se vezet... a végén mindig ott a halál. Az ember nem is jut hozzá az élethez, csak úgy tesz, mintha élne. Majdnem inkább csak ülne és semmit sem csinálva nézné, mint múlik az idő..."

Michelle ekkor találkozik egy fiatalasszonnyal, akinek elpanaszolja gondját. Ez után a komoly és egyszerű beszélgetés után Michelle más emberként tér haza:

„Elmondtam, mennyire hiábavaló és céltalan az életem, mennyire tele van jelentéktelen dolgokkal, mennyire elveszett vagyok... Sohasem hittem volna, hogy íly könnyű ezekről a dolgokról beszélgetni, soha senkivel sem beszélgettem így... Bármi történjék is, többé már nem tudok úgy élni, mint azelőtt. Ó, ha igaz lenne, Istenem, ha megvalósulna, hogy én egyszer kijussak ebből az éjszakából!... Mernem kell szembenézni a félelemmel, még ha meg is fagy ereimben a vér."

Michelle ekkor fölfedez egy számára addig még ismeretlen utat:

„Ismeretlen úton indultam el. Nem tudom ugyan, hogy hova vezet majd ez az út, s milyen tájakat kell bejárnom, milyen az éjszakák, a hajnalok színe... Csak azt tudom, hogy ha egyszer erre az útra léptünk, már nem fordulhatunk vissza: tovább kell rajta haladnunk, mindörökké. De én semmit sem sajnálok. Ó, valóban semmit sem. Még félelem bújkál ugyan bennem, de ugyanakkor szívem reménytől duzzad, és dalolni van kedvem. Ki tudja megmondani, mi történik velem? Én mégis ugyanaz vagyok, aki voltam, pontosan ugyanaz... Ma este egy út nyílt meg előttem. S nincs a világnak az a hatalma, amely megakadályozhatna abban, hogy ezt az utat kövessem, mert érzem, hogy a halálon, az időn túl ez az út folytatódik. Most már tudok élni. Semmi sem lesz úgy, mint azelőtt."

André Pragane

Ünnepre jöjjetek!

Ünnepre jöjjetek!
Igen, mindnyájan jöjjetek: táncoljunk, daloljunk!
Osztozzunk a kenyéren és a boron!
Elő a gitárral, elő a dobokkal!
Félre a szerszámmal, félre minden gonddal!
Öröm övezze szívünket, mint mezőt a vadvirágok!
Ünnepre jöjjetek mindnyájan
asszonyok és gyermekek,
mert örömhírt kell elmondanom,
olyan hírt, mely nagyot fordít életünkön.
Szívünkben az élet
egészen üde levelekbe öltözik,
új rügyek pattannak ki,
és a nap beragyogja lelkünket.
A reggeli szellő könnyűvé teszi lépéseinket
az utakon,
ahol e világ gyermekei játszanak.
No lám, már fölemeljük szemünket,
ajkunk már újra mosolyog,
kezünk is élettel telik meg újra.
Mi történt itt? — kérditek.
Ó, valami egészen egyszerű dolog,
amit szavakkal leírni nehéz,
A lényeg ugyan láthatatlan,
de hosszú útunk végén
mi mégis megtaláltuk:
„Ha nem lesztek olyanok, mint a gyermek..."
akinek tiszta a tekintete, őszinte a mosolya,
egyszerű a mozdulata, szerető a szíve...
Nosza, jöjjetek valamennyien az élet ünnepére,
mert halottak voltunk, de újra élünk!

Az indiai maharadzsa boldogtalan volt. Pedig mindene megvolt, amit halandó csak kívánhat magának: fényűző palota, nagy gazdagság, intését leső rabszolgák, folytonosan megújuló szórakozások, nők, akiket hetenként többször is váltogatott. Mégsem volt boldog.
Egyszer fölkereste főminiszterét, és az iránt érdeklődött nála, mit kellene tennie, hogy boldog lehessen.
— Senki sem boldog — volt a válasz.
Elégedetlenségében a maharadzsa mindenkinek, akivel csak találkozott, föltette a kérdést. Az egyik bölcs, — vállalva, hogy árt majd a tekintélyének, — saját boldogságreceptjét adta meg neki: „Valamilyen boldog ember ingét kell magára vennie, s Ön is az lesz." A maharadzsa szétküldte embereit az egész országba a megbízatással, hogy találjanak egy boldog embert, s hozzák el az ingét.
A küldöttek szétszéledtek az országban, és kérdőre fogták az embereket. Mindenütt ugyanaz volt a válasz: „Nem vagyok boldog."
— Nekem csak egy kis darab földem van, s a családomat sem tudom ellátni élelemmel.
— Nem érzem jól magam a magam bőrében; nem jövök ki magammal.
— Rettenetesen unatkozom.
Se gazdagok, se szegények, se férfiak, se nők, se felnőttek, se gyerekek, senki sem volt boldog.
A követek szinte már reményüket vesztették, amikor egyikük, valamelyik nagy hegység mélyén barlangot fedezett föl, és ott jógikat talált. Ezek elhagyták a világot, hogy megközelítsék az isteni valóságokat. Semmijük sem volt, s naponta egy szem rizs volt az eledelük.
A küldött megkérdezte az elsőtől, akivel találkozott:
— Boldog vagy?
— Én? Tökéletesen.
— Akkor add nekem az ingedet.
A bölcs világos és mély tekintetét egy pillanatra beszélgető partnerére szegezte, majd olyan gesztussal, amely magától értetődőnek hatott, így szólt:
— Nagyon szívesen neked adnám az ingemet. De már régóta nincs.

Régi indiai legenda

Amit Jézus a következő evangéliumi részben mond, zavart kelthet. Egyáltalán nem azt mondja: „Ne tegyetek semmit sem azért, hogy megszerezzétek a kenyereteket. Tegyétek keresztbe a karotokat, minden lehullik nektek az égből!" Hanem azt akarja mondani nekünk: „Ragaszkodjatok ahhoz, ami lényeges. Akkor a földi táplálékok gondja megkapja majd a maga igazi helyét életetekben. Akkor majd készek lesztek az igazság érdekében dolgozni, hogy a föld javai, melyeknek valamennyi ember javát kell szolgálniuk, helyesen kerüljenek felosztásra."

Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak (a pénz bálványistenének)!
Azt mondom tehát nektek: Ne aggódjatok megélhetéstek miatt, hogy mit egyetek vagy mit igyatok, sem testetek miatt, hogy mibe öltözzetek.
Nem több-e az élet az eledelnél, s a test nem több-e a ruhánál?
Nézzétek az ég madarait! Nem vetnek, nem aratnak, s csűrökbe sem gyűjtenek: mennyei Atyátok táplálja őket.
Nem értek ti többet azoknál?
Ugyan melyiktek toldhatja meg életkorát csak egy arasznyival is, ha aggodalmaskodik?
És a ruha miatt miért nyugtalankodtok?
Nézzétek a mezei liliomokat, mint növekednek. Nem fáradoznak s nem fonnak. Mondom nektek: Még Salamon sem volt minden dicsőségében úgy felöltözve, mint egy ezek közül.
Ha pedig Isten így öltözteti a mezei virágot, amely ma virít, de holnap kemencébe kerül, nem sokkal inkább titeket, kicsinyhitűek?
Ne nyugtalankodjatok tehát és ne kérdezzétek: Mit együnk? vagy Mit igyunk? vagy Mibe öltözzünk? Mindezt a pogányok keresik. Hiszen tudja mennyei Atyátok, hogy minderre szükségtek van. Ti keressétek elsősorban Isten országát és annak igazságát, és ezeket is mind megkapjátok.

Máté 6, 24-34

„Ha a föld tartalékait beosztanánk,
és ésszerűen használnánk föl,
messze kitolhatnánk a nyomorúság
határait
és kenyeret vagy rizst adhatnánk
a ma még éhezők sokaságának.
Ha a népek fölötti világkormányzat
biztosítaná is
a tartós békét,
mindenki számára a méltányos munkát
a családi otthont és valamelyes
biztonságot
ha az egész világon
a tudomány csökkentené az emberek
szenvedését
akkor válnék világossá
hogy az alapvető kérdés nem az:
miért szenvedünk
és miért halunk meg,
hanem: mi célból születünk
és miért élünk!"

Pierre Teilhard de Chardin

A szélrózsa minden irányából...

Minden civilizációban, valamennyi vallásban akadtak emberek, akik az után kutattak, mi ad értéket, mi teszi lehetővé, hogy megéljük a lét lényegét. Mindegyikük a maga módján fejti ki nézetét, viszont szavaik nemde még ma is világosságot gyújtanak bizonytalankodó lépéseinkhez és életerőt adnak? Nagyon gyakran „csak egyetlen csillag szükséges, hogy megváltozzék a látóhatár s hogy a citrom a csillagok aranyának illatát illatozza."

(Edmée Sorelly: „Mes jardins d'éternité")

Sose hagyatkozz vagyonodra, s ne mondd hetvenkedve: „elég javam van. "

(Biblia, sirák 5,1)

Amikor fölemeled kezed, hogy megmutasd a holdat, ostoba, nézd meg az ujjaidat.

(Buddhista közmondás)

Nem a bor részegít meg. Az ember lesz részeg.

(Kínai közmondás)

Azok az emberek, akiket sohasem ért kritika, rosszul öregszenek meg.

Ha valaki túl fáradt ahhoz, hogy rád mosolyogjon, te mosolyogj rá!

(Kínai közmondás)

Ha szemed tiszta, teljes mivoltodban világosságban leszel.

(Jézus Krisztus evangéliuma)

A lényeges nem az ember fölött, hanem az emberben magában van.

(Pierre Talec)

A hűséges barát hatalmas oltalom: aki rátalált, kincset talált. A hűséges barátnak nincs ára, aligha tudnád felbecsülni az értékét.

(Biblia, Bölcs 6, 14,15)

Nincs bennetek gyöngédség, hanem csak igazságosság, épp ezért igazságtalanok vagytok.

(Dosztojevszkij)

Több is veszett Mohácsnál!

(Népi mondás)

Túl sok falat, de kevés hidat építünk.

(D. Pire)

Ne engedd, hogy a szomorúságig sodródj s ne add át magad sötét gondolatoknak.

(Bibla, Sirák 30,31)

Ne hallgass, ha szavad mentségül szolgálhat, s ne rejtsd el bölcsességedet.

(Biblia, Sirák 4,5)

Azt hittem, van hitem...

Hinni annyi, mint makacsul ragaszkodni ahhoz a meggyőződéshez, hogy mindig szeretett és szeret minket az, akit Istennek hívunk, s akit nem ismerünk, s akivel nem is találkozunk, csak ott van, ahol ő maga akart lenni: az ember názáreti Jézusban. Az ő arca számunkra a szeretet arca: soha nem szűnt meg és nem is fog megszűnni szeretete irántunk. Magától értetődik, hogy így hinni egyszersmind annyi, mint kockára tenni és játszani az élettel...
Tulajdonképpen jobb lenne ha főnév (hit, meggyőződés) helyett igét használnánk, mint pl. bízni valakiben. A főnév mögött mindig valami tárgyszerű valóság ötlik föl előttünk. A hitet gyakran fogták föl úgy, mint valami tárgyat, mint például kijelentések és gesztusok együttesét. Kár, mert egy tárgy mindig variációs lehetőségeket kínál, kezdve a „bírni" igétől: nekem van, neked van, stb. s következésképpen sok időt veszítünk el azzal, hogy azt kutatgatjuk, van-e, nincs-e hitünk, elvesztettük-e vagy megtaláltuk-e, s hogyan is kellene megkísérelni visszaszerezni, ha nincs; s nem jutunk-e el odáig, hogy sóhajtozzunk: mily boldogok, akiknek van hitük!
Ha meg volnék győződve arról, hogy van hitem, s hogy azt mint saját tulajdonomat birtokolom, nemsokára azt venném észre, hogy üres a kezem. Ne akarjam ugyanis jobban meghatározni a hitet, mint amennyire megtarthatom magamnak azok szeretetét, akik szeretnek engem, és akiket én szeretek. A hit nem valami tárgy, hanem annak módja, hogy együtt legyek — hallgatva és beszélgetve, röviden együtt élve — egy olyan Másvalakivel, akit nem látok, miközben olyanokkal élek együtt, akiket látok, s akik engem is látnak. Senki emberfiának nem jutna eszébe az az képtelen gondolat, hogy tőkeként fogja fel azt az érzelmet, mely övéihez fűzi. Aki úgy gondolná, hogy birtokolja a feleségét, nagyon is jól

tudja, hogy valójában csak annyit birtokol belőle, amennyit az nyújtani akar neki, s hogy ez a birtoklás bizony nagyon bizonytalan. Ugyanez az eset a hittel kapcsolatban is. Aki azzal büszkélkednék, hogy övé az Isten, az bizony nem bírná őt, sőt abban a nagy veszélyben forogna, hogy csak egy bálványt birtokol. Ha az embernek van valaki jó barátja, nem azt kérdezgeti folyton magától, van-e, nincs-e, hanem együtt utazgatnak, bizalmasan beszélgetnek, s ez minden... Természetesen kételkedni lehet, mint mondani szokás... Amikor Jézus Krisztusról van szó, kételkedni annyi, mint lemondani arról a reményről, hogy szeretjük őt, vagy hogy ő szeret minket; annyi mint elveszíteni a bátorságot, mivel feltámadásának legkisebb jelét sem észleljük. S ez bizony gyakran előfordul. De ekkor nem valami tárgyat veszít el az ember, hanem elveszíti saját magát; elvész abban a világban, amelynek többé már nincs értelme, se jövője, se öröme. Isten nemcsak akkor Isten, amikor van merszem szeretetkapcsolatba kerülni vele. Ő akkor is Isten, ha semmit sem tudok róla, és semmi nem képes eltüntetni a jelenlétét; ott van mellettem, s nem az én hitem az oka annak, hogy ott van. Legfeljebb néha-néha örvendezve fölismerheti őt a hitem, és ez legyen elegendő nekem.

De még tovább kell mennünk, és mernünk kell kimondani, hogy Istent gyorsan elveszítjük a szemünk elől, ha nem vagyunk tekintettel az emberekre, mert Isten ember akart lenni! A hit csak a teljes, bár törékeny elkötelezettségben válik valóban hitté, jóllehet ezt gyakran kétségbe vonják. Elkötelezettség arra, hogy a többiekkel együtt új emberré leszünk az új Országért. Valójában éppen ebben az elkötelezettségben jutunk el odáig, hogy a hit egyszerre lesz bennünk biztos és kétséges, mert ebben vállalja a kockázatot és játszik vele. „A hit, amely tétlen, vajon lehet-e őszinte hit?"

Georges Crespy prot. lelkipásztor

Tépje le a hamis istenek álarcát,
tegye közhírré róluk: csak bálványok,
— jó szolgálatot így tehet a hit,
amikor harcba száll értünk, emberekért.
Szabaddá tesz,
és visszavezet az alapvető igazsághoz.
Az igazság az, hogy emberlétünk véges,
törékeny és fájdalommal teljes.
Igaz, bizonyos lendület is jellemzi,
amely átjár és ellenállhatatlanná tesz.
Tevékeny vágyat ébreszt:
Isten utáni vágyakozást,
amely magától az Istentől ered.
S túl minden kockázaton,
amely együtt jár a szabadsággal,
megnyilatkozik az emberben
az Atya igazi arca, az Atyáé,
akitől jöttünk, s aki felé tartunk.

Joseph Thomas

CSEND

A sivatag meg a metró

A sivatagban fújt a szél,
és semmi sem tartóztatta
Az aprókavics dombok
belevesztek a távolba:
Szorosan húzódtak egymás mellé
Mint a fújtató redői,
s így alakították ki
az előrehajló gránit csúcsokat.
A nap már lenyugvóban volt...

A barcelónai metróban
Az emberek följöttek, lementek.
Gépek összevisszaságában
emberek surrantak,
emberek jártak-keltek:
keresztül-kasul a névtelen tömeg.
A szél itt nem fújt,
de a sivatag, maga ott volt.
Este volt,
és lenyugvóban már a nap...

Farletei dombjain állva,
vagy a metró alagútjában járva,
mint napfény villanás,
mint neon villanás,
ötlött fel bennem
ugyanaz a kérdés:
„Kik vagyunk, és mit csinálunk itt?
Kik ezek a mindenükből
szándékosan kifosztott emberek?
Miért élnek, miért könyörögnek,
Mit keresgélnek, mire valók?
Honnan van erejük mosolyogni?

S ugyan mire gondolnak
a sűrű sorokban gyorsan kavargó tömegek
Mennyi szórakozottságot tükröz az emberek arca,
ahogy föl-alá siklik velük a mozgólépcső...
És én?
Hát bennem ki lakik?''

Sivatagban és zajban.
így ötlik fel egyszer csak a csönd.
Hirtelen azt mondod magadnak:

„Ki vagy te,
Mit csinálsz,
Hová tartasz?''

Ki beszél helyettem?

Átjáró ház a fejem,
visszhangok zajongnak benne.
Szívemből nem hangzik
igazi párbeszéd.
Testednek parancsolgat valami,
s ellenséget formál lassanként belőle.

De ki beszél helyettem?
Betérve sajátmagamba
nagy fogadótermet láttam,
tele vitázó emberekkel.
Barátaimat keresve,
az erkélyen a jövőt találtam ott
amint látcsövét állványozta,
és nagy elhatározásokról beszélt
teljes igyekezettel.
Vágy és érdek
— karosszékükben ülve —
amint meglátták, hogy közeledem,
az egészségemre koccintottak.

De hol vannak vandégeim,
akiket meghívtam magamhoz?

Hallhattam, ahogyan
teljes hangzavarban
téli kertjébe invitálgatott
mindenkit a gőg.
Köztük volt persze
személy szerint Miss Sexy is,
és sokan mások...

Ekkor bedobtam a kérdést:
Ki hívott meg titeket?
— mire mindnyájan megfordultak.
Ki küldött benneteket hozzám?
Talán az egyik bank? Valamelyik cég árumintával, termékkel? Különleges szolgálatban álltok talán? Újság vagy párt vagy valamilyen selyemfiú küldött?

Én itthon vagyok.

Ők meg lám évek óta
elfoglalják az egész helyet.
De ma elhallgattattam őket.
Az asztalomnál azért jövünk össze,
Hogy együtt legyünk békességben:
együnk és beszélgessünk végre.
Nincs itt helye megtárgyalásra váró ügynek!

Megtaláltam gyermekkori barátaim:

De nem volt ruhája az igazságnak,
nyomorék ember lett a szabadságból,
a lényegest előbb jól kilúgozták,
kettőbe vágták az igazságosságot,
és a szeretet elveszítette a testét.

Ekkor ezt mondtam nekik:

Barátaim,
maradjatok nálam, üljetek le,
érezzétek jól magatokat, mint otthon
kérlek,
Megyek máris, hogy frissítőket hozzak,
és nálam megpihenve felüdüljetek.

Himnusz a csendhez

Himnuszt fogok írni a csendhez. Hozzád, csend, aki a gyümölcsök hegedőse vagy. Hozzád, aki a pincék, présházak és csűrök lakója, a méhek szorgalmának mézesbödöne vagy, a tenger nyugalma vizeinek bősége felett.

Hozzád, csend, amelybe a hegyek csúcsáról letekintve bezárom a várost. Amikor elcsendesül szekereinek zöreje, lakóinak zajongása, üllőinek csengése. Amikor már minden elhallgatott az alkony szent edényében. Hozzád, csend, aki Isten éber őrködése vagy lázunk felett, aki Isten köpenyeként borulsz az emberek háborgására.

Hozzád írok, asszonyok csendje, akik immár nem egyebek, mint gyümölcsöt érlelő eleven test. Asszonyok csendje, elnehezült kebleik védelme alatt. Asszonyok csendje, a nap és az élet minden hiúságának csendje, az életé, amely a napok kévéje. Asszonyok csendje, szentély és örök folytatás. Csend, amelyben azt az egyetlen versenyt futják a holnap felé, amely valami célhoz vezet. Az asszonyé, aki hallja méhét feszítő magzatát. Csend, hűséges őrzője belézárt becsületemnek és véremnek.

Hozzád, a férfi csendjéhez, aki fejét öklére támasztva töpreng, és erejének pocsékolása nélkül kapja és gyártja gondolatai nedvét. Csend, amelynek segítségével tanulhat, de feledhet is, mert jó néha nem tudni. Csend, a férgek, az élősdik és az ártalmas füvek elutasítása. Csend, amely védelmez gondolataid gomolygása közben.

Gondolatok csendje. Méhek nyugalma, mert elkészült a méz, és immár elrejtett kinccsé kell válnia, és érlelődnie. Szárnyaikat bontogató gondolatok

csendje, mert nem jó dolog, ha nyugtalankodsz elmédben vagy szívedben.

Szívek csendje, amely olyan, mint a pásztor álma, mert nincsen annál édesebb álom, még ha látszólag veszély fenyegeti is a juhok bárányait, amikor nincs többé sem pásztor, sem nyáj, hiszen ki tudná megkülönböztetni egyiket a másiktól a csillagos ég alatt, mikor minden álom, mikor minden gyapjúpuha álom?

Ó, Uram, egy napon begyűjtvén csűrödbe teremtményeidet, nyisd meg e nagy kaput az emberek fecsegő nemzetsége előtt, az idők végezetén tereld őket örök aklodba, és vétessék el kérdéseinktől értelmük, ahogyan a betegségből gyógyul ki az ember.

Mert megadatott nékem megértenem, hogy minden emberi haladás annak a fokozatos felfedezése, hogy kérdéseinknek nincsen értelmük; megkérdeztem ugyan tudósaimat, és nem mintha egynémely választ nem találtak volna az elmúlt esztendő kérdéseire, Uram, de ma már mégis mosolyognak önmagukon, mert az igazság a kérdés megszűnésével jött el hozzájuk.

Uram, azt, hogy a bölcsesség nem válasz, hanem a folyton változó szavakból való kigyógyulás, azoktól tudom, akik szeretik egymást, akik lábukat lógatva, szorosan egymáshoz símulva üldögélnek a narancsültetvény alacsony kőkerítésén, és jól tudják, hogy nem kaptak választ tegnap feltett kérdéseikre. En azonban ismerem a szerelmet, és ezért tudom, hogy azt jelenti: megszűnik a kérdezés.

És megoldott ellentmondásról megoldott ellentmondásra haladva megyek a kérdések csendje és egyúttal a boldogság felé.

Ó szószátyárok! Kérdéseitek teljesen tönkretették az embereket!

Esztelen, aki Istentől választ akar. Ha magához fogad, ha meggyógyít, azt azzal cselekszi, hogy kérdéseidet, mint a lázat, kezével elsimítja. Ez így van.

Uram, egy napon csűrödbe begyűjtvén Teremtett világodat, nyisd fel előttünk szárnyas ajtódat, és vezess be bennünket oda, ahol nem válaszolnak többé, mert nem lesz többé válasz, csak boldogság: a kérdések záróköve és lényege, arc, amely boldoggá tesz.

És aki átlép rajta, felfedezi az édes vizek végtelenségét, amely nagyobb a tengerek végtelenségénél, és amelyet már régebben is sejtett, a forrásvizek dalolását hallgatva, amikor lábait lógatva szorosan odasímult az asszonyhoz, aki pedig csak kimerítő hajszában befogott gazella volt, és most ott pihegett a szívén.

Csend, hajót befogadó rév. Isten csendje, minden hajók menedéke.

Antoine de Saint-Exupéry

Mindegyikünk igazsága csak a csendben ölt formát s ereszt gyökeret.

Egy szót se többet

Amikor egy esti órán,
a csillagok fénye tündöklött az égen,
leheveredtem a rét füvén,
s hagytam, hogy a szemem
bebarangolja a tejút ösvényeit,
hogy belevesszen a mérhetetlenbe,
ebbe a visszájára fordított síkságba.
És a szavak
egyenként ötlöttek fel agyamban.
Nem is volt itt mit mondani,
se szó, se mondat.
Nem valók ide a megszokott mondások,
túl sok itt az érzelem is,
és minden túl sok.
Kivéve azt a csöndet, amely magával ragadott
titkának legmélyebb rejtekébe.
Elfogadva ezt a társat
ismeretlen nyelvet értettem meg,
s ki se tudtam mondani
mennyire, hol, hogyan és miért
maradtam le.
És csak egyetlen pillanatra,
de csak egy pillanatra,
meg tudtam érezni a végtelent,
abban, ami még be nem fejezett.
Én voltam az a tökéletes, befejezett lény,
aki örültem annak, hogy a mérhetetlen végtelen
tett túl rajtam.

Egy nap egy szent ember szállt meg nálunk.
Anyám meglátta őt az udvarban, amint bekfenceket vetett, hogy szórakoztassa a gyermekeket.
„Ó, — mondta —, ez valóban a szent ember: vele elmehetsz, fiam."
Ő kezét a vállamra téve így szólt:
„Kicsim, mit szándékozol csinálni?"
— Nem tudom. Maga mit akar, hogy csináljak?
— Nem, te mondd meg, mit akarsz csinálni.
— Ó... Szeretek játszani.
— Nos, akarsz együtt játszani az Úrral?
Nem tudtam mit válaszolni.
Ő így folytatta:
„Látod, ha játszhatnál az Úrral, az lenne csak igazán nagy dolog, amit valaha is tehetnénk. Sajnos mindnyájan annyira komolynak tartjuk őt, hogy végül is halálosan unalmassá válik számunkra. Játssz csak tovább együtt a jó Istennel, fiam."

Dhan Gopal Mukerji

URAM, KÉT HANG SZÓLAL MEG BENNEM:
A SOKASÁGÉ,
MEG AMI EGYEDÜL A TIED.
AMIKOR ELHALLGAT AZ ÖNZÉS LÁRMÁJA,
AMIKOR ELÜLNEK AZ INDULAT HULLÁMAI,
AMIKOR ELHALLGAT AZ ÍRÓGÉP ZAJA,
AMIKOR SZERTEFOSZLANAK AZ EMLÉKEK,
AMIKOR LASSAN LEÜLÖK
KORLÁTAIM PADJÁRA,
FÖLISMEREM A HANGOT.
URAM, A TE TEREMTŐ LELKED
KÖZELEDIK.

Test és lélek

Amint a lélekről kezdünk szót ejteni, nemde mindjárt ott van a nyugati ember nagy gyöngeségébe: saját magunkra való beállítottságunkba, az individualizmusba. Hozzáfogunk nagy lendülettel a lelket keresni. A szeretetet emlegetjük. De beszélhetünk róla, ahogyan tetszik: közben mindent saját magunkra vonatkoztatunk, így másokról megfeledkezünk. Szeretünk. De ki szeret? Én. De ki ez az én? Semmi. Ez a szó: lélek, nagy veszélyt rejt magában. Ugyanakkor ha a testről van szó kevesebb a veszíteni valónk. Testünk tönkre mehet, és tönkre is megy, mert eszeveszettül élünk, mert úgy tartjuk, mindegy, hogy hogyan élünk, mit eszünk és mi igazában a fontos. Neked persze úgy tűnik, hogy én az evésről beszélek, te pedig a hitről, de minden összefügg. S amíg az emberek ezt meg nem értették, semmit sem értenek meg. Nem gondolkodhat az ember helyesen, amíg össze-vissza eszik mindent. Amit megeszünk, az vagyunk. S akkor sem gondolkodhat az ember helyesen, ha mindegy neki, mit lélegzik be. S akkor sem, ha nem törődik a testtartással, mert nem tudja, mi is a test? Nekem az az óriási szerencsém, hogy pályám elején táncos voltam, s valahányszor más területen teszek apró lépéseket, mindig szívesen térek vissza a tánchoz, mert segít abban, hogy ne tévedjek. Mert bizony első nekifutásra nem vagyok képes jógázni sem, a szó eredeti értelmében. De ha nem is vagyok képes rá, a tánc révén meg tudom találni a test-lélek kapcsolat lényegét. A tánc révén az ember meglelheti a kettő kapcsolatát és értelmét. Azt hiszem, alapjában véve mindnyájan ezt keressük.

Maurice Béjart

Hé! Te!
— Ki? Én?
— Igen, igen.
— Nem érek rá. A viszontlátásra!
Galléron ragadtam ezt az eltűnni szándékozó gondolatot, amely teljes sebességgel imádságom logikájába akar bejutni. Mert ma este úgy döntöttem, hogy elgondolkodom, de valóban elgondolkodom, azaz imádkozom. Alig öt perce, hogy az igazi problémával kezdek foglalkozni, máris egy halomra való apró gondolat cikázik át rajtam. Az előbbit kabátja hajtókájánál fogtam meg, s alaposan szemügyre vettem. Ni csak! Mekkora szerencse! Éppen ezt kerestem. Mégis tartottam tőle, mert vele együtt megpillantottam a kíséretében levő cimboráit is.
Nos, ma este a legfürgébben tova suhanó gondolataimmal fogok vitába szállni. Végül is nem akarom úgy leélni az életemet, hogy ne ismerkedjem meg azzal, ami ott játszódik le, mintegy a lelki életem hátaközepén.
Kis játékomhoz sok mindent kitaláltam, amit azután — mondhatnám, minden különösebb meggondolás nélkül — el is vetek magamtól. Valójában ez a legfontosabb. Érvényes ez szexuális életemre és a munkatársakkal való kapcsolatomra egyaránt. Este azután a napközben támadt ötleteimnek és megfigyeléseimnek részletei újra előjönnek, és próbálom megérteni azokat. Mindezt énem legbelsejében gondolom végig, s nem tudnék vagy nem is akarnék erről bárkinek is beszélni. Hiszen magatartásomat, nekiugrásaimat, magányomat, gyengeségemet foglalja magában, mindazt, amire csak rettegéssel tudok gondolni. Istennel együtt maradva nézek szembe mindezzel.
Ami számomra legkedvesebb, azt egyszerre kérdésessé teszi előttem. Amikor határozott vagyok, arra ösztönöz, hogy valami még határozattabbat keressek. Minden este új feladat elé állít. Néha nagy örömöt is szerez. Valójában jól ismer; csendet teremt ábrándképeim és szétszórtságom világában: íme így beszélgetünk, így csinálunk együtt valamit. Végeredményben — mindennek ellenére — kapcsolatban vagyunk egymással...
Imádság közben ragadd meg a tovatűnő gondolatokat, űzd el ami megakadályoz, hogy nyomában maradj annak, amivel foglalkozol, s ha mindez a csendbe torkollik, maradj meg benne, mintha a tengert szemlélnéd...

Amikor csend támad...

Azzal, hogy létezni hagyjuk a másik embert, lehetővé tesszük számára, hogy önmaga lehessen. Ha be akar zárkózni éppen valamiféle szerepbe vagy olyan határok közé, melyeket társadalmi tevékenysége szab meg neki, nem számít. Minthogy ma éppen ez a kívánsága, nem feladatom, hogy rátörjem az ajtót és arra kényszerítsem, hogy tárja föl előttem személyiségének mélységét. Ha pillanatnyilag csak arra hajlandó, hogy az időjárásról beszéljen velem, arra pedig nem, hogy őt közvetlenül érdeklő kérdéseket érintsünk, meg arra sem, hogy össze-vissza fecsegjünk, erről is, arról is, rá kell hagynom. Hagyom, hogy magától tárulkozzék ki s betöltsön engem anélkül, hogy tudnám, hová is tartunk, anélkül, hogy megérteném, hogy megfejteném, vagy — főképpen — elgondolkodnék rajta, mert ez véget vetne annak a kapcsolatnak, amely pusztán a létezésünkből fakad, és mintegy táptalaja minden lehetséges találkozásnak.

Ha nem hagyom létezni a másikat és a többieket, ez azért van, mert én magam sem létezem. Az az érzésem: ha hagyom, hogy beszélgető partnerem így kibontakozzék, ez veszélyt rejt számomra. Félek attól, hogy ez az erős áradat elnyel engem, meg azok az elemi erők is, amelyek csakhamar megnyilatkoznak, hacsak nem húzok föl tüstént erős gátat, vagy nem kapok erőre másra terelve a szót, vagy nem próbálom meg azonnal kifejteni a magam gondolatát és előállni egy sereg olyan javaslattal, amelyek különböznek az övéitől. Képtelen vagyok hallgatni és elfogadni a másikat, aki magabiztosan közeledik felém, mert hiányoznak belőlem az igazi személyi jótulajdonságok, s hiányzik a biztonság, s úgy érzem, ha felhatalmazom a másikat arra, hogy túllépje legláthatóbb határvonalaimat, ezzel jóvá nem tehető betörésnek tettem ki magam.

Minden találkozás első feltétele az, hogy tudjunk meghallgatni. Nem arról van szó, hogy némák legyünk (ez az igazi hallgatásnak csak karikatúrája lenne), hanem hogy embertársunkkal való találkozásunk légköre szívélyes és fenntartások nélküli legyen, ez pedig kifejezésre juthat

mind a szóban, mind a szótlanságban. Amíg ugyanis nem találunk utat a másik emberhez elképzeléseinkkel, származzanak bár ezek akár helyeselhető érzelemből, akár a legjobb szándékú tiszteletből, addig igazán nem becsüljük őt személyiségében. Viszont, csöndet teremtve magunkban, nem elvszerűen vagy módszeresen (ez egyik módja lenne annak, hogy a magunk akaratát rákényszerítsük a másikra), hanem mert az ember kezdettől arra a magatartásra áll rá, hogy nem ért meg, nem tud és nem ismer semmit sem, lehetővé teszi, hogy megérezzen valamit a teremtő szeretetből. Így most ő létezik, és olyan kapcsolatba kerül, amelyben személyének teljességét, és nemcsak egyik vagy másik jellegzetességét veszik tekintetbe. Ebben a magatartásunkban egyaránt felfedezhető az, amin az igazi szeretet alapul és amiben kiteljesedik. Aki nagyon szeret, az magához öleli, befogadja, megerősíti embertársának egész lényét, és szorosan kapcsolódik mindahhoz, amivel ma rendelkezik.

Amikor csönd alakul ki két egyén között, amikor hatalmába kerít egy csoportot vagy átjárja egy közösség szívét, mindenki rájön arra, hogy a többiekkel együtt és a többiekért van. Érintkezésbe kerül azokkal a titokzatos erőkkel, amelyek — a szavakon, a gesztusokon vagy a cselekvéseken túl — átjárják az összehangolódott személyeket és lehetővé teszi nekik a gondolatok közlését olyan szinten, amely kezdetben talán primitívnek látszik, de amely — lerombolva a szokványos kapcsolatok formális és szegényes gátjait — úgy mutatkozik meg, mint mindennek forrása. Ebben mégsem a káoszhoz való visszatérésről van szó, hanem az emberiség élő forrásaiból való részesedésről, amit a törvények, a szabályok, a társadalmi szokások és tantételek inkább elhomályosítanak, hogy rendet teremtsenek és hogy civilizált világot hozzanak létre. A szeretet Lelke, aki egyedül képes összehozni az embereket, elsősorban teremtő Lélek, aki azért jön közénk, hogy összetörje merev és hideg kereteinket. Amikor szembetaláljuk magunkat a többiekkel, tudjunk hallgatni, hogy meghallgassuk annak a szélfúvásnak hangját, amely erősebb, mint az emberi akarások minden erőfeszítése, ha még olyan fáradságos munkára irányulnak is: mert szentebb ez az indítás, mint a közös gondolatok mélysége és a szívek összehangolt lendülete.

François Roustang

Az egészen kicsiny hit

Uram, mit is mondhatnék hitemről, amikor oly kicsinek, oly törékenynek érzem, s amit a kimúlás fenyeget, ha nem haladok előbbre? Az biztos, hogy el is merül, ha megállok a lelki üresség fölött jártamban, ahogy jelenleg teszem.
Meg voltam arról győződve, hogy Isten olyan erős palló, amelyen járunk-kelünk, amely célba visz... megszünteti bennünk az ürességtől való félelmet. De most már tudom, hogy Isten az a hatalom, amelynek erejével a vízen járhatunk, anélkül, hogy elmerülnénk. Ha megállok, ha egy pillanatra hátra tekintek, biztos, hogy elesem, és a logika törvényei újra gyötörni kezdenek.
Az is igaz, hogy szégyellem a hitemet. Oly kicsi, oly „minusz", hogy csak azoknak merem megmutatni, akik nagyon jól ismernek. Ha mindenkinek mutogatnám, ujjal mutatnának rám, ez biztos, és kicsúfolnának hitem kicsinysége miatt.
Meg aztán annyira félek azoktól az emberektől, akiknek hegy nagyságú hitük van, s akik soha nem hagyják összedőlni: azt mondogatom magamnak, hogy veszedelmesen erős izmaiknak, bordáiknak kell lenniük, valóságos vasgyúrók ők!... És én? Én félek a vasgyúróktól! Nagyon szeretném, ha erősödnék a hitem, csak azt nem tudom, hogyan csináljam. Kérdezem magamtól, hogyan lehetne nagyobbá tenni az oly kicsiny hitet, mint az enyém. Hova lenne jó elültetni? Másrészt, nem szeretném, ha ugyanúgy járna, mint annak előtte. Mert amikor elvesztettem, éppen oly nagy volt, mint egy hegy, úgy hogy már nem is tudtam magam elé nézni. Kinyújtott karral tartottam, s nem láttam már az utat. Elzárta előlem a kilátást. S aztán... kegyetlenül nehéz volt. Már fájt miatta a karom. Ekkor dobtam el. Egyszeriben megkönnyebbültem: énekelni s ugrándozni kezdtem azonnal... De rövidesen beláttam,

hogy ha nincs mit vinnem, nem éri meg, hogy folytassam az utat; nincs más hátra, mint leülni a lejtőn és várni és unatkozni a világ végéig. Ezt viszont nem akartam. Ellenkezőleg, folytatni kívántam az utat és menni, hogy ne unatkozzam.
Ekkor elkezdtem keresgélni a hitemet, amit a mélybe dobtam. A nagy hegy azonban eltűnt... bizonyára szétmállott az út mentén, ahol hagytam. De egyszer csak rátaláltam. Mily kicsi volt! Mint egy homokszem! És újra elindultam, mert most már nem akarom, hogy eltűnjön az ujjaim között.

Joseph Laporte

Az imádság
a szeretet viharának
kitett
szerény
kis virág

Pierre Talec

A csend: út az Isten felé

Nem közelíthetünk Istenhez anélkül, hogy át ne haladjunk egy sötét éjszakán, amely egész lényünket érinti, fogékonyságunk és értelmünk legrejtettebb részéig. Minél közelebb akarok kerülni Istenhez, annál jobban el kell hagynom minden érzelmet, minden ismeretet, amellyel Istenre, Krisztusra vonatkozóan rendelkezem. Amikor egyesülni akarunk az Istennel, akkor semmihez sem szabad ragaszkodnunk, ami megjeleníti őt, mert valójában soha semmi nem jeleníti meg őt igazán. A hit összeférhetetlen minden birtoklással; megfosztottság, üresség, sötétség az a mi emberi erőviszonyainkban; Isten felé való törekvésünknek mintegy éjszakai arculata van. Keresztes Szent János meghatározása szerint ennek a sötétségnek fokozatosan hatnia kell az ember összes erőire: értelmére, emlékezetére és arra, amit akaratnak nevezünk, amit mai kifejezéssel élve jobb lenne „vágy"-nak nevezni, mert hisz egész ösztönös és érzelmi életünket érinti.

Az értelem sötétje... a megújult hit

Vegyünk például egy egyetemi hallgatót.

Szociológiára vagy pszichológiára iratkozott be. Marx és Freud könyveit adják mindjárt a kezébe. E humán tudományok alapján világossá válik előtte a tény, hogy az erkölcsi és vallási eszmék jellemzőek voltak minden civilizációra, s ezekhez kapcsolódtak. Még ha nem is válik materialistává, mindenképpen kora gyermeke, a valósághoz való közeledése a foghatóból indul ki, a tapasztalható anyagi jelenségekből. Bizonyára osztja majd nemzedékének gyanúját a vallással kapcsolatos szavak és ideológiák terén. A gondolati és cselekvési szabadság, a test megbecsülése, a szexualitás igenlő megközelítése magától értetődő lesz számára. Ennek az értelembeli tájegységnek összképe megrendíti benne azt a kereszténységet, amellyel megismertették gyermekkorában, főképpen ha személy szerint is vállalni akarja. Azt a hagyományos terepet, amelyre a hit épül, a humán tudományok alaposan felszántották. Nem is mondunk sokat azzal, hogy a nagy ateisták, Marx, Nietzsche és Freud hatása hamarosan sötétségbe borítja a hivő értelmét. A hit klasszikus szavai bűn, kegyelem, üdvösség, teremtés, pokol, mennyország, az Is-

ten akarata — olyan érzést keltenek benne, mintha felhők között, a valóságtól messze távol lebegne. Ha ez az egyetemi hallgató mégis közeledni akar Istenhez és hinni akar, úgy hitének új kifejező erőt kell adnia, amely megfelel annak az ismeretanyagnak, amit a világról és önmagáról szerez tanulmányaiban és abban az elméleti módszerben, amelyet azok során elsajátít...

A vágy éjszakája... megtisztult szeretet

Lássunk most egy harminc év körüli fiatalasszonyt. Ápolónő. Két éve, egy szövetkezet jellegű csoporthoz szegődött, s azzal Szenegálba ment dolgozni, egy ottani orvosi rendelőintézetbe. Az első idők boldogan teltek; kedvesen fogadták. Újabban azonban nehézségei támadtak. Intézeti társai néha-néha éreztetik vele, hogy nem nélkülözhetetlen. A minap az egyik nálánál kevésbé minősített, de fekete ápolónőt neveztek ki főnökének, s ő, a francia, bizony keservesen érzi maga fölött azt a felettest, aki — szerinte — gyakran önkényes és ötletszerű. Ez a fiatalasszony a maga egyéni szintjén bizonyos sokkal általánosabb válságot él meg. Ez a válság a Harmadik Világnak nyújtott segítség korlátozottságából adódik, mert ezt a Harmadik Világot a gazdag országok egyik kezükkel függő viszonyban tartják, közben pedig a másik kezükkel nagylelkűen szerződési javaslatot kínálnak. Az asszony egyszeriben rájön arra, mennyire naiv volt az ő jóakarata és önfeláldozása, amikor vállalta a segítségnyújtást; világossá válik előtte, mily nehéz igazságos és kiegyensúlyozott viszonyt kialakítani azzal, akit kiszolgálunk. Önzetlenségének és emberszeretetének ez az elsötétülése tulajdonképpen azoknak az igazságos kapcsolatoknak letisztulása és kezdete, amelyeknek az európai és a Harmadik Világhoz tartozó országok között kell kialakulniuk.

A nyugati keresztény ember, ha a körülmények folytán íly sötét szakaszba kerül, nem válik elveszett vagy tönkrement emberré. Értelmi és érzelmi világa megtisztul, s lassacskán azt veszi majd észre, hogy — kifosztottságában — lassacskán új kapcsolatai alakulnak ki Istennel és embertársaival. Akkor majd képes lesz befogadni és imádságban kérni a mi korunk számára is „lehetséges" és valóságos Istent. Másképpen nem.

Jean-Claude Eslin

Isten csöndje

Aktuális probléma, égető kérdés: hallgat az Isten. Hallgatásának és távollétének témája — a mi higgadt társadalmi ateizmusunk alapján — gyakran vetődik fel a hivőknél. A hit ma szívesen használ ilyen kifejezéseket: „a pusztaságban", „tapogatózva", „bizonytalanságban" haladunk előre. „Az ember kétségbe van esve, mert Isten hallgat" — mondja Jacques Ellul. Egyesek számára az Isten hallgatása és a hit pusztasága belső, kegyetlen megpróbáltatás... Mások — úgy látszik — menekülnek e megpróbáltatás lehetősége elől. Isten hallgat és a hivők félnek ettől a csendtől. Hát igaz lenne az ateizmus prófétájának, Nietschének kissé rémült szava: „Meghalt az Isten?" Isten távolléte, Isten szótlansága annak jele, hogy a kereszténység — s minden más vallás is — csak más kultúráknak és más koroknak pusztulásra ítélt szüleménye, s hogy az ember végképp egyedül van „a távolságok végtelen messzeségében, amelyről alig tudok valamit, s amely rólam se tud semmit" (Pascal: Gondolatok, 205)?
Újra fel kell tehát fedezni Isten szótlanságát s ugyanakkor szavát is. „A kezdetben szótlan Isten az, aki később mint Isten szól hozzánk: hallgatása elsőrendűen, alapvető módon és lényegszerűen kapcsolódik lényének titkához" (Barbotin: L'humanité de Dieu, 2 fej.). Ez a bibliai tapasztalat is. Azt állítani: Isten beszél, tulajdonképpen azt jelenti, hogy Isten megtöri hallgatását, majd újra visszatér ahhoz, vagyis hogy minden szavát alapvető csend veszi körül. Gondoljunk csak a bibliai Jób könyvének eseménysorozatára. Isten makacsul hallgat a bőbeszédű Jób kiáltásai ellenére, aki szinte megidézi őt, hogy megjelenjen, hogy mutassa meg magát, hogy beszéljen. „Ha kiáltok hozzá, — mondja Jób, — nincs rá felelet, ha fellebbezek hozzá, nincs ítélet".

S amikor az Isten végülis rájött, hogy szóljon, ez „vihar közben" történik. Azzal alázza meg a vakmerőt, hogy megtagadja tőle a válaszadást és visszavonul némaságába, az alázatos beismerést, amely megvallja: „Csak hallomásból ismertelek; most már láttalak is. Ezért nem szólok tovább". Ebből az Isten hallgatásáról szóló nagyszerű költeményből megismerjük Isten jogát a szótlansághoz, a hívő jogát a „kiáltáshoz", és még inkább a bölcsek ostobaságát, akik azt hiszik, elhallgattathatják Jóbot, s megszólaltathatják Istent: „Haragom feltámadt ellenetek, mert nem oly jól szóltatok rólam, mint barátom, Jób."
A fecsegőnek mindig csak bőbeszédű Istene lesz. A szótlanság az ember számára más valami, mint puszta üresség. Szülőhely, ahol a szó életre kel, ahova visszatér, hogy megkeresse létének értelmét: az a pillanat, amelyben az ember — hallgatva a csendet — átérzi saját létének titkát. Ha így fogja föl a hallgatást, akkor képes lesz megérteni, hogy a csend az Isten otthona.

Georges Duperray

Többet ér, ha szíved adod bele az imádságba, még ha nem találsz is hozzá szavakat, mint megtalálni a szavakat anélkül, hogy beleadnád a szívedet.

Gandhi

Lélegzetvétel és imádság...

„Kinyitottam a számat, és lélegzetet vettem", — mondja az Írás (119. zsoltár 131. verse). Minden tekintetben így van ez: cselekvés és eredmény közötti vonatkozásban csakúgy, mint bizonyos hasonlóság alapján a lélegzetvétel és az imádság összefüggésében. Testünk lélegzése és lelkünk jelentkezése egyaránt olyan jelzés, amely készséges gyorsasággal, mondhatni szinte automatikusan figyelemre talál. Kinyitottam a számat és beszívtam a levegőt. Hívom a levegőt, válaszol is nekem, eltölt engem, és minden pillanatban megment a haláltól. Az édesanyja emlőjéhez tapadó csecsemő onnan szívja magába az életet s ez a beszívott élet oly gyorsan és oly természetesen teljesíti igényét, hogy bizony el is feledjük megcsodálni. Testem kinyitja száját a kozmosz emlője felé, s kívánsága egy még titokzatosabb és még természetesebb viszonzással teljesül. De vajon ez csak a testem, csak a föld lelke? Valahányszor, amikor kitárulkozom az Isten lelkének, — azért szólítom, hogy meg ne haljak, — ott is van. Mert amint Szent Pál mondotta az Aeropagoszon: „Benne élünk, mozgunk és vagyunk" (ApCsel 17,28). Ő a lényeg, az éltető miliő, olyannyira, hogy azt az ösztönzést is, amellyel magamba hívtam, tulajdonképpen ő keltette föl bennem. Magam elé idézni tehát őt annyi, mint magamba lélegzeni őt. Mi Atyánk, ki a mennyekben vagy! — vágyódik a lélek, s az Atya máris válaszolt neki. A lélekbe ható lélegzet mint egy új teremtés, saját lélegzetévé vált, mert az imádság révén az életre vágyódni és azt élvezni ugyanaz. Jobban, mint egykor a Paradicsomkert mélyén, vonzza az Istent az enyhe esti szellőben az imádság.

Victor Poucel

Uram

Évekkel ezelőtt nekilendítettem ezt a nevet...
A te nevedet, mint egy fejszét.
A magány erdői nincsenek többé.

Évekkel ezelőtt nekilendítettem a nevedet,
mint harangjátékot az üres térbe,
s az nem nyom el engem többé.

Évekkel ezelőtt úgy lövelltem ki a nevedet,
mint a Nap,
s a hideg nincs többé.

Uram, barátom, mesterem...

Évek teltek el,
s még mindig ugyanaz a kiáltás hangzik fel,
amely engem is belekiált
az igazság s a szeretet univerzumába.

Évek teltek el,
s még mindig ugyanaz a kiáltás hallatszik
énem legmélyéről,
mint ami leginkább észlelhető belőlem.

Roger Boutefeu

Az imádság nélküli élet nem vesz tudomást a lét egyik lényeges távlatáról, hanem megelégszik a láthatóval, az embertárssal, de csak fizikai értelemben, vagyis nem fedezi föl benne rendeltetésének mérhetetlenségét és örök voltát. Az imádság értéke abban áll, hogy fölfedezzük, bizonyítjuk és éljük azt a tényt, hogy — ha szabad így kifejeznünk magunkat — mindennek az örök lét és a mérhetetlenséggel kapcsolatos távlata van.

Mgr. Antoine, a Taizé-i fiatalokhoz

Isten mindig melletted lesz

Különösen zsúfolt nap végeztével későn feküdtem le. Már-már elszenderültem, amikor megszólalt a telefon. Egy hang szólalt meg nagy haragosan: „Figyelj csak ide, néger! Elegünk van belőled. Nem telik el egy hét se, s már bánni fogod, hogy Montgomerybe jöttél." Visszaakasztottam a telefonkagylót, az alvásnak azonban vége lett.

Fölkeltem, s nagy léptekkel föl s alá járkáltam. Végül kimentem a konyhába, s kávét melegítettem. Kész voltam arra, hogy felhagyjak a dologgal. Kerestem a módját, miként tudnék úgy eltűnni, hogy ne lássanak mégse gyávának. A kimerültségnek ebben az állapotában, amikor erőm csaknem teljesen elfogyott, úgy döntöttem, hogy ügyemet Isten kezébe helyezem. Fejemet kezemre támasztva a konyhaasztalra borultam, és fennhangon imádkoztam. Arra, amit azon az éjszakán Istennek mondtam, még most is élénken emlékszem. „Én annak érdekében léptem föl, amit igazságosnak véltem. De most félek. Az emberek hozzám fordulnak vezetésért, de ha én erőtlenül és bátortalanul járok előttük, ők is meginognak. Erőm fogytán van. Semmi reményem. Eljutottam arra a pontra, ahol egyedül már nem vagyok képes szembeszállni." Ebben a pillanatban annyira tudatossá vált bennem az isteni jelenlét, mint azelőtt sohasem. Mintha egy belső hang megnyugtató biztatását hallottam volna: „Talpra az igazságosságért! Előre az igazság ügyéért! Isten mindig melletted lesz." A félelemérzet máris kezdett elhagyni. Bizonytalanságom is eltűnt. Kész voltam mindennel szembeszállni. A külső helyzet ugyan nem változott, de Isten megadta a belső nyugalmat. Három nappal később, éjnek idején, házunk a levegőbe repült. Furcsának tűnhet, hogy a hírt nyugodtan fogadtam. Istennel kapcsolatos élményem erőt és bizalmat öntött belém." **Martin Luther King**

Igazi imádság

„...Nem tarthatjuk az imádságot olyan varázsigeféleségnek, amelynek célja, hogy a távollévő Isten hajthatatlan akaratát meghajlítsa. Tudom jól, hogy gyakran gondolkodnak így róla; de most, jobban mint valaha, szükségesnek látszik, hogy visszautasítsam a jámbor vallási elkendőzést. Imádkozni — a názáreti Jézus nyomán — nem annyi mint meghatni valami figyelmetlen Lényt, hanem Jézus szerető igyekezetének mintájára egyesülni azzal, akit ő Atyának és Istennek nevez. Ha úgy tetszik nemcsak arról van szó, hogy alávessük magunkat az ő akaratának, hanem, hogy egyek legyünk vele.
Amikor imádkozom, nem valami Hatalmasságot rendítek meg, hogy rábírjam elgondolása megváltoztatására, hogy terveimet szolgálja. Amikor imádkozom, ugyanarra az álláspontra helyezkedem, amelyre Isten maga is helyezkedett: az emberek közé vegyülök és hagyom, hogy Isten meggyőzzön: úgy szeressem őket, mint ő. Amikor néhányan együttesen tesszük ezt, akkor együttesen hagyjuk, hogy elhatalmasodjon rajtunk ez a gondolat.
Egymásért könyörögni annyi, mint vállalni ugyanazt a szeretetet, és így mindannyiunkat új szemmel látni. Íly módon az imádság szűntelenül megmegújítja azt a cselekvést, amellyel Isten átadja s jelenlevővé teszi magát. Ezért kell, hogy a cselekvés az imádságból folyjon, s hozzá kapcsolódjék...
Az, aki el merné mondani a Miatyánkot, de közömbös maradna az éhínséggel szemben, meg annak okaival szemben valamint a bőségben élők szörnyű önzésével szemben is, hasonlítana ahhhoz a gazdag emberhez, aki az evangélium szerint hagyja, hogy a szegény Lázár a kapujánál meghaljon. Saját ítéletét mondaná ki. Remélem azonban, hogy világosan látjuk, mire kötelez, ha el merjük mondani a Miatyánkot. Amennyiben pedig nem vagyunk hajlandók

szembenézni ezzel a kikerülhetetlen következménnyel, akkor hiába is imádkozunk. És nincs mit csodálkoznunk azon, ha Isten nem hallgat meg bennünket. Miért is figyelne ránk, ha mi magunk sem vesszük komolyan a dolgot...

Kereszténynek lenni éppen nem azt jelenti, hogy bizonyos rendszernek, erkölcsi rendnek vagy egy sereg összefüggéseiben elrendezett gondolatnak, szószólója legyek, amelyek lehetővé tennék számomra, hogy beszéljek, érveljek, védelmezzek vagy támadjak, mint egykoriban tették ezt azoknak az izgató vitáknak során, melyekről nem egy példát ad a történelem... Hogyan is foghatnék Isten bebizonyításához, ha Isten számomra csak beszédtéma? És kit győzhetnék meg arról, hogy ő ott van szívem legbelsejében, ha a szívem kemény s szeretetnélküli? Nagyon jól tudom, hogy az igazság fölülmúl engem, s hogy soha nem leszek hozzá hasonlítható, meg azt is, hogy a hit az Igéből születik és abból is él. De nem akármilyen szóból származik és fejlődik, hanem abból az egyetlen Igéből, amely testté lett épp azért, hogy örökre eltűnjék a különbség a szavak és a létezés között Isten az értelme létezésemnek, amikor ez a létezés neki van szentelve, hibáim, gyarlóságaim, tévedéseim, sőt tagadásaim ellenére; bármily kicsit is, csak hozzá tartozzam, amint Ő hozzánk tartozik... Hogy azok között az eszmeáramlatok között, amelyek most szerte a világon ismeretesek, van-e vagy nincs, amely magát keresztténynek mondja, egyáltalán nem fontos, és senki számára sem érdekes. Az viszont igen, hogy találjunk még olyan embereket, akik hajlandók életüket az Isten országáról szóló igéret érdekében kockára tenni."

Georges Crespy ref. lelkész

Ugyan miért imádkozzunk?

„A keresztény ma nem húzódhat meg utóvédként az emberiség hátsó soraiban és meddő csatározásaiban. Nem vállalhatja, hogy ilyesmikben merüljön ki.
Az első sorokban van a helye abban a küzdelemben, amelynek célja, hogy hallassa a bátortalan, hangtalan emberek szavát, hogy szabaddá tegyen minden embert.
Ugyanakkor a keresztény, körülvéve az Isten csöndjétől, nagyon jól megérzi ezt a lényeges valóságot: az emberért és az emberrel együtt való küzdelem egy másik küzdelemben találja eredetét, amely énjének legmélyén dúl, ott ahol senki sem hasonlít senki máshoz. Ott már a szemlélődés ajtajához jut.
Küzdelem és szemlélődés: érzünk-e indítást arra, hogy egész emberlétünket ezen két pólus közé állítsuk be?
A szemlélődés, az imádság, ez az Isten mélységeibe való elmerülés nem arra való, hogy jobban érezzük magunkat a bőrünkben. Az imádság nem akármilyen egységet céloz, hanem a szabad emberek közösségét teremti meg Krisztussal.
Amikor az ember megpróbál szavakban is kifejezést adni ennek a közösségnek, ez már tudatos imádság. De az értelem személyiségünknek csak felszínét juttatja kifejezésre. S bizony hamarosan fogva érzi magát az értelem: a csend veszi hatalmába, és végül is úgy tűnik neki, mintha a csend azt jelezné, hogy távol van tőle az Isten.
Ahelyett, hogy fennakadnánk a csönd terméketlenségén, tudnunk kell, hogy ez ismeretlen alkotó lehetőségekhez nyit utat: az emberi személyiségnek alávetett világban, a tudatalattiban Krisztus többet imádkozik, mint elképzeljük. Krisztusnak ehhez a bennünk megvalósuló titokzatos imádságának mérhetetlenségéhez képest a mi kifejezetten megfogalmazott imádságunk csekélységekre szorítkozik.

Igen, az imádság lényege főként a nagy csöndben valósul meg.
Mindenfajta imádság nehezen megoldható probléma marad a magányosságnak kiszolgálatott ember számára. Isten az embert társas lénynek teremtette, közösség javára szóló hivatást adott neki. Ebből ered talán, hogy a szemlélődés könnyebb akkor, ha másokkal együtt végezzük?
A szemlélődés csöndje! Az ismeretlenhez, a kétségeshez, az erőszakhoz, a belső nehézségekhez kapcsolódó mélységek tárulkoznak mindegyikünkben ... és még a bűnösségnek s a be nem vallott dolgoknak örvényei oly annyira, hogy mérhetetlen üresség nyílik meg előttünk. Ismeretlen tudatalatti ösztönös erők forrongnak bennünk. Hagyjuk hát gyermeki bizalommal Krisztust, hogy imádkozzék bennünk, s egyszer majd betelnek a mélységek.
S később, egy szép napon megállapítjuk, forradalom megy végbe bennünk.
Hosszú idő múltán a szemlélődésből boldogság származik. S a szabad emberek e boldogsága a mi, minden emberért és minden emberrel együtt való küzdelmünknek a motorja. Bátorrá tesz, és erőt ad, hogy vállaljuk a kockázatokat is. Ez az öröm túláradása."

Roger testvér

Kihez is fordulhatnánk, Uram? Az örök élet igéi nálad vannak.

Szeress engem, bármilyen is vagy

Ismerem nyomorúságodat, lelked küzdelmeit és bajait; tested gyöngeségét és gyarlóságait; tudok gyávaságodról, bűneidről, elernyedéseidről; mégis azt mondom neked: „Add nekem a szíved, s szeress engem úgy, ahogy vagy."
Ha arra vársz, hogy angyal módjára engedd át magad a szeretetnek, soha nem fogsz szeretni engem. Sőt ha újra meg újra visszaesel azokba a hibákba, amelyekről tudni se szeretnél, sőt ha lagymatag lennél is az erény gyakorlásában, akkor sem engedem meg, hogy ne szeress engem.
Szeress engem, ahogy vagy. Minden pillanatban és minden helyzetben, a buzgóság vagy a lelki szárazság idején, hűségben vagy hűtlenségben egyaránt.
Szeress engem, bármilyen is vagy. Vágyva vágyom szegényes szíved szeretetére; ha arra vársz, hogy tökéletes légy, mielőtt szeress engem, sohse fogsz szeretni...
...hagyd, hogy szeresselek, a szívedet akarom. Számítok ugyan arra, hogy majd formállak téged, de — közben — úgy szeretlek, ahogy vagy. S az a kívánságom, hogy te is ugyanazt tedd; szívesen látnám, hogyan támad szeretet nyomorúságod mélységéből. Szeretek benned mindent, még a gyengeséget is. Szeretem a szegények szeretetét; azt akarom, hogy — szükségükben is — állandóan fölhangozzék kiáltásuk: Uram szeretlek! Számomra csak a szíved éneke a fontos. Mi szükségem van tudományodra, tehetségedre? Nem erényeket várok tőled, s ha hozzá juttatnálak is ezekhez, oly gyámoltalan vagy, hogy hamarosan önszeretet vegyülne közéjük; ne is nyugtalankodj emiatt... Azt igyekezz elérni, hogy szeretteddel töltsd be a jelen pillanatot.
Szíved ajtaja előtt ma úgy állok, mint egy koldus, én, minden uraknak Ura.

Zörgetek és várok, siess, nyiss ajtót, ne hivatkozz nyomorúságodra. Ha teljesen ismernéd szegénységedet, belehalnál a fájdalomba. Az én szívemen csak egyvalami ejthet sebet: ha azt látnám, hogy kételkedsz s nem bízol bennem.
Az a leghőbb vágyam, hogy a nappal s az éjszaka minden órájában gondolj rám; azt akarom, hogy legjelentéktelenebb cselekedeted se származzék más motívumból, mint szeretetből. Ha majd szenvedned kell, én adok hozzá neked erőt; te megajándékoztál a szereteteddel, én majd hozzásegítlek, hogy szeretni tudj túl azon is, amiről álmodhattál. Emlékezz csak arra, amit mondtam: „Szeress engem, bármilyen is vagy". Ne várj arra, hogy szent módjára átadd magad a szeretetnek, különben soha sem fogsz szeretni."

Istenhez fohászkodsz, amikor valaki az ajtódon kopogtat: ha azonban nem akarsz róla tudomást venni, az imádságod nem más, mint istentelenség.
Virágesőt szórsz szirmokból az Istenedre: közben úgy megsebzed fejét, mintha megköveznéd.
Bezárod házadat a váratlan vendég előtt, és Istenednek rituális lakomát ajánlsz fel!?
Ha különbséget teszel vendéged és Istened között, — ezt mondja Toukâ — liturgiád: köpedelem.

Toukaram

Köszönet

Szerető tekinteteddel veszel körül engem, és élek! A magány semmiségéből, ahol tévelyegve és halálra szántan járkáltam, kiemeltél, én kedvesem! Ó, mindaz ami jót csak magába zárhat szívem, nem elegendő ahhoz, hogy köszönetet daloljak barátomnak azért az életért, amit neki köszönhetek!
Nem léteztem, s íme csodálatos módon létre jöttem, és — szeretetéhez kapcsolódva — én vagyok szívének hajnalfénye! Nem értem többet, mint egy maréknyi, formátlan anyag, és íme, az ő fazekas ujjai — szeretetből — megformáltak engem!
Erőtlen voltam, rám tekintett, s íme járni tudok! Magamra maradtam, mint perzselő napon a gondozatlan, víz nélküli szőlőtő.
A szárazságtól már-már halálra váltam, s vérem is színtelenné vált. Eljött hozzám, ő, a gondos gazda, nyesett, vágott, s fájt neki, hogy fájdalmat okoz nekem.
S lám, itt vagyok, mint mosolyától zöldellő szőlőtő, mert hisz azt mondta: én vagyok az ő öröme!
Csak itt ne hagyjon, mert azt nem élem túl! Ha csak egy pillanatra is leveszi rólam szemét, máris keserű, olvadó hóvá váltam. Én vagyok az az elhagyott, akit meglelt a Szeretet, én vagyok a lábra állt béna, a toprongyos koldus, akit felöltöztetett a gyöngédség! De nagy az örömöm! Vagyok valaki, akit számon tart Valaki.
Ó, nem is találom a szavakat, amiket kedvesemnek kellene mondanom! Ő pedig csendesen szemléli a némaságomat. S csak hallgassa énekemet, amit úgy dalolok mint egy játék közben gügyögő kisgyermek.

G. H.

SZABADSÁG

Kis irkalapjaimra
Padomra és a fákra
Homokra és a hóra
Felírlak én

Minden beírt papírra
Minden üres papírra
Ha nics: hamura, kőre
Felírlak én

Ó képek aranyára
Harcosok fegyverére
Királyi koronákra
Felírlak én

Dzsungelre, sivatagra
Fészekre, rekettyésre
Zengő gyermekkoromra
Felírlak én

Az éj csudáira
Fehér cipó napokra
A mátka évszakokra
Felírlak én

Az elrongyolt egekre
A lápra mely penész nap
S tóra mely eleven hold
Felírlak én

A nyíló női testre
Baráti homlokra
És felém tárt kezekre
Felírlak én

Döbbent ablakára
Figyelmes ajkívekre
A csönd fölé magasan
Felírlak én

Feldúlt rejtekeimre
Ledőlt fároszaimra
Búmnak magas falára
Felírlak én

A vágytalan hiányra
A meztelen magányra
A halál grádicsára
Felírlak én

A boldog gyógyulásra
A szétfoszló veszélyre
S emléktelen reményre
Felírlak én

S ez egy szó erejével
Kezdek el újra élni
Hogy rád ismerjek s neveden
Szólítsalak

SZABADSÁG.

Paul Eluard

(Somlyó György fordítása)

Volt egyszer egy furulya...

Volt egyszer egy furulya meg egy juhász.
Egy szép napon így szól a furulya a juhászhoz:
Ide figyelj csak! Szeretném megismerni az életet.
Engedj, hadd utazzam. Adj el engem...
Így is történt, s a furulya világgá ment.
Városról városra járva bosszúságok érték:
Előbb egy sznobnak nagy szalonjában
a kandalló tetején.
Aztán következett a hosszú egyhangúság
a kábítószeresnél.
Majd a hazugság...
egy kígyóbűvölőnél.
A politika
egy baloldali értelmiséginél.
Végül ezt mondta:
„juhászom, én kedves juhászom,
semmi sem helyettesít téged.
Oly jól is éreztem magam,
amikor néha napján szívesen játszottál
rajtam..."

Furcsa lény, követelődző szörny az ember, szívében elégedetlenség lappang, amely egyre csak sűrűsödik. Nem elég neki, mint a többi lénynek, hogy van, lélegzik, táplálkozik, szaporodik. A modern társadalom igyekszik is biztosítani az ember számára mindezeknek az élettani, népjóléti, sőt lélektani igényeknek a legteljesebb kielégítését. Mégis inkább, mint valaha — bizonyos igények fedezhetők föl nála, amelyek túlmutatnak létünk határain: a szomorúságnak és az életuntságnak nyugtalanító jelenségei. Közel áll a megfulladáshoz abban a világban, ahol pedig tudományosan, köbméterre kiszámított levegőmennyiséget biztosítottak számára. Reszket az éhségtől való félelmében a tejjel-mézzel folyó Kánaánban. Vakító fények világítják meg ugyan városait, de ő sötétségben tapogatózva botorkál. Az orvostudomány azon van, hogy meggyógyítsa betegségeiből, ő meg öldösi saját magát. Munkafeltételeit aprólékosan szabályozták, a rá váró feladatot méltányosan megosztották, s biztosítják számára a szükséges pihenőt; jogai minden téren köztudottak és elismertek, majdnem minden szabadságjog megilleti, mégis rabnak, kisemmizettnek érzi magát, s menekül önmagától. Ennek a kiváltságos anyagi helyzetnek megvan mégis az a jó oldala, hogy tisztázza az ember legmélyebb szükségleteit, hogy sürgetőleg előtárja lényeges és alapvető követelményeit, amelyek annak előtte nagyon is számos felszínes kívánságtól függtek. Eldobni az életet, mert nincs miért élni, ez épp eleget mond nekünk arról, mily fontosságot tulajdonít az ember ezeknek az okoknak: többre becsüli, mint az életet magát, s mindenek előtt azt akarja, hogy életének értelme legyen. Megölni magát a bőség s a tudományos előrehaladás világában és idején világossá teszi előttünk azt, hogy az alapszükséglet nem a birtoklás s a tudás igénye: az ember nem bizonyos probléma megoldását keresi, az élet melleti érvei pedig nem állnak a tiszta ésszerűség színvonalán. Ha az ember szomorú, ha unja magát, ha menekül az élettől, az azért van, mert üresnek találja, mert ő maga pusztán csak anyakönyvi adatot jelent, mert rabnak, kisemmizettnek érzi magát. Legmélyebbre ható igénye az, hogy legyen, önmaga lehessen, szabad lehessen.

Gérard Bélanger

Olyan vagy, testvérem,
mint a skorpió
a borzalom éjszakáján.
Olyan vagy, testvérem,
mint a veréb
apró kis nyugtalanságaival.
Olyan vagy, testvérem,
mint a mintakép:
bezárt és nyugodt.
Rettenetes vagy, testvérem,
mint egy kialudt vulkán nyílása.
S nem vagy egyedül, testvérem ó, jaj,
nem is ötödmagaddal,
milliónyi a társad.
Olyan vagy, mint a bárány, testvérem.
Amikor a bőrödbe bújt mészáros,
fölemeli botját,
sietsz, hogy a nyájjal együtt érj haza,
s majdnem büszkén futsz a vágóhídra.
A teremtmények közül, végeredményben, te vagy a legfurcsább,
furcsább, mint a hal,
mely a tengerben él anélkül,
hogy tudna a tengerről.
S ha annyi nyomorúság van a földön,
ez miattad van, testvérem.
Ha éhezünk, ha kimerültek vagyunk,
ha teljesen nyúzottak vagyunk,
s kisajtoltak, mint a szőlőfürt, hogy bort adjunk,
mondjam azt, hogy ez a te hibád,
Nemde nagy részed van benne, testvérem.

Nazim Hikmet

Az ostobaság: szörnyű elidegenedés!

Az ostobaság — az én szememben — mindig vétkes valami. No, nem tévesztem össze a szellemi képességek hiányával; nagyon értelmes és nagyon tanult ember is lehet ostoba, s lehet, hogy kevésbé értelmes, olvasni sem tudó ember nem az. Értelmi képességeinkért, sőt — a legtöbb esetben — kultúráltságunkért nem lehet bennünket felelősségre vonni, de ostobaságunkért — mindig.

Ostoba az az ember, aki valamiféle rendszerbe zárkózik be. A rendszer körülhatárolt és bezárt egész, legyen az akár világnézeti, akár társadalmi rendszer. Az ostoba embert arról ismerjük fel: nem ő beszél, hanem valami láthatatlan magnó. Nem vele állunk szemben, hanem a rendszerrel... Amiatt idegenedett el. Ismertem rakodómunkásokat, akik személyként beszéltek; náluk érezni lehetett, hogy valakivel állunk szemben. S találkoztam értelmiségiekkel, akik viszont nem beszéltek személyként. Talán egy pillanattal előbb valakivel együtt voltunk, az esős vagy szép időről beszélgettünk, s aztán pfuj!... semmi: csak egy magnó szajkózza pártjának politikai elveit, vagy automata módjára a társadalmi előítéleteket.

Az ostobaságból származik a megvetés és a gyűlölet is. Az ostoba számára mindazok, akik nem fújnak vele egy követ, nem is léteznek; csak tárgyak a számára, melyeket nem is lát, legfeljebb csak akadályként. Íme valaki kevéssel előbb még jó családapának mutatkozott, aki figyelmes feleségével és gyer-

mekeivel szemben, kisvártatva kitör rajta az ostobaság, és embertelen pribékké válik. Ezek az emberek többnyire nem szörnyek, hanem ostobák! Bonhoeffer református lelkész, akinek annyit kellett szenvednie a hitleri ostobaságtól, ezt nagyon jól megérezte. Így ír: „Az ostobaság sokkal veszedelmesebb ellenség, mint a rosszakarat. Tiltakozhatunk a rossz ellen, le is ránthatjuk álarcát, erőszakkal meg is akadályozhatjuk; a rossz magában hordja saját bomlásának csíráját, s kínos érzést hagy maga után. Az ostobasággal szemben viszont tehetetlenek vagyunk. Semmire sem jutunk se tiltakozásainkkal, se erőszakkal; a meggyőzés hiábavaló; az ostoba nem látja be, hogy vannak bizonyos tények, amelyek ellentmondanak előítéleteinek, vagy ha kétségbevonhatatlan tényekkel kerül szembe, egyszerűen félreteszi őket, mint jelentéktelen egyedi eseteket. A rosszindulatúval ellentétben az ostoba teljesen meg van elégedve önmagával, sőt veszedelmessé válik, amikor — kissé fölbosszantva — támadni kezd! Ezért az ostobával szemben még helyénvalóbb az óvatosság, mint a rossz emberrel szemben. Ne is próbáljuk soha okoskodással meggyőzni az ostoba embert; ez értelmetlen és veszélyes lenne."

Jean-Claude BARREAU

Aggodalmunk, hogy esetleg beletenyerelünk valamibe, ne tartson vissza bennünket az őszinte vélemény nyilvánítástól, amikor erre szükség van.

Semmiféle nyomás, fenyegetés, ígéret vagy jutalom lehetősége, de még a becsvágyat ösztönző csillogás se fogja be szájunkat, amikor szívünk ügye mellé kell állni.

És a félelem megint csak nem akadályozhat abban, hogy teljes határozottsággal szembeszálljunk, amikor valamilyen helytelen játékról van szó, amelyben a társaság kedvét találja.

S amikor bensőmben lágy fuvoladallamok válnak hallhatóvá, vagy vihar dühöng, vagy titkos ajtók nyílnak meg, nem akarom, hogy szabadságom zászlaját valami semmiségért kiragadják a kezemből.

Mert titok — szörny, farkas vagy kötéltáncos — lakik bennem, amely csak arra vár, hogy kibontakozhassék.

Itt a király az ügyfél, és én választok: amikor a kötelékek még nincsenek elvágva, amikor a szélkakasok az igen és a nem között ingadoznak, amikor a gyom együtt nő a jó maggal. Látnom és döntenem kell, hogy végül is megtudjam, ki kicsoda.

Ha nemet mondok, az legyen valóban nem,
ha igent mondok, az legyen valóban igen.
Az a fontos, hogy magam jelöljem ki a magam útját...

„Szabadságom"

A legtöbb ember szabadnak hiszi magát, mert elmondhatja: „Azt teszem, ami akarok" — vagyis: „Kezemen nincs bilincs, semmiféle fizikai kényszer nem gátol."
„Képes vagyok kielégíteni minden vágyamat, minden ösztönömet, senki és semmi nem gátol ebben."
Ez a fajta „szabadság" a vadállat szabadsága, de nem az emberé, még kevésbé a keresztényé, az Isten fiáé.
Ha bénán fekszel ágyadon, vagy ha szabadságvesztésre ítélve a zárka mélyén fogoly vagy, ha akarod, mégis szabad maradhatsz, mert szabadságod nem a tested, hanem a lelked szintjéhez tartozik.
Te, egyedül te magad szabsz határt — más emberek és tárgyi adottságok közbejötte mellett — szabadságodnak. Ha szabad akarsz lenni, meg kell önmagaddal küzdened, így megszerzed szabadságodat.
Ha azt mondod:
„Nem tehetek róla, ilyen a temperamentumom!"
„Nem mondhatok le róla!"
„Nincs ugyan igazam, de mégsem engedek!"
„Miért gondolkodom így? Mindenki ezt mondja!..."
...akkor nem vagy szabad, hanem rabszolga. Önmagad, múltad, környezeted, a dolgok stb. rabszolgája.
A csónak nem haladhat szabadon előre, ha a parthoz rögzíti egy szál vékony kötélke.
A léggömb nem szállhat el szabadon, míg kötél tartja vissza a földön.
Nem is leszel „felszabadult" mindaddig, míg akárcsak egyetlen dologhoz vagy egyetlen személyhez valamilyen ellenőrizetlen kapcsolattal ragaszkodol.

Michel QUOIST

Ember, ki vagy?

„Személyiséget formálni abból, amit a természet és a történelem alakított ki bennünk, — ez hát a számunkra rendelt törvény, amely jelleget és méltóságot ad gondolkodó és teremtő fajtánknak. Ez biztosítja számunkra azt a lehetőséget, hogy nagy és kockázatos vállalkozásainban beláthatatlan messzi távon sikerünk lesz, bár még nem szabad kizárnunk egy hirtelen vagy egy lassú, de mindenképpen katasztrofális vég lehetőségét sem. A spirál nyitott marad: egyénileg mindnyájan elindulhatunk az egyre tökéletesebb lét irányába, közben viszont vállalnunk kell sorsunknak teljes súlyát. Előrejutásunkból hasznot húzhat az egész emberiség abban a fölemelkedési folyamatban, amelyet szerte a világon mi emberek hordozunk tudatosan. Ahol nincs meg ennek a nyitottságnak a megsejtése és ennek a fölemelkedésnek a reménysége, ott már nincs tovább bölcselkedés vagy bölcsesség, hanem megmarad az a gondolat, hogy terméketlenségre vagyunk kárhoztatva, és undor a sorsunk.

Mind egyetértünk az úticél tekintetében, de nem egyezünk sem az elérendő csúcsok, sem a hozzájuk vezető útak kijelölése körül. Egyáltalán: milyen lesz az az ember, akit megvalósítani kívánunk önmagunkban?

Marxista lesz talán, aki abban látja szabadságát, hogy engedelmesen elfogadja a történelem előre meghatározott értelmét és hosszú kollektív menetben tart a földi országban megvalósuló összhang irányába, ahol a jólét és az igazságosság lesz a boldogság végső távlata?

Nietsche elvein formálódott ember lesz talán, akinek nincs más megoldása a reménytelenség ellen, mint az egyén tragikus gőgje, akinél az egyén megittasul attól a gondolattól, hogy fölülmúlja önmagát és múlékony hatalmat gyakorolhat az örökös ismétlődések unalmas mindensége fölött?

Vagy Sartre embere lesz, aki szeretné összebékíteni Marxot és Nietschét azáltal, hogy az igazságosságért küzd a történelemben és önmagát tartja az értékek bírájának az istenekkel szemben, egyben pedig a lázadás hősének szerepét is vállalja?

Vagy talán keresztény ember lesz, aki saját arcán az Isten arcának tükröződését akarja fölfedezni?

Csak néhány tipust említettem a sok közül. Ahol viszont valamilyen filozófiának a hitelességéről van szó, azt hiszem minden esetben törvényként fogadhatjuk el, hogy ott valamiképpen a belső élet épségben tartása és ápolása a lényeges kérdés. Hiszen bölcsességünk és boldogságunk szempontjából végső soron az a jelentős, amit lelkiismeretünk belső szintjén határozunk el. A külső világból pedig azok a hullámok fontosak, amelyek megfelelő hullámhosszon érkeznek el lelkünkhöz, és benne mint valami kristályban zenét ébresztenek."

Akadnak viszont napjainkban tekintélyes gondolkodók, akik legfontosabb és legderekasabb feladatuknak azt tartják, hogy az embert szétszedjék, egységes személyiségét széteső és jelentéktelen elemekre bontsák le, azután fölmérjék, és nyilvánvalóvá tegyék előtte, mennyi természeti és társadalmi kötöttség korlátozza, aminek következtében az ember — a lelkét leszámítva — valójában egy nagy semmi..."

Pierre-Henri Simon

A szabadság kérdésében — jobban, mint bármely más területen — óvakodnunk kell az álmodozástól: tökéletes szabadság nem létezik. Nem mi választottuk, hogy legyünk vagy ne legyünk, azt sincs módunkban eldönteni, férfiak legyünk-e vagy nők, hogy milyen országban, milyen családban, milyen korban szülessünk, vagy hogy milyen nevelésben részesüljünk. Amikor a gyermekkor végén a szabadságra ráébredünk, életünk már sokféle módon feltételekhez kötött.

Ettől kezdve egész életünket azzal tölthetjük, hogy rágjuk a kötőféket, hogy makacsul szembefordulunk a körülményekkel, pedig ez haszontalan ostobaság: nem tudjuk a dolgot megmásítani, magunkat viszont tönkretesszük, ennyi az egész eredmény. Más út is akad. Igenis, elképzelhetjük magunknak, hogy a szabadság feltételei egyben létezésének is feltételei. Következésképpen tudatosítva magunkban e sajátos feltételeket, körül tudjuk határolni azt a területet, melyen szabadságunkat gyakoroljuk. Valójában csak az a szabadság valós és termékeny, amely a valóságból kiindulva épít.

Szívem, hallgass!
Figyelj csak!
Láttad, hogy egy pillangó szállt el melletted,
s te követed, futsz,
rohansz utána, mindjárt meg is fogod...
S máris gondolkodni,
ábrándozni,
szerkeszteni,
építeni kezdesz...
Figyelj csak! Mert ha elhibázod,
és kicsúszik az ujjaid közül,
bosszús leszel...
Nem,
csak nézd, figyeld meg,
állj mozdulatlanul,
ne is rezdülj!
Visszajön, meglásd!
Látod, máris közeledik.
Vigyázz, ne mozdulj!
Itt van már egész közel!
Sárga meg kék a színe,
nézd csak szép, hosszú csápjait,
meg a nagy, piros foltokat a szárnyain.
Itt van, no lám,
körbe repüli fejedet,
most egy kicsit alább száll.
Tartsd csak a kezed a napra,
máris ott van, rajta.
Ne fogd meg, kérlek,
ne fogd meg!

A szabadság az önismeret útján halad

„Egyedül én érzem át azt, amit átélek. Tehát csak nekem áll módomban, hogy megfejtsem, hogy megismerjem önmagamat. Mások segítségemre lehetnek azzal, hogy közlik észrevételeiket, de egyedül rám vár, hogy megvizsgáljam, az vagyok-e — igen vagy nem —, aminek mondanak. Ha nem egyezik a véleményünk, nagyon hasznos lesz, ha kikutatom, miért látnak másnak, mint én magamat: rosszul értelmezik talán magaviseletemet... de az is lehetséges, hogy bizony nem ismerem magam teljesen. Éppen ezért senki sem fedezheti föl helyettem mi vagyok, mit élek át...

Tudomást nem venni arról, amit az ember belsőleg megél, a realizmus hiánya. Cselekedeteinket épp annyira befolyásolják a szervezetünkből kiinduló behatások, mint tudatos akaratunk.

Mint az állatnál, az embernél is vannak ösztönös meglátások, az ember viszont képes tudatosítani magában lelki folyamatait. Miután tisztába jött önmagával, módjában lesz megérteni önmagát, jobbá tenni tevékenységét és teljesebben élni. (Le développement de la personnalité, Culture et Promotion.)

Tegyük föl, hogy az autóm elromlik. Megállok. Két eset lehetséges: vagy sikerül szétszednem a motort, hogy lássam, hol a hiba: így a helyzet ura leszek; vagy — ellenkezőleg — miután próbálkozásom nem járt eredménnyel, megharagszom a motorra, s dühömben bele is rúgok. Ezzel el is vesztettem önuralmamat. A motort teszem felelőssé, s elismerem, hogy a helyzet megoldása tőle függ és nem tőlem.

Én azonban csak belső, nem tudatos elképzelés alapján viselkedhetem így. Rosszindulatot tulajdo-

nítok a motoromnak: igazán másképp is viselkedhetett volna, s nem kellett volna ilyen bajt okoznia. Ezenfölül még kellemetlenül is érint haragom. Haragszom a haragomra. Megduplázódik, s íme, én ezáltal bizonyos folyamatba kerültem bele. Tulajdonképpen rabszolga vagyok. Elvesztettem uralmamat a helyzet fölött, s ki vagyok szolgáltatva megkettőzött haragomnak. Nem vagyok ura indulataimnak: ők lettek úrrá rajtam."

Pierrre Ganne

Sokat beszélnek mostanában a „szexuális szabadság"-ról, az ósdi tabuk és az idejét múlt tilalmak fölszámolásáról. Azt kívánják, hogy szabadon lehessen lefeküdnie egymással fiúnak és lánynak, még ha nincs is köztük szerelmi kapcsolat. Valójában a kétoldali önzés találkozása lenne csupán az egész, ahol mindegyik saját gyönyöradagját keresi, meg szenzációt, és az erős felindulásokat keresi anélkül, hogy számot vetne a másikkal? Tudatos zavartsággal állnak egymással szemben, engednek azonban a modern közfölfogásnak, és egykönnyen megalkusznak az emberben ott rejtőző ösztönösséggel. Hiányzik belőlük az, amit annak idején így fogalmaztunk meg: a lélek uralma a test fölött. Ez lenne hát a szexuális szabadság?

Se nem látsz
Se nem hallasz!

Provence költője, Jean Giono „A világ éneke" c. írásában elbeszéli Antonio történetét, aki Provence egyik magas fekvésű völgyében útnak indult, hogy megkeresse a legutóbbi útjuk során ott eltűnt „Iker"-t. Valójában az Iker a felföld egy leányához társult, ezért nem tud hazatérni. A lány viszont szemére veti az Ikernek, hogy nem önzetlenül szereti őt.

Hát igen, te csak ezt akartad, erdők fia, — mondta a lány. (S kezével mutogatott.) Ezt: a mellemet, a hasamat, s azt, ott, s ez minden. Te csak ezt nézted, megkívánva a ruhámon át. Sohase volt olyan éles a szemed, hogy belém láss, a bőrömön túl.
— De igen, — szólt az Iker.
— Örülnék, ha így lenne, — folytatta a lány, — de elég csak a szemedbe néznem és látom, hogy nem igaz. Mit is láthatnál meg ezekkel a szemekkel? Semmit. Talán a meleg húst, amit szívesen érintenél. Ez az egész. S mit érzel, amikor érintesz? Azt, hogy a selymes bőröm meleg, s ez minden. Azt hiszed, hogy egyszer majd meghallhatod a vérem lüktetését is? Soha! Süket vagy, süket, süket!
Egy pillanatra elhallgatott.
— És önző — folytatta.
Az ágy megreccsent amikor az Iker megfordult.
— Önző, én?
— Igen, te. Önző a füled, a szemed, a kezed is. Te csak önmagadért látsz, hallasz, önmagadért nyúlsz hozzám, kerítesz a hatalmadba. Csak nézel. Bámulsz engem. S mit látsz? Semmit. Te csak önmagadért nézel. Te csak azt nézed, mi szerez gyönyört neked. Semmi többet.

Jean Giono

Lemondtam a tétlenségről

Szüleimet, testvéreimet elvesztettem. Miért maradtam életben? Hogy tudtam tovább élni? Meg kellett értenem önmagamat. A feleségem többször kért, írjam meg gyermekeink számára életem történetét. Magamra maradva elgondolkoztam, befelé fordultam. S az enyéim számára megírtam életem történetét. Akik olvasták, tudják, milyen megpróbáltatásokon mentem keresztül, hányszor győzedelmeskedtem a halálon olyan körélmények között, amelyeket tulajdonképpen nem lett volna szabad túlélnem. Mindenütt és minden helyzetben, amelybe belekerültem, csak az a tett volt döntő, amely kockázattal járt. Amikor a csempészekkel átjutottam a gettó határán, amikor sikerrel megszöktem Treblinkából vagy a német börtönökből, valahányszor megmenekültem hóhéreim elől, lemondtam a béna tétlenségről, vállaltam mindig a kockázatokat, és mindig az élet győzedelmeskedett. Treblinkában százszor is úgy éreztem, hogy hamarosan végem lesz, hogy én is a gödörbe hullok, és mégis sikerült talpra állnom. Nem vagyok hős, gyermek, ifjú voltam, mint a többiek, de ott voltak a többiek körülöttem, az enyéim... és ők megkívánták tőlem, hogy éljek. Legyetek meggyőződve arról, hogy mindnyájunktól mindig több telik, mint hisszük.

Bizonyos, hogy ezeket a mindegyikünkben meglévő, kiapadhatatlan forrásokat egyformán állíthatjuk a jó és a rossz szolgálatába. Én láttam ezt, s átéltem. Láttam a hóhérokat, láttam a brutális állatiasságot. De láttam azt a társamat is, aki a kút fogantyúját tartva vizet húzott helyettem, amikor én már alig álltam a lábamon. Ez a szintén legyöngült ember az életét adta értem: soha nem felejtem el. Abban a pokolban kész volt feláldozni életét a másikért. Mindnyájunktól több telik, mint hisszük.

Martin GRAY

A keményszívű ember sosem szeret igazán. Rút haszonlesés rabjává válik, amely a többieket csak aszerint értékeli, mennyi hasznot húzhat belőlük. Meg sem kísérli, hogy megtapasztalja a barátság szépségét. Túl hideg ahhoz, hogy valami érzés támadna benne másvalaki iránt. Túl önző ahhoz, hogy megossza más örömét és bánatát. Sziget ő, melyet semmiféle szeretetkötelék nem fűz az emberiséghez. Képtelen az őszinte részvétre. Nem érez semmi megindultságot embertestvéreinek nehézségei és gyötrelmei láttán. Naponta szerencsétlen emberek mellett megy el, de soha nem veszi észre őket igazán... A keményszívű soha nem tekinti az embereket embereknek: inkább egyszerű tárgynak vagy végnélkül forgó fogaskerék személytelen fogainak nézi őket. Személytelenné alakítja az életet... Vannak közöttünk keményszívű, megsavanyodott egyének is, akik ellenfelüket legszívesebben fizikai erővel vagy maró gyűlölettel tennék lehetetlenné. Az erőszak csak múló győzelmet szerez. Sokkal több szociális problémát teremt, mint amennyit megold. Az erőszak soha nem hoz tartós békét. Meggyőződésem, hogy ha engedünk a kísértésnek, és a szabadság érdekében folytatott harcunkban erőszakot alkalmazunk, a következő nemzedékek számos keservesen hosszú és vígasztalan éjszakát ismernek meg, mert fő hagyatékunk a zűrzavar vég nélküli uralma lesz. Az idők folyamán korszakról korszakra fölhangzó Hang, minden felindult Péternek ezt mondja: „Tedd hüvelyébe kardodat!" A történelem tele van olyan nemzetek után maradt romhalmazokkal, amelyek nem követték Krisztusnak ezt a parancsát.

Az a Hang, amely a mi szabadságkeresésünkre szólal meg az erőszakmentes ellenállás jelszava, amely a szellem határozottságát a szív gyengédségével egyesíti. A gyenge szellem önelégültségét és tétlenségét épp úgy elkerüli, mint a kemény szív erőszakosságát és keserűségét. **Luther King**

A dél világosságában
és melegében
egy zöld fa,
egy nagyon zöld fa
ágait az ég felé tárja
mert fényre vágyik
Uram...
A börtön
félhomályában
és hidegében
egy magányos ember
egy nagyon magányos ember
szemét az égre emeli
mert fényre vágyik
Uram...
A lelkem
nyugtalanságában
és bizonytalanságában
az ég felé emelem szememet
mert fényre vágyom
Uram...

Wanda Krzyzak

A kábítószeres tű megölte a mosolyt

Többször azt hittem, hogy már partot érek, de mindannyiszor újra elmerültem; jobb karomra injekciós tű van tetoválva.
Lelkem meg van mérgezve.
Hány év telt el azóta, hogy — hálózsákkal a karomon — bezártam házam ajtaját, hogy elszívtam az első hasist? Négy, öt?
Nem akarok rágondolni. Felejteni akarok!
Néhány barátom megpróbált segíteni rajtam, aztán otthagytak. Mit is tehettek volna?
Nem látom se börtönöm nehéz ajtaját, se a rácsot az ablakon. Valahol kint, Oslóban, amely egy hosszú tél múltán ébredezget, a fiam, meg a feleségem vár rám. És én álmodozom! Képek vonulnak el a szemem előtt, emlékek... Párizs, Afrika, a hasis, aztán — egész világosan — egy injekciós tű, majd Isztambul, az ópium, Teherán, a heroin...
Minden olyan homályos!
A lassú halált hozó injekciós tű!
Huszonegy éves vagyok vagy százéves?
A tű megölte a nevetést.
A börtön nem változtatott rajtam semmit. Gyakran voltam lakója, aztán megint nekivágtam a nagyvilágnak, egyik országból a másikba, hogy megszabaduljak a nyugtot nem hagyó gondolattól. Erőszakkal is megpróbáltam elérni a partot, sajnos, hiába. Átlyuggatott karral, egy szép napon hazaértem, s lassan meggyógyultam. De ez régen volt.
A köd szertefoszlott, újra elmentem hazulról, ócska csizmával a lábamon, hogy megtaláljam barátaimat. Barátaimat? Nem, az injekciós tűt!
Barátaimat megtagadtam. Megtagadtam még a szeretet gondolatát is. Megtagadtam az életet. A fejem

sem emeltem föl, dideregve és rejtve éltem az injekciós tűvel a zsebemben. Napokig, évekig!
Aztán Ceryben, a klinikán, egyszer a napfény gyöngéden rávetődött az ágytakarómra. Hetek teltek még el, míg újra lábra álltam, a ködfátyol eloszlott ugyan, de hosszú időszakaszok maradtak a homályban. Végül néhány órára hazamentem, mielőtt újra világgá indultam.
Elkergettek hazulról.
Egy verses füzettel, Nerval könyvével a zsebemben újra útnak indultam, aztán az éjszakák megint az idegen városokban... vég nélkül. Osloban csodálatos fiatal lánnyal találkoztam össze, gyermeke is vele volt.
Az esküvőnk előtti napon megint letartóztattak kábítószer illegális birtoklása miatt.
Napok, sőt hetek múltak el újra.
Kint várnak rám.
Hetenkint kétszer eljön hozzám a lány, tíz percre. A fogházőr elvezet a beszélőbe...
Még egyszer megpróbálok talpraállni. Nem vagyok egymagam! Azt mondom majd neki : Most már sikerülni fog!
Hány év is telt el?
Örülnék, ha közreadnák ezt a levelet. Ha mások ennek révén elkerülnék ezt az utat, az egész nem lenne hiábavaló.

Kelt az oslói börtönben, 1970. május 31-n.

Minden alkalommal, amikor az ember az erőszak elleni küzdelemben győzelmet arat önmaga fölött, szabadságát nyeri el.
A szeretet oldalára állni: ez a választás egy soha be nem gyógyuló sebet ejt az emberen.

Roger testvér

Új jövő?

Az alábbi szöveg szigorúnak látszhat az ókori filozófiák vagy bölcs szentenciák szemszögéből nézve. Időszerűségének jó megértése érdekében állítsuk be a szöveget kimondottan olyan vallási összefüggésbe, ahol az embert az istenségekkel való kapcsolatában mint rabszolgát a mindenható Úr iránti félelem tartja hatalmában.

Az ókori filozófusok bölcsessége a heverő kutya bölcsessége. A csillagok amelyek fölötte keringtek, rendben tartották a világot. Az emberek sorsa előre eldőlt ott fönt, s jaj volt annak, aki megpróbált szembeszegülni ezzel. Nos, heverő kutyákká válunk, ha hagyjuk, hogy újra hatalmába kerítsen a sorsszerűség démona, vagy amikor eszmélkedésünket arra korlátozzuk, hogy megállapítsuk a mai világ helyzetét, meg azt, mennyire tehetetlenek vagyunk, hogy azon valamit is változtassunk.

Amikor az ókori filozófusok megunták a csillagok járását szemlélni, úgy próbálták a bölcsességet visszahozni a földre, hogy kétkedőkké váltak. A világ — így gondolták — az atomok véletlen találkozásának gyümölcseként magára maradt, s az ember semmit sem tud. Fölösleges lenne túltekinteni a jelenen: jövő nincs, csak idő van, amely folyik, mint a megfoghatatlan víz. Nos, a kétkedők bölcselkedése minket is fenyeget, amikor a mozdulatlan kétkedésben telepszünk meg. Amikor már nem hiszünk semmilyen lehetséges megújhodásban: „Bármit is tegyünk, nem fogjuk elődeinknél jobban csinálni, és semmi sem változik..."

Jézus nem hirdette sem az emberi sors végzetszerűségét, sem az általános kétkedés jogosultságát, hanem talpra állított és elindított minket. Nincs már többé sem kikerülhetetlen végzet, sem örökös újrakezdés... S ez alapmeggyőződése annak, aki hisz a föltámadt Jézusban. **J.-C. Dhotel**

Ugyan, Jézus...

Úgy mondták nekem, hogy minden karácsonykor újra meg újra megszületsz. Azt kell hinnem, hogy valójában eszelős vagy! Hát nem látod, mit csinálunk állandóan? A munkaadó kizsákmányolja vagy becsapja dolgozóját; a vezetőember elárulja beosztottjait; az orvos vagy ügyvéd hasznot húz embertársa bajából; a tisztviselő semmibe veszi a fizikai dolgozókat, vagy a munkás kezd elpolgáriasodni: csak azt nézi, hogy ő maga jól elhelyezkedjék, és többé már nem érez együtt minden ember fölszabadításának ügyével; az egyik nép rabszolgasorsba juttatja a másikat; háborúba sodornak más népeket csak azért, hogy fönn lehessen tartani a gazdagoktól kitalált és rothadó fogyasztói társadalmat; nem tesszük szóvá az igazságtalanságokat és nem szövetkezünk a kizsákmányolás, a késlekedés és a népek haladását akadályozó sok-sok egyéb baj ellen...
És te egész egyszerűen ismét el akarsz jönni? Föltéteszem magamnak a kérdést: amikor karácsonykor újra meg újra makacsul eljössz, nem akarsz-e valamit ezzel mondani nekünk? Pl. azt, hogy a forradalom, amit oly gyakran emlegetünk, mindenekelőtt valamennyiünk szívében kezdődjék el! Vagy azt, hogy ne vesztegessük az időt kritizálgatással, hanem tegyünk valamit személyes gondolkodásunk megváltoztatása érdekében: keressük azt a szociális megoldást, amely megadja minden embernek a lehetőséget, hogy biztosítsa magának a kenyeret, a kultúrát, a szabadságot, az emberi méltóságot. Vagy azt, hogy üzeneted van számunkra, amit evangéliumnak nevezünk, és hogy az egyház mi magunk vagyunk. Olyan egyház, amely az emberiséget szolgálja.
Ha mindez igaz, csak jöjj el, Jézus, karácsonykor az otthonomba! Jöjj el hazámba! Jöjj el az emberek világába. És jöjj el mindenekelőtt a szívembe!

Egy argentín fiatalember

Amikor megértettük, mit jelent az, hogy szabadon szeretnek minket...

Tudom, nagyon jól, mennyire nehéz kérdés ez,
amikor úgy küszködnek megpróbáltatásaikban,
szeretném alájuk tartani a kezemet,
hogy fenntartsam őket széles kezemmel,
mint ahogy az apa, aki úszni tanítja fiát,
s akiben két érzés viaskodik egymással,
mert ha — egyrészt — még mindig fenntartja,
és túl sokáig tartja fenn,
akkor fia teljesen ráhagyatkozik,
és soha nem fog megtanulni úszni,
de — másrészt — ha nem tartja fenn,
a gyermek váratlanul sok vizet nyelhet.
Így én is, amikor arra tanítom őket,
hogy ússzanak a megpróbáltatásokban,
én is két érzés között hányódom,
mert ha fenntartom őket mindig, sőt túl sokáig,
sose fognak megtanulni egyedül úszni,
ha nem tartom fenn őket a váratlan pillanatban,
a szegény gyermekek talán sok vizet nyelnek.
Ilyesféle a nehézség, mégpedig nagy.

Ilyen, — mondja Isten — , az ember szabadsága
meg a szabadságára vonatkozó gondviselés titka.
Ha túl sokáig tartom fenn őt, már nem szabad,
ha nem tartom fenn eléggé, elbukik.
Ha túlságosan fenntartom, kétségessé teszem szabadságát,
ha nem tartom fenn eléggé, veszélynek teszem ki az üdvösségét:
pedig mindkettő egyaránt értékes.
Az üdvösségnek ugyanis végtelen az értéke.
De miféle üdvösség az, amely nem szabad?
Mit érne?
Azt akarjuk, hogy az üdvösséget szerezze meg
ő maga, az ember. Szerezze meg ő maga.

Bizonyos értelemben tőle származzék.
Ez a dolog nyitja,
ez az ember szabadságának titka.
Ez az ember szabadságának ára.
Én magam szabad vagyok, mondja az Isten,
s mert az embert a magam képére
és hasonlatosságára teremtettem,
Ez minden szabadság misztériuma, ára.
Ennek a teremtménynek szabadsága
a Teremtő Szabadságának
a világban található legszebb visszfénye.
Ezért ragaszkodunk hozzá.

Rabszolgák boldogsága, rabszolgák üdve,
jobbágy-boldogság
ugyan mennyiben érdekelhetne?
Kielégíthet-e az, ha rabszolgák szeretnek minket?

Ha egyszer megértettük, mit jelent az,
hogy szabadon szeretnek minket,
a hódolatnyilvánításnak már nincs íze.
Ha egyszer megismertük, mit jelent,
hogy szabad emberek szeretnek minket,
a szolgai meghunyászkodás
már semmit sem mond nekünk...
Ha önként szeretnek minket,
nincs, ami fölérne ezzel.
Ez bizony a legnagyobb találmány.
Ha egyszer megízleltük, milyen az,
ha önként szeretnek minket,
minden egyéb már csak hódolatnyilvánítás...
Van, aki egymaga él a szabad ég alatt,
bőrét jócskán megégette a nap, szeme is beesett:
fajtájának példánya.
Más meg nagy szabadságban él
napégette bőr, mélységes lélek,
és a kegyelmemnek csodája.
Mit meg nem tennénk,
hogy ilyen emberek szeressenek! **Charles Péguy**

Miért szeretem Krisztust?

Csodállak, Názáreti Jézus, hogy mennyire szabad ember vagy. Bizony, ez nagyszerű, ezt szeretnénk mindnyájan! De még annyi minden tart függőségben anélkül, hogy tudatában lennénk.

Amikor a szamariai asszony vízért jön a kútra, szóba állsz vele. Tudod jól, hogy ez nem szokás, mert a zsidók meg a szamariabeli testvérek ősi ellenségek. De mit érdekelnek téged ezek az ősi viszályok, a múlt dohos emlékei, amelyek csak zavarják az emberi kapcsolatokat! Megértem az apostolok meglepetését, amikor visszaérkeznek a városból. Alig tudnak magukhoz térni...

Nem szívesen látott ember furakodik be a tömegbe, hogy lásson téged. Zakeus, a vámos, aki hivatalát arra használja, hogy megkaparintsa a szegény emberek pénzét. Te pedig ettől a megvetett embertől egyszerre azt kívánod, hogy vendégül lásson. Nagyvonalúan mit sem törődsz azzal, hogy kihívod magad ellen a „becsületes emberek" méltatlankodását, figyelmen kívül hagyod a választottak finnyáskodását: „Hogy-hogy bűnös emberhez tér be vendégségre?"

Más alkalommal tekintélyes emberek, a farizeusok, házasságtörésen ért asszonyt hoznak eléd. Azonnal átlátsz rosszindulatukon, hogy csapdát akarnak állítani neked. S mit csinálsz? Egyszerűen csak a lelkiismeretükre hivatkozol: „Aki sohasem vétkezett, az vesse rá az első követ!" Farizeusok vagy sem, fontos állást betöltő emberek vagy sem, te kimondod, amit gondolsz: erélyesen és feddhetetlenül adod meg a választ. Ezt csodálom nálad.

Valami talán mégis zavarba hozhat. Amikor saját néped körében a megszálló római csapatok egyik tisztje jött hozzád és kéri, hogy gyógyítsd meg beteg szolgáját. Nos, hát ez ugyancsak különleges eset! Mégsem állhatsz le barátkozni a megszállókkal: híre megy a dolognak, még kellemetlenség is lehet belőle. Lesznek, akik megragadják az alkalmat, hogy kellemetlenséget okozznak neked. Nyugodtan és szíves készséggel válaszolsz a római tiszt kérésére, mert látod mennyire bízik benned.

Még egy esemény volt mindig nagy hatással rám, mert megéreztem benne benső szabadságodat. Fontos személyiséghez vagy hivatalos, ott vannak a város előkelőségei is. S lám a fogadáson az egyik közismert utcanő jön hozzád. Te nyugodtan elviseled közeledését, sőt hagyod hogy megérintsen. Micsoda botrányt keltesz ezzel! Túl messze mentél. Aki vendégségbe hívott, Simon farizeus úgy érzi tévedett veled kapcsolatban. Mélységesen csalódott benned! Sokkal jobb véleménnyel volt rólad: azt hitte, jobb a neveltetésed és a társaságban tudsz majd illendően viselkedni. Megcsodálom benned a szeretet íly nagy szabadságát...

Semmitől és senkitől nem félsz. Néha bizony nagyon szigorú is vagy barátaidhoz, akik követőidül szegődtek, akik szeretnek téged. Néha úgy beszélsz velük, hogy az első hallásra meglep. Most arra gondolok, amit Péternek mondtál, aki hallani sem akart közelgő halálodról: „Távozz tőlem, Sátán!" Bizony nem kerested mások tetszését, szabad maradtál.

Amikor pedig Júdás a fegyveres banda élén odalép hozzád a kertben, hogy elfogasson, szemrehányással illethetnéd és szabad folyást engedhetnél haragodnak. Te viszont azt mondod neki: „Barátom!" Valóban zavarba hozol minket, akik annyira megszoktuk belső börtönünk félhomályát...

Megcsodálom, hogy milyen következetesen hajtod végre eredeti elhatározásodat. Nem engeded, hogy kortársaid politikai problémái korlátok közé szorítsanak. Nem akarod, hogy néped királlyá vagy hatalmas katonai vezetővé kiáltson ki. Te az embert akarod megmenteni, és pedig kizárólag szeretetből. Semmi sem térithet le utadról: sem fenyegetés, sem hűtlenség, sem árulás. Senki és semmi nem tud lefoglalni téged magának. Hamar fölébresztetted a tömegek értetlenségét, egyesek türelmetlenségét, mások nyílt ellenségeskedését. Számodra nem is ez fontos, hanem az, hogy tovább folytasd utadat, hogy erre fordítsd minden energiádat. Az sem számít, ha ezért eszeveszettnek, rajongónak vagy forradalmárnak tartanak.

Samikor a halál mint óriási árnyék kezd kirajzolódni a láthatáron, te szembenézel vele, és úgy fogadod mint szereteted legfőbb jelét.

Bírósági eljárást folytatnak le ellened, és te a hatóságok előtt is megőrzöd benső szabadságodat. Mint ember az emberrel beszélsz a császári helytartóval, a vallási vezetők gúnyolódására békés szóval és hallgatással válaszolsz. Sőt megbocsátasz nekik, mert szereteted nem ismer akadályokat.

Szabad vagy, számunkra te vagy a szabad ember tökéletes mintaképe. Tudod, hogy szeret az Isten, mennyei Atyád támogat és megerősít téged. Tökéletesen éltet az Istenhez kapcsolódó szabadság. Ebben áll személyiséged varázsa, energiád forrása, irántunk való szereteted ereje, mélységes szabadságod titka. Ezzel a szabadsággal akarsz megajándékozni minket. Micsoda rendkívüli dolog!

Legyünk önmagunk...

Múlnak a napok, és közben falat húzok magam köré.
Telnek a hónapok, és egyre szabadulni akarok.
Futnak az évek, és egymásra halmozódnak:
mint önnön börtönöm falait én építem őket.
Minek is szorítja hát ez a bilincs a szívemet?

Súlyos teherként cipelek minden tévedést és rosszat, kényszerűségből, mert én nem akartam, nem ismertem és nem értettem a dolgot. Egész magatartásom: túl gyors ismeretségek a lányokkal; meglopott emberek; bizalom, amelyet semmiségek kedvéért eljátszottam; sok-sok ostobaság. Aztán múlnak az évek, és egy szép napon szembe találom magam nem többel és nem kevesebbel, mint önmagammal. Amit keveslek magamban, az nyomaszt, mert látom, hogy magam alá temetni értékeimet a középszerűség nyomorúsága. Amikor pedig az akarok lenni, ami legmélyebb valóságom szerint vagyok, akkor bizonytalanná válnak a mozdulataim és szavaim; gyámoltalan lesz a tekintetem, s borzasztóan félek attól, milyen képet alkot rólam a környezetem. Agyonnyom ez a teher, végül is már képtelen vagyok szembe kerülni önmagammal. Végeredményben hamis ez a magamról alkotott önarckép, mert csak hiányosságokat mutat, amelyek régi tapasztalatokból származnak és mostani magatartásomat eredményezik.

Majd föltámad bennem a szabadság utáni nagy vágyakozás. Tetszést kell aratnom: ennek érdekében azután olyan valakit kell megjátszanom, akit elvárnak tőlem, oly személyt kell alakítanom, amilyet elképzelésem szerint várnak tőlem az emberek. Amíg fiatal valaki, addig arra vágyik, hogy éljen és életében sajátmaga lehessen. Én sem tudom elviselni azt a félmegoldást, hogy lemondjak saját lelkemről a

másokkal való együttlét kedvéért; amikor énemet kívánják annak fejében, hogy szabadon együtt legyünk. Az, hogy önmagam lehetek, megbocsájthatóvá teszi azt, ami csalódást ébresztett bennem.

Lelkiéletem a bocsánatnyerés gondolata körül forog. A bűnbocsánat azonban számomra nem csupán a megbilincselt bűnös térdreomlása, hanem mindenekelőtt megértés, amely mások tekintetéből vetődik mindarra, ami jó és igaz bennem. Szeretetből ezt nézik, és ennek kedvéért megbocsájtják azt, ami kevésbé jó akad bennem. Nem igaz ugyanis, hogy a kereszténység pusztán szigorú önfegyelmezés, vagyis önmagunk állandó megítélése. Csupán önerőnkből amúgy sem érhetjük el lelki tisztulásunkat, mert közben szomorú levertség vesz erőt rajtunk. A kereszténység sokkal inkább olyan kapcsolat az Istennel, mint a gyermeké, aki hagyja magát vezetni, hogy Atyja — meglátva saját arcát a gyermekében — szabadon cselekedjék: megszabadítson nyomorúságaink maradványától, és életre kelthesse a régi emberből az új embert. Szabadulásom csak más valakinek reám irányuló tekintetéből jöhet. Nem más ez a tekintet, mint a bennem lévő gazdag értékek fölfedezése és azoknak a korlátoknak megmutatása, amelyek még akadályoznak, hogy fölfogjam embertársaim biztató tekintetét és fölhagyjak azzal, hogy folytonosan hibákat keressek magamban. Különben újra csak belebonyolódnék az ellentmondások játékába. Éppen olyan volna ez, mintha kendőt akarnék kötni a szememre, hogy jobban lássak. Valójában a bizalomnak, barátságnak és szeretetnek a hiánya volna Krisztus képmásával szemben, amelyet embertársaim hordoznak.

Egy gyermekét szerető apa hogyan is határozhatná el, hogy megmenti fiát a végpusztulástól, ha ugyanakkor — megszabadítására tett ígérete ellenére — nem tudná és nem akarná, akár csodával határos

módon is, a fia nélkül és rajta kívülálló eszközökkel kihúzni őt minden bajból?

Végül tudnom kell, hogy a részemről kezdeményezett próbálkozásoknak is fölszabadító erejük van. Erőfeszítéseimmel meg kell mutatnom, hogy mindenből szép és vidám lélekkel részt vállalok. Tudnom kell, hogy Krisztus és az Atya jelen van: örömmel nézi kísérletezéseimet, és mindent megad hozzá, hogy sikeresen kivívjam szabadságomat.

A magam részéről egyszerű lélekkel egyre jobban számítok arra a lelki táplálékra, amelyet Krisztus kínál nekem. Amikor szeretettől indítva fokozatosan átadom magam embertársaim szolgálatára, akkor ebben a bensőséges kapcsolatban egyre inkább átalakul és majd életerős gyümölcsöket hoz a bűntudatos múlt. Ahogy puszta gyönyörűségemre ölelgettem a lányokat, úgy most már nem vagyok oly rámenős: kényelmetlenül érezném magam azzal szemben, akit igazán szeretek. Tudom már a mozdulatok értelmét, és nem akarom pusztán csak magamnak megtartani azokat, hanem olyan ajándékul tudom fölajánlani, aminek ismerem az értékét.

Kezemet Krisztus kezébe helyezve egyben elnyertem szabadságomat.

Egyetemi hallgató

Egész kisebbrendűségérzetünk, bűntudatunk, bukásunk, amikor csődöt mondtunk, mert nem vállaltuk önmagunkat összes korlátolt lehetőségünkkel, — más értelmet kap Krisztussal való találkozásunkban. Ő jobban szereti a bűnösöket, mint az önmagukkal elégedett igazakat, jobban a betegeket, mint az önmagukat ámító egészségeseket. Ami előzőleg szégyenteljes és csalódással teli nyomorúság volt számunkra, önkéntesen elfogadott szegénységgé változhat. Nem mintha a szegénység önmagáért volna kívánatos, nem is kell tetszésünket találnunk benne. Ha magatartásunk önmagában még nem is volna lelki szegénység, akkor is elindulás lehet az Isten felé, bocsánatának elfogadása és kitárulkozás előtte, akinek kegyelme éppen a mi gyöngeségünkben mutatkozik meg egész teljességében. A gyermeki függőség nem ismerhette személyiségünket, így pusztító hatású lehetett és drámai bukással járhatott. A gyermeki függőségből, amely személytelenségével nyomaszt és kiélezi kudarcainkat, áttérünk az Istennel szembeni nyitottság és szabadság függőségébe. Így elérhetjük kiteljesedésünket, mert folyamatosan még a kudarc is a szabadság útjává változik. Szüntelenül újra kezdjük. Elutasítjuk önmagunkat, mert valamiképpen még mindig a saját énünk áll központban. Kilépünk önmagunkból, mert egyedül ez jelent erőteljes fölszabadulást.

Pierre-Yves Emery testvér

Ki ítélhet el?

Ki ítélhet el? Fiatalokat hallgatva, négyszemközti beszélgetések során, gyakran teszem föl magamnak a kérdést: honnan van bennük az ítélet nyomasztó érzése s a súlyos bűntudat, aminek egyébként semmi köze a bűnhöz.

A bűn tudatos szakítás Jézus Krisztussal; bűn az, ha kihasználjuk a másikat; bűn az, ha embertársunkat sajátmaga áldozatává tesszük. Ez hát a bűn.

Mindenegyes emberben megmutatkozik az emberiség valamennyi hajlama, a jó is, a rossz is, csak a bűn nem. Igen, valamennyi irányzat — többé-kevésbé — jelen van minden emberben: hajlandóság a nagylelkűségre vagy a gyilkosságra...; az érzelmi vágyak is, mint a szeretet és a gyűlölet; mindez egy lényben.

Mily rémületet kelt már a gyermekben, később a felnőttben is, ha felfedezi magában az emberiség minden hajlamát! Jónéhány fiatalnál önmaga felfedezése a lét szégyenérzetét kelti, amely önpusztításhoz, öngyilkossághoz vezet. Odáig juthat, hogy kis szörnynek, élő halálraítéltnek hiszi magát.

Ki ítélhet el minket? A társadalom normái? A társadalom (belőle valók vagyunk mi is) mindig önvédelmi és felelősséggel járó törvényeket hozott, hogy — pontos normák révén — egységes formába szorítsa az embert. Az evangélium számára nincs sem sablon, sem formátlanság, csak az Isten vonásait magukon viselő emberek vannak. Az evangélium számára csak egy norma van; az, aki a szó legteljesebb értelmében ember: Krisztus.

Ha igyekszünk minden nap újra meg újra megindulni Krisztus felé, ha — e közeledés érdekében — még arra is törekszünk, hogy uralmunk alá hajtsuk testünket, ez csak azért történik, hogy hasonlóbbakká

váljunk Jézushoz, nem pedig valamiféle mintaszerűség kedvéért.

Ki ítélhetne el bennünket, hisz Krisztus föltámadt és közbenjár értünk?

Közbenjár, s mi bizony azt sem tudjuk, hogyan imádkozzunk. Ő nem ítél el senkit, mindegyikünkért könyörög, soha nem büntet. S ő bennünk könyörög értünk, többet, mintsem föltételezzük és elképzeljük.

A mi feladatunk, hogy mindent elrendezzünk e felszabadítás érdekében: hagyjuk, hogy imádkozzék bennünk. Itt jutunk el a szemlélődés kapujához.

S akkor — kutatásunk során, amely talán Isten csendjével teljes — előre megérezzük ezt a lényegi valóságot: az emberért való harc egy másik harcban leli kezdetét, amely lényünk legmélyében gyökerezik, oda, arra az egyetlen helyre, ahol senki nem hasonlít senkihez.

Ki ítélhetne el? Annak, akit szívbeli bánat hat át, Jézus felajánlja a megbocsájtás felszabadítását, és a magunk módján fölszabadítókká tesz minket is.

Már csak az marad hátra, hogy lépésről lépésre behatoljunk Jézus imádságába, hogy fölfedezzük: ha szívünk el is ítél minket, Isten nagyobb mint a mi szívünk.

Roger testvér

Krisztusnak köszönhetem,
hogy kimondtam
néhány lényeges, végleges IGEN-t,
néhány döntő NEM-et.

André Mandouze

IGAZSÁG

Amikor az igazság és hazugság találkozik...

A színpad bolygófelszínre emlékeztet. Gazdagon öltözött, nagyon hódító külsejű, villámló tekintetű személy jeleníti meg a hazugságot. Néhány lépésre tőle egyszerűbben öltözött, nyugodt, de egyben határozott fellépésű másik személy az igazságot jelképezi. A szín fölé kifeszített óriási vetítővásznon a mindennapi élet eseményei, történései jelennek meg egymást követve, ahogy ez a kötetlen párbeszéd folyik...

A hazugság: Szegény igazság! Korunkban ugyancsak sajnálni lehet téged. Nem vesz már téged senki sem komolyan. Divatjamúlt lettél, úgy megöregedtél! Birodalmam állandóan gyarapszik a tied rovására. Én mindennap adhatok ki győzelmi jelentéseket. Vess ide egy pillantást: titkos akciók, gyanús megalkuvások, hajbókolások a hatalmasok előtt, álruhás meghívások, jól megfogalmazott nyilatkozatok, félrevezető jelentések, cinkos mosolyok, megtévesztő báj... No nem folytatom!

Az igazság: Jól ismerlek. Tudom rólad, hogy remekül játszol. Csak éppen mindig az én ruhámban jelensz meg.

A hazugság: Persze... különben nem lenne hatása. Nem vagyok tökkelütött! Egyetértesz ugye velem abban, hogy ragyogó sikerem van. Mindent hagyok mondani, csak elkeljen... Mondhatnak tőlem, amit akarnak, csak elkeljen a holmi... Csináljanak tőlem, amit akarnak, csak fizessenek érte. S ezek a szegény tökéletlenek többnyire lépre mennek. De ostobák is az emberek...

Az igazság: Elismerem ügyességedet. Nagyon jól tudsz játszani az emberi szív legsötétebb rejtekeivel. Nagyon tudsz beszélni, igaz. De mélységesen megveted az embert. Örömöd találod abban a félhomályban, ahonnan megmérgezed a szívét, lelkét. Megszervezted már pokoli, rombolást hozó köreidet, mindent meghamisítasz, szépnek tünteted föl azt, ami rút, jónak, ami rothadás, igaznak, ami képmutatás. De az utolsó szó nem a tied lesz...

A hazugság: Tetszetős beszéd, hogy összeszedhesd magad. Keresed, mivel tudnád a magad helyzetét megszilárdítani, jobb jövőt remélsz, de időt vesztesz. Mert az én technikám jobb, mint a tiéd: előregyártott ítéletek, jól kiszámított magatartás, tetszetős érzelmek... Mindenütt ott vagyok, ügyesen belopódzom, becsúszom, észrevétlenül osonok. Vannak, akik elképesztően gyerekes ostobasággal válnak bűnrészessé piszkos ügyekben. Mások taktikáznak, — nem látják ugyan hasznát, mégis lépre mennek, mihelyt megjelenek. Manapság főképp azon dolgozom, hogy a gondolkodásmódba unalmat, bátortalanságot, életundort, gyűlölködést oltsak. Ezen a téren áldozataim úgy hullanak, mint a legyek: gyógyszer, alkohol, gyönyörök és társaság. Szép munka!

Az igazság: Szép, valóban... Jól álcázod magad az ember barátjának. De te vagy a hazugság atyja, te embergyilkos. Azzal töltöd az idődet, hogy becsapj, hogy elrontsd, ami szép, lerombold azt, ami jó...

A hazugság: Kihasználom az ember gyengeségét, kamatoztatom ostobaságát, lesem fáradtsága vagy levertsége pillanatát. Az biztos, hogy jó munkát végzek. Hol az érzelemre hatok, — ma ez megy a legkönnyebben —, hol a képzelőerővel játszom bolondozva, — az álmok egész világa rendelkezésemre áll! Hol az értelemmel játszom, — s ez nagyon lelkesítő feladat, de bevallom, a legnehezebb.

Az igazság: No éppen itt, ezen a területen akarok én sikereket elérni, s biztos is vagyok a dolgomban. Lásson, halljon, beszéljen és haladjon előre minden ember, s szabaduljon meg tőled! Aki ugyanis az igazságot követi, világosságra jut. Ezzel szemben te vagy a sötétség fejedelme:

Az életről beszélsz nekik, s a halál karjaiba veted őket.

A szépségről beszélsz nekik, s arcukra a rútság vonásait fested.

A boldogságot ígéred nekik, s lépéseik tévútra vezetnek a megsemmisülés útján.

A testvériségről beszélsz nekik, s egyesek nehéz pénzeket vágnak zsebre.

A hazugság: Helyes, amit mondasz, nagyon jól látod a dolgokat. De te mit csinálsz, mondd, mert téged bizony alig lehet észrevenni?

Az igazság: Ismerek egyszerű embereket, akik nemcsak beszélnek, de járják is az igazság útját.

Ismerek egyenes szívű embereket: gesztusaik gyengédségből és megbocsájtásból fakadnak.

Ismerek békességszeretőket: szavuk nem mézesmázos, de a jó érdekében tevékenykednek.

Ismerek másokat, akik sírnak: érzékenyek tudnak lenni minden szenvedéssel szemben.

Tudok olyan emberekről is, akik kijutottak a sötétségből: csöndben teszik ezt, de máris a világosság és az igazságosság gyümölcseit termik.

Ismerek fiatalokat, akik bíznak a szeretetben: engedik, hogy az Igazság Szelleme lakjék bennük.

Az igazság egyedül marad a színen. A másik személy lassacskán, ahogy a fény betöltötte a színpadot, eltűnik a kulisszák között... Mert a hazugság atyja nem szokott hozzá Isten világosságához!

Levél a jóbaráthoz

„Unom már a sok vitát, az elidegenedést, az elvakult türelmetlenséget. Ha elmegyek hozzád, nem kell egyenruhába vágnom magam, nem kell megadóan Koránrészleteket hallgatnom, nem kell lemondanom semmiről sem, ami benső világom része. Melletted nincs szükség arra, hogy mentegetődzzem, hogy védjem, hogy igazoljam magam; olyan békét találok ott, mint Tournusnál. Túl gyámoltalan szavaimon, az engem talán megtévesztő okoskodásokon, te bennem egyszerűen az EMBERT látod. Megbecsülöd bennem a bizalom, a szokás, a különleges szeretet követét. Ha különbözök is tőled, — távol legyen tőlem, hogy sértselek, — csak még nagyobbra tartalak. Úgy teszed föl nekem kérdéseidet, mint ahogy az utastól kérdezősködik az ember. Mint mindegyikünk, szükségét érzem annak, hogy elismerjenek. Tisztának érzem magam benned, s így közeledem hozzád. Oda kell mennem, ahol tiszta vagyok. Nem érintkezési formánk, nem is magatartásom tette világossá előtted, mi is vagyok. Köszönöm neked, hogy elfogadtál olyannak, amilyen vagyok. Mit is kezdhetnék olyan jóbaráttal, aki megítél engem? Ha vendégül látom a barátomat, megkérem, foglaljon helyet, s ha sántít, nem kérem tőle, hogy táncoljon.
Úgy kellesz nekem, mint a hegycsúcs, amelyen nagyot lélegezhet az ember; szükségem van arra, hogy még egyszer melléd könyököljek a Saône partján a szétmálló padlójú kis kocsma asztalánál, s hogy odahívjunk két matrózt, akiknek társaságában napvilághoz hasonló mosoly békéjében koccintgathatunk."

A. de Saint-Exupéry

Bizonyára megéltél már olyan kiváltságos pillanatokat, amikor úgy érezted, hogy harmóniában vagy önmagaddal. Társaságban, vagy egy barátoddal voltál együtt. Felszabadultan beszélgettetek. Ösztönösen s nagyon természetesen megtaláltad érzéseid és gondolataid kifejezését. Bizonyos világosság kellemes érzése töltött el. A kimondott szavak pontosan megfeleltek annak, amit magadban éreztél. Benne voltál valóban egészen abban, amit mondtál. Egy pillanatra sem érezted magadban az összhang hiányát. Semmi sem tartott rabságában. Nem igyekeztél eltitkolni érzelmeidet, nem tartottad vissza azokat a szavakat vagy képeket, melyek eszedbe jártak. Nem kérdezgetted magadtól: „Ezt kell-e mondani?" vagy „Ugyan mit gondolhat magában ez meg az, hogyan reagál magában arra, amit mondok?" Semmi sem zavarta meg a boldogság és igazság légkörét. Mert barátod, társaid aznap ugyanazt tapasztalták. Minden egyszerűnek, tisztának, átlátszónak, épnek látszott.

De valld be, hogy ritkák az ilyen pillanatok. Csak annak és akkor tárulkozhatsz ki teljesen, akinek és amikor akarod. Akárkinek s akármilyen körülmények között nem mutathatja meg magát az ember „álarc nélkül".

Merjünk szólni

Helyszín: a Párizs-Brest-i vonat; időpont 1966. decembere. Öt utas a fülkében. Érett korú anya 30 év körüli lányával az ablaknál. Én, háttal a menetiránynak, a folyosó oldalán. Mellettem egy férfi, s szemben vele a felesége. Velem szemben üres a hely. Néger férfi ül rá, elarabosodott afrikai. „Mauritániából" — állapítom meg magamban. Kényelmes felöltő van rajta. Kilép a folyósóra, cigarettára gyújt. Az érett korú anya megszólal (csak úgy önmagának): „No, ezzel jól bevásároltunk!" Ez az „ez" felvillanyoz. „Valami kifogásolni valót talál benne?" — válaszolok. Villámló tekintettel néz rám: „Önhöz nem szóltam". „Lehet, de én Önhöz beszélek. Elég hangosan mondta, amit mondott, úgy hogy az egész fülke meghallja: no, ezzel jól bevásároltunk!" Ez az „ez" ember, akinek apja, anyja, felesége van, s talán gyermekei is. Az igaz, hogy a bőre nem olyan, mint a mienk, de mégiscsak ember. Ami engem illet, két háborúnak lettem az áldozata. Ilyen fajelmélet, mint az Öné is, eredményezi a háborúkat. Jogom van védeni magam."

Az ifjú hölgy a párnázott ülés támlájába mélyed. Az anya sápadt. A mellettem ülő férfi rám néz, s szeme azt mondja: igazam van.

A faji megkülönböztetés a fajgyűlölet alapjában véve gondolkodásmódbeli beállítottság nálunk. A gyermek nem születik fajgyűlölőnek. Úgy lesz azzá, hogy ilyen véleményeket hall. Minden fajgyűlölő gyilkos. Lehet, hogy soha nem használta revolverét, mégis felfogása, véleményei és szavai révén gyilkossá válik, mielőtt az lenne cselekedetei által.

Az a keresztény, aki keresztény felfogással össze nem egyeztethető viselkedés láttán vagy szó hallatán hallgat, gyáva, s gyávasága fölött egyszer elhangzik majd az ítélet.

A. Garnier

Miért viselünk álarcot?

Nehéz álarc nélkül élni. Teljes egészében nem nyilatkozunk meg mások előtt.
A személyiség különböző vonásai jelennek meg aszerint, hogy milyen körülményekkel és emberekkel találkozunk. Miért is oly nehéz, hogy benne legyünk teljes egészében minden szóban, mozdulatban, magatartásban?

Első oknak ezt tartom:

Nem ismerem eléggé önmagamat

Meg kell védelmeznem magamban azt, ami keletkezőben van. Ezért húzódom vissza gyakran valami védelmező ernyő, valamilyen álarc mögé. Nem is vagyok elég erős ahhoz, hogy megmutassam igazi arcomat. Nem vagyok biztos magam felől. Ezért bizonyos arcot gyártok magamnak kívülről; olyan szavakat használok, olyan mozdulatokat teszek, olyan magatartást veszek fel, amelyeknél fönnáll az a veszély, hogy alkalmilag cserbenhagynak. Ennek alapján értelmezhetik majd embertársaim szándékaimat, vágyaimat, gondolataimat; lehet, hogy rosszul fogják majd föl, mit is akarok, s nem veszik észre, mi is vagyok. Gyakran a felszínes vonást helyezem merészen az előtérbe, és ez kerekedik fölébe a mélyebb valóságnak. Erről beszél „Napló"-jában Anna Frank: „Félelmemben attól reszketek, hogy mindazok, akik olyannak ismernek, amilyennek mutatkozom, fölfedezik, hogy van egy másik, szebb és jobb oldalam is. Félek, hogy gúnyt űznek belőlem, hogy nevetségesnek és érzelgősnek találnak, hogy nem vesznek komolyan, de a „felszíni Anna", hozzá van ehhez szokva és egyedül ő képes ezt elviselni; a másik Anna, aki „komoly és gyöngéd" nem volna képes ellenállást tanúsítani... Amikor komoly

és nyugodt vagyok, mindenkiben azt az érzést keltem, hogy komédiázom, s gyorsan valami kis tréfával próbálok kiszabadulni a helyzetből"...

Második oknak ezt tartom:

Félek embertársaim véleményétől!

Ha nem fedem föl magam és nem mutatkozom olyannak, amilyen vagyok, ha elrejtem énemnek valamilyen vonását, ez nagyrészt abból ered, hogy azt lesem: hogyan néznek rám embertársaim. Az emberek valóban gyakran csak egy részét látják az egésznek; engem pedig bizonyos mértékben dermedt félelemmel tölt el, hogy a látszatból indulnak ki.
Ha — például — előfordul velem, hogy nem tudom helyesen kifejezni gondolatomat, ha arckifejezésem nem tükrözi pontosan azt, ami belül vagyok, ha a tekintetem nem engedi, hogy meglássák, mi van lelkiismeretem legmélyén, kiteszem magam annak a veszélynek, hogy az emberek bizonyos előre meghatározott kategóriába sorolnak. Hasonlít ez kicsit a címkézéshez: ez ilyen, az olyan... Hopp, már körül is jártuk a személyiségét!
Nos hát, ami kívülről látszik, nem biztos, hogy az lényem teljessége. Tudom, amíg csak szusz van bennem, nem vagyok befejezett, bevégzett. Még mindig van lehetőségem arra, hogy megváltozzam, hogy megjavuljak, hogy növekedjem. A fejlődéshez való jogomat védelmezni is akarom. Ha álarcot öltök is néha, nemde csak azért teszem, hogy védjem magam: megakadályozzam, hogy rosszul ítéljenek meg vagy rosszul skatulyázzanak be egy-egy elhibázott szó, egy-egy ügyetlen mozdulat vagy akaratlanul is kétértelmű magatartásom miatt?

Mások megítélése olyan, mint az arculcsapás. Nagyon rossz hatással lehet, s zárlatot, bénulást, bezárkózást okozhat...

A felirat

— Noel, maga egy csacsi,
Te sarokba állított
Apróka, tehetetlen jószág...
Rajtad a tábla:
„Szamár vagyok".
Hosszú ideje már így van...
Gazdasszonyomra még jól emlékszem...
Kicsit félénk vagyok, tudom,
De kifelé nem mindig mutatom.
Amikor maguk elé állítottak,
Még nem ismertem őket,
Akik cimborákat... koncsorgásokat...
Szépen úgy összehoztak,
Hogy végül minden az én hátamon csattant.
Én pedig
Összehúzódtam, semmit sem szóltam.
Bizony egyikük sem mondta: „A viszontlátásra"
Most hát itt ülök
az iskolapadban,
S rajtam a tábla:
„Miért engem büntetnek?"
Szavaik szíven találtak.
Ahogyan most van, úgy néz ki, mintha...
Még nem tudom, mit mondanak.
Én magam ezt írtam volna:
a sóhaj még nem lélegzetvétel,
a szó még nem gondolat,
a ruha még nem maga a létrend,
az egyes ember még nem az egész faj.
Szabaduljatok attól, ami külső,
Tépjetek ki előítéleteket magatokból,
Dobjátok le az álarcokat.
Hogy barátokká lehessetek egy szép napon.
Címtáblaként
Most ezt írtam meg néktek.

Alig várom, hogy nagyon mélyértelmű szavakat mondjak Önnek. Még sincs hozzá bátorságom; félek, hogy kinevet. Ezért tréfálok magammal s közlöm titkomat viccesen. Fütyülök a magam bajára, mert attól félek, hogy Ön is ezt tenné.

Alig várom, hogy nagyon őszinte szavakat mondjak Önnek; még sincs hozzá bátorságom, attól tartok, nem hinné el őket. Nos, ezért bújtatom őket a hazugság álruhájába, s mondom annak ellenkezőjét, amit gondolok. Értelmetlennek tűntetem föl fájdalmamat, nehogy Ön is értelmetlennek tartsa.

Alig várom, hogy nagyon választékos szavakat mondjak Önnek: de félek, hogy nem fogja hasonlókkal viszonozni. Ezért durva szavakat használok, s büszkélkedem tapintatlanságommal. Fájdalmat okozok Önnek, mert attól félek, hogy különben nem ismerné meg a fájdalmat.

Alig várom, hogy csöndben ülhessek Ön mellett: de nem merem, mert attól tartok, hogy ajkaim nem fedik föl majd a szívemet. Ezért fecsegek és szaporítom a szót, így rejtve szívemet a szavak mögé. Keményen bánok el szenvedésemmel attól félve, hogy Ön is ugyanígy tenne.

Alig várom, hogy elszakadjak Öntől, de nem merek, attól való félelmemben, hogy észreveszi gyávaságomat. Ezért hordom magasan a fejem, s közeledem Önhöz közömbös arccal. Tekintetének állandó kihívása minden pillanatban megújítja fájdalmamat.

Tagore

Létezem...

Ha találkozom valakivel, tekintetem önkéntelenül is külső megjelenésére esik. Valahogy azonnal valami rokonszenv vagy ellenérzés támad bennem, aszerint, hogy én magam ki és mi vagyok.
Valójában csak a külső látszatokat tudom fölfogni, s mások lényének csupán a felületéig juthatok el. Ha megmaradok az első benyomásnál, akkor csak önmagam szerint látom őt, s ez nagyon felületes értékelés! Természetes hajlandóságom a könnyű megoldások irányában ösztönöz, így azután könnyen megrekedhetek a pusztán hangulatból támadt hatásoknál. Ez részben annak is tudható be, hogy azt szeretném megtalálni embertársamnál, ami nekem kedves, és szívesen hagynám figyelmen kívül azokat a korlátoltságokat és tökéletlenségeket, amelyeket a magam életében fölfedezek. Mindenképpen képzelgésekbe ringatom magam...
Gyors és felületes ítéletekkel tesznek tönkre fiatalokat és idősebbeket. Miután ugyanis valahova besorolják őket, akkor úgy érzik, hogy korlátok közé szorítottan szemlélik őket és egyoldalúan leszűkítve, túlhaladott tapasztalatok alapján elfogultan nézik személyiségüket. Pedig ők többek ennél! A pusztán külsőséges és gyakran negatív szemlélet gyakran oda jut, hogy öntudatuk egész területét hatalmába keríti. Az így kialakított személyiségtől megszabadulni azután igen nehéz! Vannak, akik ugyanezt azért élik át, mert a többiek nincsenek bizalommal irántuk. Nem engedik őket semmit kezdeményezni, felelősséggel járó dolgot nem bíznak rájuk, egyszóval: nem hagyják élni őket! Miért nincsenek bizalommal hozzájuk? Talán csalódást okoztak? Feltételezték róluk, hogy meg tudnak birkózni valamilyen feladattal... de történt valami, ami tévesnek mutatta

ezt a föltételezést. „Hogyan is kívánhatod, hogy bizalommal legyek hozzád? Hiszen eddig még semmi sem sikerült neked!" Valljuk csak be, jobb volna megsüketülni, mint ilyesmit hallani! Mit szenvedhet az illető férfi vagy nő, aki érzi, hogy csődöt mondott, és a többiek nem értik meg, nem értékelik őt. „Kétségbe vonni valakinek az értékét, nemde annyi, mint kétségbeejteni őt?"

S mégis, az a véleményem, hogy minden ember, legyen gyermek, ifjú vagy felnőtt, teljes bizalmat érdemel, bármibe is kerül, s bármi történjék is. Ha belsőleg értjük meg az embereket, s ha belenyugszunk abba, hogy olyanok amilyenek, akkor behatároltaknak, de egyben rejtett lehetőségeikkel együtt látjuk majd őket, és meglelhetjük szabadságuk titkos mozgását. Figyelni arra, ami szép és jó, azzal az erőfeszítéssel jár, hogy kilépünk a magunk önközpontiságából, és erre egyedül csak a szeretet képes. Hogy a másik — megszabadulva a róla kimondott felületes ítéletek súlyától — ki tudja mondani: „LÉTEZEM". Az általam nyújtott bizalomban alapvetően megvan az a meggyőződés, hogy egyetlen ember sem jelentéktelen, a látszat ellenére sem. Ebből a szempontból a Názáreti Jézus életének egyik mozzanata különösen megkapott. Értelme ugyanis annyira ellentétes azokkal az elmarasztaló ítéletekkel, amelyeket kimondunk olyan valaki fölött, akit csak felületesen ismerünk.

Péter három évig élt Krisztussal barátságban, és mégis halálának előestéjén kijelenti: „Nem ismerem ezt az embert!" Jézus ekkor megfordul és rátekint. Péter az elárult Krisztus tekintetéből kiolvashatja, mi van az Isten szívében: „Tudom mit tettél; nem helyeslem. De én továbbra is úgy szeretlek téged, mint előbb. Bízom benned. Te leszel Egyházam feje. No, menj csak, s tarts ki! Mindig számítok rád. Menj békében." Péter ezen az éjszakán megértette, hogy míg az ember az arcot, Isten a szívet nézi.

Az emberi személy szép tágas lakás; ismeretlen folyosók nyílnak benne, lakályos bensejét titokzatos meghittség járja át. Lényének egészéről, mégha nagyon szeretjük is, főleg ha nagyon szeretjük, soha nem szerzünk teljes tudomást. Ellenkezőleg: szeretni annyi, mint azt kívánni: legyen a másik kimeríthetetlenül gazdag forrás. Ahogyan egyre áttekinthetőbb lesz személyének az a része, amelyet megismerünk, ugyanúgy maradjon ismeretlen előttünk a többi rész, hogy egyre újabb távlatokkal és vonásokkal kápráztasson el minket. Minden szeretetnek, minden emberi kapcsolatnak legmélyén titok van. Amikor más emberek elveszítik előttünk titokszerűségüket, ez onnan van, hogy a saját titokszerűségünk ment önmagunk előtt veszendőbe. Amilyen mértékben leszállítottuk a mércét saját viselkedésünkkel, ugyanolyan mércét alkalmazunk a többi ember magatartásának megítélésére, mert megfosztjuk őket belső értéküktől. A végtelenül sekélyesek zavara ott kezdődik, ahol a végtelenül mélyek párbeszéde abbamarad.
Mindig kételkedve nézhetünk a másik emberre, ha nem szánjuk el magunkat arra, hogy többlet erőt, ingyen ajándékot, és olyan együttérzést csiholjunk ki önmagunkból, amely áthidalja a titokszerűség szakadékát. Önmagától valósul meg bennünk mindez, mihelyt minden esetben és teljes fényerővel hitelt adunk a másik ember szavának. Mert olyan az egész, mint valami találka az éjszakában: mindegyikünket csupán saját benső fénye világítja meg és a tudat, hogy szólít minket a másik ember.

René HABACHI

Amikor az álarc már hozzánőtt a bőrhöz...

Idővel az álarc, amihez hozzászoktam, s amit mások is megszoktak, megkeményszik. Nagyon is tudatában voltam annak, hogy nem maradhatok mindig rejtve az ideiglenesen védelmező, hazug ellenző mögött. Azzal a kockázattal jár, hogy rabja leszek az ilyen kívülről alakított személyiségnek. Magával ragad a játék, s lassan-lassan, a napok és a találkozások során azzá leszek, ami a többiek számára vagyok: a kis bohóc, a könnyű lány, a naplopó, a csibész stb... Egy szép napon az álarc megvastagodott, s hozzánőtt a bőrhöz!

Valami nem igaz dologra rendezkedtem be. Tegnap még embertársam tekintete ítélt ennek-annak. Ma pedig azt állapítom meg, hogy hagytam: megmaradjon bennem az a személyiség, aki nem én vagyok. Ez fájdalmasan érint, mert már nem sikerül megszabadulnom tőle. Rosszul érzem magam a saját bőrömben. S többé már azt sem tudom, ki vagyok. Vagy inkább: nincs erőm ahhoz, hogy megint önmagam legyek... s hogy levessem magamról a hazugságot! Ez az álarc, ami többé már semmit sem jelez abból, ami bennem van, csak arra jó, hogy „elfödje a valóságot, ami nem is az: elfödje a semmit."

Ne játszd meg magad!

Ugyan, ne játszd meg magad!
Arra törekszel,
hogy jelleget adj magadnak.
De hisz ez nem te vagy,
nem,
igazán nem te vagy...
De ki jöhetne rá?
Ki is hihetné el,
hogy belül önmagadban
egészen más vagy?
Mit akarsz?
Az emberek az arcot nézik,
a kívülről láthatókat,
külső megjelenésedet,
szavaidat, mozdulataidat,
kezed játékát,
tekinteted rebbenését,
járásodat nézik.
Az élet ellenben nem ez.
Fölösleges festeni magad.
A komédia nem tarthat tovább.
Álruhában,
vagy jelmezben is,
kiütközni látjuk a személyiséget,
elhatároltságában
s egyben gazdagságában is.
Nos hát
ne játszd meg magad!

AMIKOR EGY MASZK ELPUSZTUL...

Nyugodtan állíthatjuk, hogy mindegyikünk igazi arcát — pszichológiai síkon — egy, vagy méginkább maszkok sokasága födi be. Testből, lélekből és szívből álló igazi egészünk többékevésbé eltűnik a társadalomhoz kapcsolódó tabuk, igazságtalanságok, kicsinyességek, semmiségek, kegyetlenségek összessége alatt.

Ha úgy manipuláljuk a maszkokat, hogy látsszunk valakinek, hogy megvédjük magunkat vagy hatalmunkba kerítsünk valamit, hogy kivegyük részünket a dolgokból, hogy megjátsszuk életkorunkat, műveltségünket, szenvedélyeinket, ösztöneinket, kitesszük magunkat annak, hogy már nem találjuk meg igazi mivoltunkat, sem azt az egyedül lehetséges és nagyon fontos békét belső énünk számára, amely belefáradt abba, hogy meg kellett osztania magát, s kénytelen volt vállalni a sokféle maszkot, a megszámlálhatatlan szerepet.

Egy költő állítása szerint, amikor egy maszk elpusztul, a személynek valamije múlik ki. Igaza is lenne, ha ez a kimúló valami csak színlelés, csak helyzet lenne. Miután a maszk elpusztult, nagyszerű felfedező út kezdődik, minthogy emberi mivoltunk kevésbé hűtlen már lényünk, lelkünk abszolút milyenségéhez.

Elrontott kapcsolatok

Fiúk és lányok nehézségei elsősorban az igazi társas kapcsolat és érintkezés problémái.
Mennyire egyedül érzik magukat! Mennyire az a benyomásuk, hogy senki nem érti meg őket, sem szüleik, sem fiú-és leánytestvéreik, sem barátaik! Még ők maguk sem értik saját magukat. Nem merik kifejezni érzelmeiket.

Manapság bizonyos bizalmatlanság észlelhető az érzelmek kifejezésre juttatásával kapcsolatban. Félünk kimondani azt, amit gondolunk, amire vágyunk, amik vagyunk... Félünk attól, hogy szükségünk lehet a másik emberre, s hogy ez a szükséglet nem elégíthető ki. Akkor aztán azért, hogy elkerüljük embertársunk meg nem értését, elmarasztalását, és hogy meg ne sértsen minket, inkább nem szólunk semmit. Így romlanak meg, s válnak felületessé a kapcsolatok. Nincs már igazi véleménycsere, hanem inkább egyfajta több személyre szóló szórakoztatás. Kielégítetlenek maradunk, mert szükségünk volna igazi véleménycserére, ez pedig hiánycikk. Sok emberrel találkozunk, sürgölődünk-forgolódunk, noteszünket megtöltjük lakcímekkel, szórakozunk. Úgy érezzük, hogy kibontakozhatunk, mert annyi mindent megtudtunk. Csak éppen a másokkal való igazi kapcsolathoz fűződő megélt tapasztalat hiányzik nekünk. Az eszmék szintjén maradunk, s nem ismerjük az életet. Az eszmék pedig az egyik legjobb védelmi szerkezetet jelentik az elkötelezettség megélt kockázatával szemben.
A szeretet viszont elkötelezettség. Nehéz jól szeretni.

Bertolus doktor

Erősebb, mint az igazság!

Ha kimondjuk is az igazat, akkor is tekintettel kell lennünk embertársainkra. Az igazság nevében nem takarékoskodhatunk felsőbbrendű értékekkel. Ezen a ponton egy-egy ideológia hívei és ellenfelei gyakran találják szemben magukat egymással nagy elvek nevében: Jó-e mindig megmondani az igazat?

Jó-e — például — megmondani a súlyos betegnek, hogy hamarosan meg fog halni, hogy esete reménytelen, ha tudjuk róla, hogy pszichikai és erkölcsi síkon mennyire gyenge, ha nagyon kedvezőtlen általános visszahatás várható nála? Sokféle módja van annak, hogy az ember igaz, és őszinte legyen önmagával, de közben ezek a módok nagyon közel állnak a kegyetlenséghez. Vannak viszont helyzetek, amelyekben el kell rejteni az igazságot. Ezt fejezi ki nagyon jól Anne Philippe, a nagy színész felesége, amikor tudomást szerez a rákról, amely férjét emészti: „Derűs tekintettel, amely életemben először hazudott neked, csaptalak be téged. A mélység széléig vezettelek, és mindnyájan gratuláltak hozzá nekem. Szégyelltem ugyan, de mégis megtettem, mert ösztönzött rá valami erősebb és parancsolóbb, mint az igazság szeretete, amely addig mindig diadalmaskodott nálam."

Jó dolog-e elmesélni — széltében-hosszában — ifjúkori szexuális tapasztalatokat feleségnek vagy a menyasszonynak? Ki tudja előre megmondani, hogy képes lesz-e elviselni egyedül magában ezt a váratlan megnyilatkozást? Valóban olyan jó dolog az, ha másra hárítjuk az olyan teher viselését, amelyre magunk képtelenek vagyunk, vagy amihez nincs elég lelkierőnk? Miért mondanánk ezt igazságnak, őszinteségnek, szerelemnek? Nem inkább alig leplezett formája ez a gyávaságnak, az önzésnek? Többre értékeljük a bizalmaskodást, mint a felelősségérzetet.

Az igazság megéget benneteket...

Bölcs emberek,
mit értek azzal, hogy bölcsek vagytok?
amikor ott üldögéltek egyenrangú társaitok között s
magyarázzátok a népek bölcsességét,
igyekeztek — jóindulatból, talán szeretetből, —
ártalmatlannak föltüntetni
azt a botrányos Keresztet, melyen Ő úgy halt meg,
mint egy rabszolga, mint egy bűnös.

Érzékeny szívek, az igazság megéget titeket.
Hogy ki tudjátok találni a megnyugtató szavakat, ti szédítők, kincsek elásói
...Egy kis petrezselyem,
Egy kis só, egy kis bors.
Szolgálja fel langyosan. Nincs botrány.
Köztünk maradjon.

Ujjal mutogattok azokra, akik súlyos terheket,
rágalmakat hordva mennek előre

Azokra, akik botladoznak, akik elesnek,
pedig hát ezek ismeretlen járt utakon jártak,
megsebesültek, felvérezték magukat.
mert bevették magukat még a dzsungelbe is.
Írástudók, előkelők, mesterek,
ti csak a nagy közutakat tapostátok,
amelyeken mindenki jár, s amelyeken
kiszárad és elhal a magvető búzaszeme.

Ti meg is mentitek majd az életeteket,
nyugodtan és tiszteletben öregedtek meg,
megkapjátok a tapsokat, a karosszékeket,
az érmeket, amiket a világ tartogat azoknak,
akik kiszolgálják.
De az Atya, a legmagasabb hegyről
elveszett gyermekei irányába indul!

Jean Sulivan

Hazugság!
Te az ürességen uralkodsz.
Ha feltöröm héjadat,
a belseje rothadt.
Ha levágom fejedet,
Csak árnyékot ütök le.
Ha kesztyűt húzol, csak azért teszed, hogy jobban elrejtsd fehér csontjaidat.

Hazugság!
Értelmességet színlelsz, pedig nincs meg benned.
Úgy teszel, mintha lepke módjára röpülnél,
Pedig szárnyaidat szegték.
Mennyi arany, mennyi gyémánt,
Mennyi szekér, mennyi kocsi!
Mégsincs valamire való érték köztük,
Nem tudod megvenni az Istent.
Hintókon jársz,
Gyalogosan járkálsz a szomorú utcán,
Gyakran énekelsz a tévében,
Sokszor beszélsz a rádióban is.
Hangod csak halálhörgés.
Hogyan kelthetnél tartós érdeklődést?
Ezzel a múlandó farsangi mulatsággal?

Hazugság!
Esténként, amikor elalszol,
Egy kicsit mindig jobban kialszol,
És minden igaz nap meglátja végedet.

Hazugság!
Amikor málháid megtelnek
Uralkodással és gyűlölettel,
Amikor, elkapva téged nyomorult csapdádban,
Ott állunk majd ajtódnál, hogy számon kérjünk,
Te magad végzel magaddal.

Hazugság!
Végül is az ürességen fogsz uralkodni.
Micsoda királyság, csakugyan!

A kézműves

Az Isten embere ügyes kézműves.
Napról napra szövi az igazságot
Mégha bele is vegyül néhány szál hazugság,
A fontos mégis az a minta, amit kirajzol,
S minden szál, mely egybefonódik a szövetben
Egy életelemre emlékeztet.

Ezt az ellentmondást oly türelmesen formálja,
Oly biztonsággal alakítja
Hogy sokan megirigylik tőle,
S amikor — egy óvatlan pillanatban — az igazság
Sötét fonalat lop bele,
Jól meglátja, hogy az
Milyen összefüggésben kaphat helyet.

El tudja kerülni, hogy a már sötét foltot
Mégjobban befeketítse,
S hogy érzékelhetőbbé tegyen valami kicsi sötét
Pontot
Meg tudja tartani annak színét.

A jó Isten kézművese
Tudja, mi a tennivalója,
Amikor hazugsággal és igazsággal dolgozik;
Tekintete végigjárja a nagy vásznat,
S egy szempillantással átfogja
A fények egész játékát.

Aztán, amikor végzett a munkával,
Amikor végleg úgy döntött,
Hogy közreadja művét,
A nagy közönség
Gyönyörködve csodálja meg
Ezt a szeretettel készült munkát.

Kegyetlen küzdelem

Néha az az érzésem, hogy minden úgy történik, mintha az emberek közti — személyes vagy intézményes — kapcsolatok a dolgok bizonyos „természetes súlyával" önkéntelenül is, a hazugság és nem az igazság szellemében alakulnának.
Nem a hazugság állít be betolakodóként, hogy megzavarja és megrontsa az „igazság szerinti" embernek természetes állapotát, inkább „az igazság szelleme" az, amely betolakodónak számít, hogy megzavarja a hazugságot! A személyes és intézményes kapcsolatokban az igazság csak „puccsal" alakulhat ki: „létre kell hozni". Hogy az igazság helyreálljon, szükség van valami olyan cselekedetre, amely zavart okoz a hazugság egyensúlyában. Egyfajta forradalmi kezdeményezésre szükség van, egyfajta „állandósult forradalomra": ennek során az igazság szellemének ereje nem szűnik meg bomlasztani a hazugság páncélzatát, amely szintén igyekszik állandóan megújulni.
Az igazság és a hazugság között állandó és könyörtelen ez a harc. S azt a reményünket, hogy az igazság szellemének ereje képes lesz majd döntő és végleges csapást mérni a hazugság szellemére, alapozhatjuk-e másvalamire, mint arra az isteni ténykedésre, amely föltámasztotta Jézust a halottak közül?
Akik vállalják a felelősséget, hogy „teszik az igazságot", hamarosan elviselhetetlenekké válnak a hazugság rabjai és bűntársai számára. „Mondj igazat, betörik a fejed!". Ahol az igazság napfényre kerül, el kell tűnniük azoknak akiknek körében napvilágra jutott. Az igazság megjelenése ugyanis gyakorlatilag parancsot jelent. Jézus szava, ha befogadjuk az igazság szellemében, „tényleges megvalósítást" követel.

Charles Paliard

A színpad jobb és bal oldala

Jézus a korabeli farizeusokról beszélt, de szavai ma is időszerűek. Ma azokról szól, akik a hazugság szerinti életet választják, és így elzárkóznak minden világosság elől.

Jézus így beszélt a sokasághoz és tanítványaihoz a farizeusokról: „Tegyétek meg mindazt, amit mondanak nektek, de ne cselekedjetek úgy, mint ők, mert csak beszélnek, s nem teszik azt, amit mondanak. Súlyos dolgokat kérnek: arra akarják kötelezni az embereket, hogy tegyék is meg azokat, ők maguk viszont nem teszik meg.
Mindent elkövetnek, hogy imádsághoz magukra vett öltözékükkel észrevétessék magukat... Szeretnek elsők lenni az ünnepi lakomákon és a zsinagógákban, szeretik ha köszöntik őket az utcán, s ha „mester"-nek szólítják őket az emberek.
Ti ne hivassátok magatokat mesternek: csak egy mesteretek van, s ti valamennyien testvérek vagytok. Ne szólítsatok senkit atyának se a földön: csak egy atyátok van, a mennyei Atya. Vezérnek se szólíttassátok magatokat, csak egy vezéretek van: Krisztus. Aki a legnagyobb közöttetek, az legyen a szolgátok. Minden olyan embert, aki naggyá akar lenni, megaláznak, aki pedig megalázza magát, azt naggyá teszik.

Jaj nektek, irástudók és farizeusok, ti hamisak és hazugok, akik bezárjátok a többiek előtt a mennyország ajtaját! Ti magatok nem léptek be rajta, s megakadályozzátok, hogy belépjenek akik odafelé tartanak.
Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti hamisak és hazugok, akik a legalacsonyabb terméshozam után fizettek tizedet a templomnak! ...közben már nem tartjátok tiszteletben az igazságosság, a bocsánat, a becsületesség törvényének legfontosabb parancsolatait; ha meg is kellett tenni egyiket, nem lett volna szabad elfelejtkezni a másikról.
Vak rabbik, akik kiszűritek poharatokból a szúnyogot, de lenyelitek benne a tevét!
Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti hamisak és hazugok, akik megtisztítjátok a pohár és tányér külsejét, belseje pedig tele van rablásaitokkal és bűneitekkel!
Te vak farizeus! tisztítsd meg előbb a pohár belsejét, akkor majd a külseje is tiszta lesz.
Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti hamisak és hazugok, akik fehérre meszelt sírokhoz vagytok hasonlóak! Kívülről szépnek látszotok, belülről pedig tele vagytok csontokkal és rothadással! Az emberek szemében Isten barátjának látszotok, pedig telve vagytok hazugsággal és bűnök súlyos terhével."

Szent Máté evangéliumából

Jézus a tévében?

Túl sok dologról írnak az újságok,
Túl sok dologról esik szó a televízióban,
Túl sok minden történik, ami alkalmat ad arra,
hogy megjegyzéseket fűzzenek hozzá.
Nem mintha érdektelen lennék,
inkább szomorúan látom,
hogy a sokaság még mindig
a középkori goldolkodásnál tart!
Kimondani az igazságot...
Talán másszunk föl a tetőre, hogy onnan kiáltozzunk?
Vagy tegyünk néhány értelmetlen gesztust,
hogy felhívjuk a figyelmet?
Nem, nem hiszem...
Nézzétek csak a vastagbetűs címeket az újságokban,
a paprikajancsik blablaját,
a nagy magazinok játékbabáit,
ezt az egész nagy civódást,
amelynek se eleje, se vége.
Vannak derék emberek,
akik nem vesztegetik erre idejüket,
akik kitárják ajtajukat,
akik szívvel beszélnek
szélhámosság és ámítás nélkül.
De mindezt általában meg sem tudjuk,
s nem is beszélünk róla.
Egyedül csak azok tudnak róla,akik elestek,
s akik a maguk erejéből fel is keltek,
s akik tudnak is beszélni,
mert a beszédkészség megadatott nekik.
Ez azonban itt nem valami derülátó vélemény.
Szinte könnyekkel a szememben írom,
annyira elképesztő,
mennyi baj származik az embertől!
Mikor tesszük hatékonnyá
ezt az egyszerű igazságot:
akkor beszéljünk a dolgokról, amikor kell.

Olvassátok az újságokat,
hallgatjátok a rádiót,
értitek hát, mit akarok mondani.
Én, a magam részéről, szívesen venném,
hogy Jézus megjelennék a tévében,
a hírek közben az egyes, vagy kettes
csatornán, tetszésetek szerint.
S hogy beszéljen,
hogy mondjon egyet s mást
az emberről, a világról,
hogy adja elő elgondolásait
a kormányról, mit szeretne,
a bérről,
a társadalmi biztosításról,
az iparról, a gazdasági életről,
a politikáról, az Államról,
az Egyházról,
a hadseregről, a szabadidőről,
a fiatalságról, a nyugdíjas korról,
a városiasodásról, a metróról,
a munkáról, a páros életről,
a szexuális nevelésről és az abortuszról.
Azt hiszem, ez mind benne lenne az újságban.

Xav

„A vallásnak, a hitnek alapjai a becsületesség és az igazság. Ha ezekkel nem rendelkezel, miféle anyagokkal próbálod összeragasztani hitedet?

Yunus Emre

Kik vagyunk mi,
ó, Krisztus!

Mit keresünk itt,
honnan kerültünk ide?
Mi hát az igazság?
Álom ez? Valóság?
Addig, míg el nem jöttél,
nem is tudtam,
mit jelent ez a szó: élet.

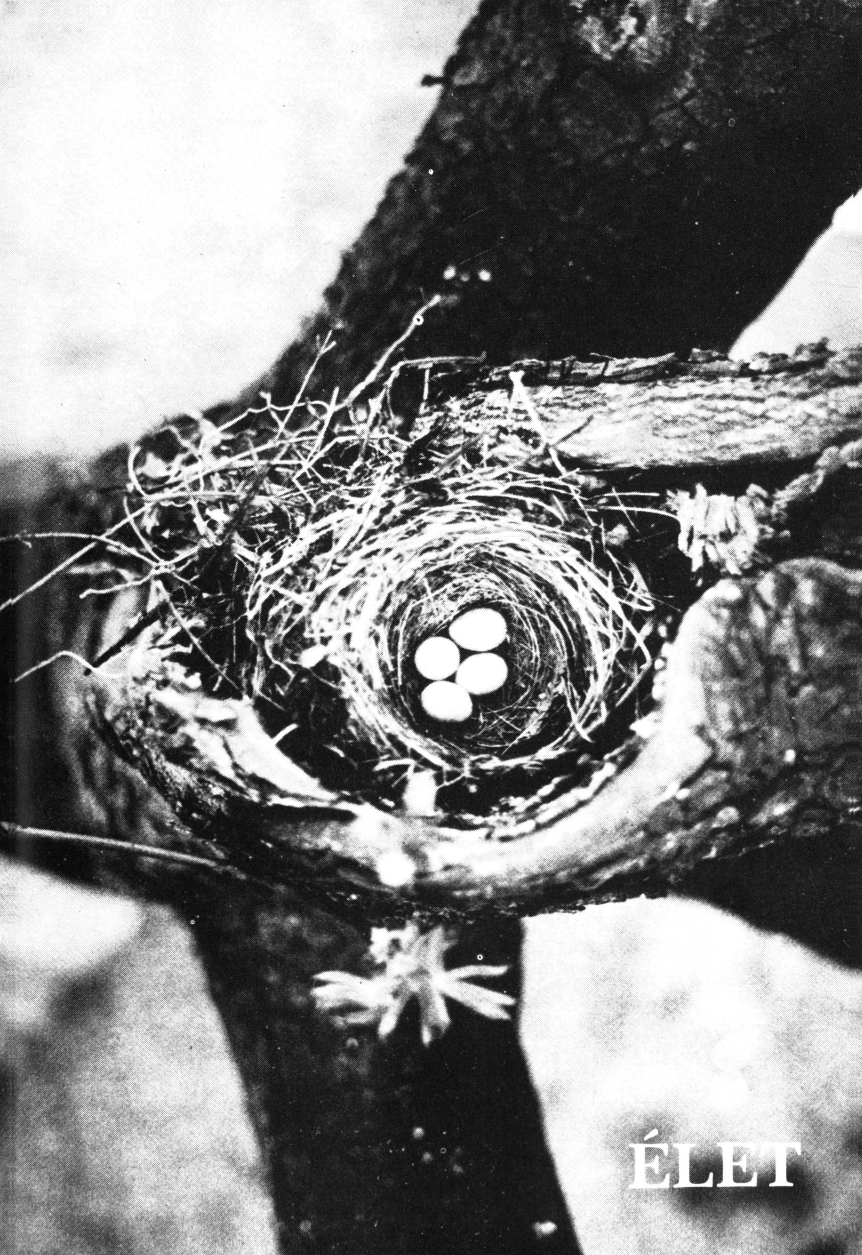
De ott, ahol egyetértek Veled,
Jézus Krisztus,
az árulás felizgat,
mert te sem szeretted a gáncsvetéseket.
Elfogadtad, átélted, ez érthető.
Amikor azonosulok azzal, amit mondok,
akkor egymásra ismerünk,
Te meg én, egészen egyek vagyunk.
Akkor is, amikor rosszul érzem magam,
amikor hara-kirit végzek magamon,
vagy valamit rosszul csináltam,
tudom, hogy Te megbocsájtasz,
hogy megbánhassam, elfelejted tévedéseimet,
mert Te jól ismered a titkomat.

Miért is jöttél az emberlakta földre?
Azt hiszem, hogy Atyád ott volt a hegyen,
s sokáig igyekezett a szeretetről beszélni nekünk,
de süketek voltunk, s nem hallottuk
a Lélek szavait.
Akkor így szólt Hozzád:
Eredj csak, Fiam, menj csak, én Arcmásom
eredj, s mondd meg nekik, ki vagyok én,
s miért alkottam meg őket.
Mondd meg nekik, hogy ismerem őket,
s hogy nem vagyok közömbös irántuk,
s hogy Te meg Én egyek vagyunk.
Azt akarom, hogy megértsék ezt.

Így köztük leszel majd,
Te, az én emberi arcmásom.
Menj hát, szeretett Fiam,
tégy tanúságot nekik rólam.
És ő el is indult.

Krisztus, te eljöttél,
nemcsak azért, hogy beszélj,
hanem hogy meg is mutasd,
mivé lehet az ember,
ha egyesül Istennel.
Nos, jó ideje már annak,
hogy — amint az Írások elbeszélik, —
Te meghaltál, aztán Feltámadtál.
Én pedig, keresem, csak keresem magam körül,
hová is rejthettelek el,
hová is temethettelek el.

Emlékezetembe idézem, mit is mondtál,
mit is csináltál,
s félénken utánozlak Téged.
Néha fel is ismerlek.
Olyankor aztán megértjük egymást,
együtt megyünk,
beszélgetünk, vitatkozunk, cselekszünk,
s lám, testvéreim szeme
csodálkozva lát meg az arcomon
valami keveset a szeretetedből,
valami keveset szavaidból,
beszédmódomban, érzelmeimben,
abból, ami vagyok,
szegényen a korlátaim miatt,
melyek egyszer csak összetörnek,
és új utat kezdenek
mutatni...

ÉLET

AZOK a sorsukkal állandóan elégedetlen emberek, akik mindig arról panaszkodnak, hogy rosszul megy a soruk, ha nem megy elég jól.

AKIK ha kevésbé rosszul megy soruk, arról panaszkodnak, miért nem megy jobban;

AKIK ha jól megy a soruk, panaszkodnak, miért nem megy még jobban;

AKIK ha jobban megy a soruk, panaszkodnak, miért nem megy nagyon jól.

AKIK ha minden nagyon jól megy, úgy találják, hogy mégsem tökéletes minden.

AKIK ha minden tökéletes, azt sajnálják, hogy miért nem még tökéletesebb minden.

AKIK ha minden a lehető legtökéletesebb, keserűen jegyzik meg, hogy ezen a világon nincs tökéletesség.

AKIK ha mindenük megvan, amit csak akartak, úgy vélik, nem teljesült minden kívánságuk.

ÉS AKIKEN, ha megvan mindenük, amit kívántak s amit csak akartak,
ideges levertség vesz erőt,
mert már nincs mit akarjanak, nincs mit óhajtsanak. Jaj a szegény tévelygőknek!

Pierre Dac

Élni... az egyetlen tét

Ha hinnék abban, hogy lehet „üzenetet tolmácsolni" akkor azt mondanám, hogy életemben megtanultam, mennyire ártalmas a gyűlölet, mert fáraszt, izgat és terméketlenné tesz. Mégis feltétlenül tudni kell gyűlölni, mert csak az igazságtalanság, a hazugság és a nyomorúság gyűlölete ad elég erőt ahhoz, hogy megpróbáljunk megbirkózni velük.
Azt is mondanám, hogy nem szabad senkiben sem bízni, főképp nem a gazdagokban, a hatalmasokban, mert számukra az igaz, ami hasznos, márpedig ami hasznos a kiváltságosaknak, nem az mindenkinek. De mindjárt hozzátenném, hogy csak egy fajta életmód elfogadható, és pedig az amelyik bizalmon alapul. Azt is mondhatnám, hogy mindenben kételkedni kell, de senkiben sem szabad kételkedni.
Azt mondanám, hogy hajthatatlannak, következetesnek kell lennünk, s meg kell próbálnunk becsületesnek lenni. De tudnunk kell következetlennek és logikátlannak is lenni, s vállalni.
Még azt is mondanám, hogy reálisnak kell lenni, azaz lássunk világosan, s ne nézzük a világot úgy, hogy megfeledkezünk árnyoldalairól, s ne nézzük az embereket rózsaszínű szemüvegen át. De azonnal hozzátenném, hogy közben egészen utópistának kell maradnunk. Úgy kell látnunk a dolgokat, ahogy végbemennek. Nem szabad beletörődnünk abba, hogy úgy lássuk őket, ahogyan vannak. Olykor a holdat kell akarnunk, ha a földet kívánjuk megnyerni. Néha Indiába kell fölfedező útra indulnunk, hogy megtaláljuk Amerikát.
Azt is mondanám, hogy gyökeresen haladónak kell lennünk, vagyis úgy cselekedni, mintha mindazt, ami van, tökéletesíteni lehetne és kellene, a haladásban azonban nem szabad úgy hinni mint valami vak, mechanikus és automatikus istenségben.

Claude Roy

Lázítsatok föl minket

Semmit se kértem, nem is akartam megszületni, s mit kezdjek ezzel a rohadt élettel? Nem én akartam ezeket a problémákat, ezt a nyomort. Nem én akartam, hogy az legyek, ami lettem, unom ezt az örökös zűrzavart, azt, hogy élnem kell. Semmit se kértem, s tessék, itt vagyok ebben a földi börtönben, ahol csak akkor élhetek kényelmetlenségek nélkül, ha teljesen részeg, holt vagy mi vagyok. És nem csak én vagyok így!És Isten látta, hogy az embernek elege volt mindebből, és föllázadt. Azt hitte, hogy ez lesz a jó. Isten akkor elküldte neki a szeretetet. Akkor értettem meg, hogy én is annak az igazságtalanságnak vagyok áldozata, amely a földön uralkodik. Lázadásomat mégis örökre fönntartom. De azt is tudom, mihez kezdek majd vele. Engem bizony ne nyomjanak el többé, mert nyíltan meg fogom mondani, mit gondolok. A szívemen se tapossanak, mert Isten nevében szólni fogok. Nem akarok mocskot szórni, de igenis elvetni az igaztalan dolgokat, megszüntetni az ostobaságot, ehhez azonban idő kell!
A lázadás a szereteten át jut előre, az igazi élet szeretetén keresztül. Lázadásomat mindvégig fönntartom. Hogyan is élhetne boldogan az ember, aki rabja saját problémáinak, s aki látja, hogy a többiek hajlott háttal cipelik a gyűlöletet, amely megkeseríti értelmüket. A Sátán maradjon csak a mulatságban, ha jól érzi ott magát, én nem táncolok tovább!
Nem akarom, hogy lázadásomat szenilis szervezetek sajátítsák ki, sem azt, hogy jó szavakkal teli urnácskába temessék, sem azt, hogy erőszakos utcai verekedésekbe merüljön ki. Többé már nem akarok együtt üvölteni a tehetségtelenekkel vagy a pénz rabszolgáival. Legyen bár kalitkám aranyból vagy ócskavasból, mindenképpen kalitka lesz. Az élet, az más. Uram, adj szeretetet, hogy abból éljek.

HOGY VALAKINEK A LELKE
ÁTMENT-E MÁR
AZ ISTENI SZERETET TÜZÉN,
NEM ARRÓL ISMEREM FEL,
HOGY HOGYAN BESZÉL
ISTENRŐL,
HANEM ARRÓL,
HOGY HOGYAN BESZÉL
A FÖLDI DOLGOKRÓL.

Simone Veil

Élni kezdek

Ami alakítja,
ami formába önti,
ami önmagától elragadja,
ami kifelé tessékeli,
ami elfenekeli,
ami elringatja az embert,
az: az élet!
Kitépi a beleidet,
megöleli a szívedet,
átjárja a fejedet,
visszaad önmagadnak,
s magasra emel —
az élet!
Nem a pipogyák ügye,
nem az őrültek dolga,
nem is a juhok karámja
az életem!
Kinyújtott kezem,
éles szavaim,
forrongó vérem,
véleményt mondó szívem,
haladó hitem,
felemelt fejem,
tiszta tekintetem,
a szeretet fegyvere,
a mindennap kenyere,
a dagadó mellkas:
mindennapos küzdelem,
hogy megmentsük a haláltól
a figyelő tekintetet,
a megható szót, a mosolyt,
a megosztott meleg levest,
a vidám lendületet,
a szabadsággal teli arckifejezést,
hogy tovább tudjuk adni...

Te bika, szarvaidnál fogva tartalak kezemben,
s lám bárány lettél,
mert szerettelek,
s még szeretni is foglak,
élet,
megettem a héjadat,
s élni kezdek,
felfalom a szívedet,
hogy elültessem a gyökereimet.

OLYAN VILÁGBAN,
AHOL OLY SOK EMBERNEK
NINCS MÁS CÉLJA,
MINT HOGY LESZELJE MAGÁNAK
A LEHETŐ LEGNAGYOBB TORTARÉSZT
AHOL OLY SOK DIKTÁTORNAK,
KICSINEK VAGY NAGYNAK
ISMERTNEK VAGY ISMERETLENNEK
NINCS MÁS ISTENE, MINT A HATALOM UTÁNI
SZOMJÚSÁG
MEG AZ URALOMVÁGY,—
OLYAN JÓ ÉS CSODÁLATOS
TUDNI, HOGY EGYESEKNEK
MÁS LAKIK A SZÍVÉBEN!

M.-D. Bouyer

ha...

Ha időt találnánk arra,
hogy „meghallgassuk a dolgok muzsikáját és a lények lélegzését"...

Ha időt találnánk arra,
hogy újra elsajátítsuk az egyszerű mozdulatokat és „kirázzuk lelkünk minden szegletéből a megszokást."

Ha időt találnánk arra,
hogy elcsodálkozzunk, meglepődjünk, megcsodáljuk mindazt, ami szép, ami igaz, ami jó körülöttünk...

Akkor, de csak akkor,
talán megtudnánk, mit is jelent ÉLNI!

Tőle tudom, hogy még élek

Bélpoklosok kórháza... A szó legfájdalmasabb, legborzasztóbb értelmében... Emberek, akik nem csinálnak semmit, akikkel nem csinálnak semmit, s akik folytonosan körbe-körbejárnak ketrecükben, az udvaron...

Magányos emberek. Annál is rosszabb: elhagyatott emberek. Számukra már minden csak csönd és éjszaka.

Egynek azonban közülük — egyetlenegynek — még mindig tiszta a szeme. Tud mosolyogni, s ha adnak neki valamit, meg is köszöni.

Egy közülük — egyetlenegy — ember maradt.

Az ápolónővér meg akarta tudni e csoda magyarázatát. Hogy mi tartotta életben... Szemmel tartotta.

S azt látta, hogy minden nap egy arc jelent meg a még oly magas és vastag fal mögött. Asszonyi arc öklömnyi része, s mosolygott. A férfi ott állt, várva ezt a mosolyt, erejének és reményének kenyerét... Ő is mosolygott, s az arc eltűnt. S tovább várt másnapig.

Amikor a misszionárius rajta csípte a dolgon, egyszerűen csak annyit mondott: „Ő a feleségem." Majd kis szünet után ezt tette hozzá: „Mielőtt ide kerültem volna, ő gondozott titokban. Azzal, amit szerezni tudott. Egy varázsló valami kenőcsöt adott neki. Mindennap bekente vele az arcomat... egy kis rész kivételével, ami elég volt arra, hogy odaérintse az ajkát... Minden hiábavaló volt. Engem is összeszedtek, de ő utánam jött. S amikor naponként látom őt, általa tudom, hogy még élek."

Raoul Follereau

Egy bizonyos tekintet

Előttem üres a tér, egyetlen pad sincs benne: három méternyi üresség, meg a vagon hátsó fala. Amott, a lenyitható csapószéken egy asszony. Harminc éves lehet vagy kevesebb. Szőke haját két kagylófésű tartja össze hátul. Műszőrme felöltő van rajta. Eszkimónak öltöztetett kilenc-vagy tízhónapos csöppséget tart a térdén. Világoskék melegítőjében nagyon egyenes testtartással és illedelmesen ott áll mellette hat vagy hét éves nővére. A papát nem vettem észre. Mellettem ül. Előbb csak úgy „megéreztem". Egy pillantást vetek rá, s már kezdem is „érteni". Jaj, de csúnyák! Mind a négyen.

A mamának túl nagy a szája, álla alig van, arca otromba, színtelen. Lánya kétségbeejtően hasonlít rá. Göndörített szőke haja két kis „farkincájá"-nak sem sikerül eltűntetnie, ami e kislány arcán csúnya... vagy hogy is mondjam? ...nem sikerült. Nem sikerült a csöppség sem, még kevésbé mint a kislány. Kugligolyó szeme elviselhetetlennek látszik számomra. Az előbb, amikor nem figyeltem föl erre, még elfogadható volt. Amíg férfi-tekintetem — későn ébredtem ezen a vasárnap reggelen — megelégedett azzal, hogy mechanikusan végigpásztázza az előttem lévő teret, semmit sem vettem észre. De amikor rávetődött a mellettem ülő férfi profiljára, nyilvánvalóvá lett: micsoda dülledt szemek... Mekkora szerencsétlenség! S épp ezeket hagyta örökül a fiára. Pedig ez a mozgékony kisgyermek tele van élettel, csaknem elbűvöli az embert. De nem, ez lehetetlen! Csúnya szegényke, nagyon csúnya, éppen olyan csúnya, mint az apja. Az apa, a fia, az anya, a lánya, mind, mind egyformán csúnyák. Egyfajta önkéntelenül támadt lázadás kerít hatalmába. Egy elrontott család!

S egyszeriben elszégyellem magam. Hirtelen tudatossá váltak bennem szörnyű gondolataim. Szétfosz-

lottak a felhők; újra itt van a nap, melyről egy pillanatra megfeledkeztem. Az oly egyenes tartású kislány váratlanul öcsikéje felé fordult, s átkarolta a bebagyulált kis apróságot. Vadul megölelte egyszer, kétszer, háromszor. Az ugyancsak rugdalódzott, miközben örömében arcát fintorgatta. A mama arcát két gyermeke összekeveredett szőke hajába rejtette, s az apa, ott, mellettem, az üres tekintetű s lelógó ajkú apa elmosolyodott. S a kislány, a csöppség meg az anya is mosolyogva nézték egymást, és mind a négyen hirtelen nagyon szépek lettek. Akkor aztán én is elmosolyodtam, a kislány észrevette, és rám mosolygott; meglátták ezt a többiek is, s én, hogy mondjak valamit, így szóltam: „Szép az idő!", mire az apa: „Igen, nagyon szép".

Szóbeszéd

Az ember nem úgy növekszik, mint a fa. Az kezdettől fogva csupa meghatározottság: nyilván azzá lesz, ami magkorában volt. Az ember azonban, úgy alakítja arculatát, hogy együtt él vele; „Az a ház, amit nem te építettél, a te házaddá válik, ha benne laksz", mondta Simone de Beauvoir. Arcomnak vannak olyan vonásai, amelyeket úgy kaptam, hogy nem volt részem benne; de olyan is van, amit én szereztem életemben, így vagy úgy; „többen születünk, — ezt is mondják — de mindenki egyedül hal meg."
Felelős vagyok az arcomért; az enyém, én választottam, mert hisz lehetett volna egészen más is. Csodálatos a megjelenése! — mondják valakiről, amikor testi valósága belső szabadságot tükröz. Amikor bemutatkozunk, az egész arcunk ezt mondja: „Tessék, itt vagyok!"

Jean Le Du

A város nagy össze-visszaságában...

Hogyan eshetett a tekintete éppen erre a szövegre?... Milyen véletlen folytán kerültünk össze? Én próbálkoztam vele, vagy maga volt meggondolatlan? A hozzánk eljutó információk özönéből miért jut el hozzánk inkább ez, mint más? Mindnyájan körül vagyunk zárva. Kocsijaink érintkeznek, lökhárítóink súrolják egymást, s megakadályozzák, hogy összeütközzünk. Újságjaink szaporodnak, soraink egymásba fonódnak, párbeszédeink halmozódnak. Mégis folytatni kell, tovább beszélni, nem hallgatni; el kell készíteni valami üzenetet, beszédet, kocsit, rakétát, célozni, lőni, magasabbra, messzebbre menni, nagyobb sebességre kapcsolni, hallatlan végeredményt vagy soha el nem ért teljesítményt elérni: ilyen lenne például, hogy jó szót mondunk felebarátunknak, olyan szót, amit meg is értene.

Pierre Schaeffer

Hallom

Nevetést hallok
úgy csillog, mint egy hegyi patak vize
Bent szív dobog
mely tagadja az árnyékot s a halált
Szerelmes szavakat hallok melyek
megváltoztatják az idő folyását
A férfit gyermekké
az estét hajnallá másítják
Ki mondja, ha ez nem
ugyanaz ugyanabban a pillanatban
Hallom, amint a régi remény
énekel és megifjodik
Nem emlékekből él
hanem a jövőből.

Paul Eluard

A kenyér

Én vagyok a pék,
aki elkészíti a kenyeret.
Hajnalban hét órakor,
még mielőtt a tészta megkel, fölkelek,
s megsütöm a mára valót.
Amikor kint járok az utcán,
látok kenyeret a szemétládákban,
látom, hogy eszi a nincstelen,
látom, fény árasztja el az emberek asztalát,
mert van kenyerük.
Mindig csak a kenyér.
Ez a legegyszerűbb termék,
amely mindenkit táplál.
Mindenütt található.
Ez a szegény kenyere,
ez az elnyomott reménysége,
ez a menekült tartaléka,
ez a barátság köteléke.
És Te, Uram,
te mondod: „Én vagyok a kenyér",
„Én vagyok a bor"
a nevetés és a vidámság.
Én vagyok a költemények forrása,
a szerény lakodalmak szolgája,
aki engem iszik, nem veszti el egyensúlyát,
az egy szál dróton is járhat.
Én vagyok a kenyér,
én vagyok a bor,
én vagyok az Élet.

Az evés szertartás?

Móric elment, s kisvártatva vissza is jött, levessel teli csajkával. Miután csajkáját térdei közé fogta, szemét a szürke, felhős égre emelte, s néhány pillanatig így maradt, nézve a felhőket, félig nyitott ajkakkal. Aztán keresztet vetett magára.

Traján követte minden mozdulatát. Móric szertartásos lassúsággal merítette kanalát a levesbe. Csak félig töltötte meg, és széles, papi gesztussal emelte ajkához. Az áldozás mozdulatához hasonlított. Amikor már elnyelte a tartalmát, rövid szünetet tartott. Mozdulatlanul tartotta a kanalat az ujjai között, mintha még mindig tele lenne. Nagy fekete szemével a messzeségben kitartóan nézett valamit, amit csak ő látott, valami olyan helyet, mely a föld és az ég határvonalán túl feküdt.

Móric újra megmerítette kanalát. Soha nem töltötte meg egészen. Soha nem nyelt le többet, mint egy félkanálnyit, soha sem kevesebbet.

Móric úgy evett, mint ahogy a misét szokás végezni, egyenletes és mértéktartó gyönyörűséggel. Az evés számára szent cselekmény volt — a szó eredeti értelmében.

Nem volt benne semmi színpadias, semmi érdektelen, semmi haszontalan. Az étkezés alkalmával Móric belekapcsolódott a természet nagy ritmusába. Úgy táplálkozott, mint ahogy a fák, amelyek nedvüket a föld legmélyéről szívják magukba. Teljes lényét lekötötte a cselekedet, amit végzett, — s tudomást sem véve mindarról, ami körülötte történhetett, — e pillanatban teljesen önmaga volt, aki meglelte a természetet és bensőségesen egyesült vele. Móric a táplákozásnak áldozott, végezte a táplálkozás ünnepi szertartását.

V.Gheorghiu

Szeretetre méltó emberek...

E földön ne élj
bérlő módjára
vagy nyaralóként
a természet ölén.
Úgy élj a világban,
mint ha atyád háza lenne.
Higgy a magvaknak
a földnek is, a tengernek is,
de mindenekelőtt az embernek.
Szeresd a felhőt, a gépet s a könyvet,
de mindenek fölött szeresd az embert.
Érezd meg szomorúságát
az elszáradó ágnak,
a kimúló csillagzatnak,
a beteges állatnak,
de mindenekelőtt az emberi nyomorúságnak.
Minden földi jó
ontsa rád pazarul örömét,
az árnyék és a fény
ontsa rád pazarul örömét,
a négy évszak is
ontsa rád pazarul örömét,
de mindenekelőtt
ontsa rád pazarul örömét
az ember

Nazim Hickmet

Ez is az élet...

Egy gyermek mosolya,
egy megbocsátó gesztus
a figyelmesség egy jele
az idegennek nyújtott kéz
a magányosságtól megszabadító tekintet
egy, a napok során adódó egészen egyszerű kis jel,
Mindez az élet!
Egy első lépés, egy hozott döntés,
egy igazságos cselekedet,
egy bátor közbelépés,
vagy félbeszakított némaság
Mindez az élet!
Egy levél megírása
egy közbenjárás elvállalása
egy látogatás megtétele
egy telefonhívás
egy kézfogás
Ezek az élet gesztusai,
mert szeretet-gesztusok
mert örökkévalóságra utaló mozdulatok.
Egy teljesített kötelesség
egy jól végzett munka
s jól teleírt lap
Az élet jósága, a szeretet öröme.
Nem sajnálni a fáradságot,
erőfeszítéseket tenni,
megosztani azt, amink van,
egyszerűen élni,
az igazságot cselekedni,
megtalálni a lényegest,
Ez az élet!

Megtanultam, mi az élet

Amikor negyedikes középiskolás voltam, egy „az élet problémájá"-ról írt dolgozatom, általános meglepetésre, még az enyémre is, a legjobb osztályzatot kapta. Ez az eset, melyhez öreg tanárunk meg társaim is szívből gratuláltak, nem ismétlődött meg. Nem voltam még tizenhét éves, s nem tartoztam a „jó tanulók" közé. Egyébként, ha nem is volt ismeretlen számomra a halál, amely több ízben lesújtott már környezetemre, mit tudtam én akkor az életről? Semmit vagy majdnem semmit...
Mint mások, ebben a korban én is érdeklődtem a biológia iránt: fölfedeztem az öröklést és a fejlődés különböző elméleteit. Lelkesedtem a génekért, a kromoszómákért, a variánsokért. Szinte semmit sem tudtam még a szociológiából meg a pszichoanalízisből, de már valamiféle „falánkság"-ot éreztem az emberi dolgok iránt, ami vonzódást keltett bennem a többi ember iránt, s ami továbbra is megmaradt. Így gondoltam arra, hogy orvos leszek.
Az évek során pedig sok mindent megtanultam.

Megtanultam az életről:

az anatómiát, a biokémiát, a pszichológiát, a szervek fölépítését és működésüket, a baktériumok azonosítását, a plazmás folyadékok dinamikáját, az ízületek mechanikáját, az influxus nervosust, az agy szerkezetét, a nukleinsavakat. Megtanultam, melyek a betegségek jelei, s mi az, ami enyhít, mi az, ami megment, azaz a gyógykezelés szabályait. Megismertem a születések s a gyógyulások örömét, a jól sikerült diagnózis keltette megelégedést, a tévedések okozta keserűséget. Gumikesztyűs ujjaimmal éreztem a testek belső remegését. A szervekben jelentkező fájdalmak mögött fölfedeztem a titkolt lel-

ki zavarokat. Láttam, mily hatalmas erő a szimbólum, mily hatékony az ige titokzatossága, mennyire lealacsonyulhat a szellem. Láttam a halált és az életet.

Az életben még egyebet is megtanultam:

Megtanultam még írni, beszélni, hallgatni. Megtanultam, hogy valamit figyelmesen meghallgassak. Megismertem a napot, a szelet, a tengert, meg a csendet, a magányt, a szomorúságot, a kellemetlenséget, a nehézséget. Megismertem a barátságot, de a közömbösséget is. Megismertem az utazgatást. Megismertem a kételkedést, a szorongást, a szégyent. Megismertem a gondot is. Megismertem a szépet meg a kívánatost is. Megismertem az örömöt. Megismertem egyfajta pillantást, mosolyt, kedveskedést. Megismertem a gyönyört. Megismertem, milyen félénk, habozó, bizonytalan a szerelem. Megismertem a győzelmes szerelmet. Megtanultam, hogy van szeretet. Megismertem a sikert s a kudarcot. Megtanultam felejteni, megbocsájtani, megérteni. Sokat tanultam, s ugyanannyit el is felejtettem. Útközben férfiakkal, nőkkel, gyermekekkel találkoztam. Velük együtt éltem, s néztem, hogyan élnek. Könyvekkel is találkoztam. Egyes könyvek olyanok, mint az emberek: az egyik szép napon, véletlenül belépnek az életünkbe, s köztünk és közöttük, lám, bizonyos fajta barátság, vonzódás és cinkosság szövődik. Nem is hagynak el többé minket.

G. Ph. Guach doktor

Mint egy nádsíp dala

Mint egy nádsíp dala
mint egy festő a vászna előtt
mint egy falat építő kőműves
Olyan az élet,
építem, akarom,
dolgozom rajta fejemmel,
kezemmel, szívemmel,
a bőrömön gyöngyöző verejtékkel,
amikor erőlködni kell.
Mint egy hegymászó
úgy mászom meg az életet,
úgy keresem a fogásokat
úgy veszek lélegzetet,
úgy találok rá pihenőhelyemre,
egy pillanatnyi szusszanásra
aztán jön a ritmus,
a bizonyosság,
Az elegancia.
Lám, a stílus levegősebbé válik,
Lám, a cipők koptatják a sziklát,
lám, már kezdem is hallgatni,
nézni
utat választani,
hogy játszam,
hogy egy legyek vele.
Aztán itt az első csúcs
majd a többi,
s mindig itt az a lángoló vágy,
hogy fölemeljem az anyagot,
hogy átjuttassam ezt a könnyed szellemet,
ezt a bolondos szellemet

abba a forrongó masszába,
a Föld, a test,
mert mindez szintén él...
Itt vannak a felhők,
a villám és a mennydörgés
itt van az áztató eső
itt a dermesztő hideg
s amikor a földön
a villám kirajzolja árnyékomat a talajon
kicsivé válok
és gyorsabban szedem a lábam.
De holnap majd ebből az égi tűzből
meleg- és fényforrást alakítok
minden ember számára.
Te, éneklő és földre huppanó
kicsi ember,
hatalmadba keríted az életet,
igaz, el is engeded
el is árulod,
de mégsem a félelemé és az őrültségé
lesz a végső szó.
Ha lassan is, de megérted
hogy a föld szent,
hogy az élet szent.
De már itt a nap,
eljött,
a küzdelemé
örömöt szerzel Istennek,
aki végül is megvígasztalódik
látva, hogy egy kicsit
mégiscsak vitatkozhat veled.

Szeretni kell az életet, hogy ne féljünk a haláltól

Szeretem „az életet"... Szeretek szeretni, szeretek írni, szeretem gyermekeimet, s szeretem a szép utcai felvonulást, nemzeti ünnepen az utcabált, szeretem, ha dühös vagyok vagy magával ragad az öröm, szeretek inni és sokat enni. Szeretek úszni és szélben járni, szeretek jeleneteket rendezni és sírni a moziban. Mindennél jobban szeretem az ünnepeket, az előre elképzelt, hosszú étkezéseket, gyertyákat a festett fagyertyatartókon, a sok gyümölcsöt az óriási tálcán, a sok bort a cserépkorsókban, a sok embert, a sok füstöt, a hatalmas tortát, a gyermekek izgalmát, egy hirtelenében adott pofont, a gőzölgő palacsintát, a karácsonyfa ragyogó díszeit, s szeretném magam a faasztalon levő rozskenyér módjára fölszeletelni és kiosztani a jelenlévők között. Szeretem szüleimet, gyermekeimet, mert ők az én gyermekeim, szeretem a férjemet meg magamat is, a munkámat is, barátaimat is, a világot is, az embereket is...

Tehát szeretem „az életet". Vagy inkább: szerettem? Szerettem és szeretem a halál gondolatát, a halálét, amely véget vet ennek a regényes eseménysornak, amit nem is illenék vég nélkül folytatni. Egyvalamit nem szeretek, azt a törekvést (bennem is megvan, másokban is), hogy belevesszünk ebbe az életbe, s korai halált formáljunk belőle, még ha csak „kicsi halál" legyen is az.

Françoise Mallet—Joris

Meghaltam

Meghaltam,
mert nincs bennem vágy,
Nincs bennem vágy,
mert azt hiszem, gazdag vagyok,
Azt hiszem gazdag vagyok,
mert meg sem próbálok adni;
Ha megpróbálnék adni,
látnám, hogy nincs semmim,
Ha látnám, hogy nincs semmim,
megpróbálnám adni magam,
Ha megpróbálnám magam adni,
látnám, hogy semmi sem vagyok,
Ha látnám, hogy semmi sem vagyok,
arra vágynék, hogy legyek valaki,
Ha arra vágynék, hogy legyek valaki,
élnék.

René Daumal

Saját halálunk

Vannak nagy betegek, akik visszaadják az embernek az életkedvet. Látva, mily kínos pontossággal tartják meg a kúrát, hogy figyelik a jobbulás legkisebb jeleit is, hogy viselik el hosszú napokon át a fájdalmas tűszúrásokat, a kezeléseket, a megalázásokat és sok más egyebet, ami rémületbe ejtene, mindezt azért, hogy meggyógyuljanak, hogy még tovább éljenek. Tudja, napjaim egyik legnagyobb élménye az volt, hogy mosolyogni láttam az egyik súlyosan bénult embert, amikor először próbált székre ülni, méghozzá egyedül.

Egy másik, rákos beteg pedig azt írta levelében, hogy ha már nem gyógyulhat meg, az a kívánsága, hogy halála valódi találkozás legyen, a szó igazi értelmében „ünnep".

A halállal szemben különbözőképpen foglalunk állást. Van, aki úgy érzi, hogy a halál áldozatául esik, és idegennek tekinti. Vannak, akik nem tudnak választ adni a halál kérdésére, mert kis és nagy gyönyörök között sorsukkal megalkudva élnek. Belsőleg ezek már halottak. Akik viszont sokat szerettek, s akiket sokan szeretnek, azok joggal tehetik föl a kérdést maguknak: „Miért ne maradhatna meg ez a szeretet a halálon túl is? Miért kell durván megszakadnia annak a kapcsolatnak, amely értéket és értelmet ad az életnek?"

Valójában, a halál onnan jön, amerről a legkevésbé várjuk, vagyis a legbensőnkből. Apróságokkal kezdi el munkáját, amelyekre nem is figyelünk: apró gonoszságok, képmutatás, félelem, kicsi majd nagy hűtlenségek. Így telepszik meg bennünk a halál, és

lassanként kikezdi szívünket, szellemünket, testünket, lelkünket.

Innen az a hosszas agónia, az a menekülésbe torkolló kétségbeesés egyeseknél, amely egyformán megmutatkozik fiatalok és öregek arcán. Másoknál meg az élet, az a féktelen vágy, hogy kitűnjön, hogy lénye legmélyét a test szavaival fejezze ki, hogy kockáztassa és még igazibbá tegye életét. Test és lélek annyira egymásba fonódnak, hogy minden emberi arcról leolvasható a lélek állapota: a szeretet, a béke, a szomorúság, a büszkeség, a szabadság.

A halál nemcsak kívülről közelít öregség, baleset vagy betegség révén, hanem főképp azáltal, hogy vonakodunk helyt adni a léleknek, amikor átadni kívánja testünknek azt, ami örökkévaló benne.

„Senki sem ártatlan, s mindegyikünk sietteti önmagában s az egész emberiségben a halál végzetes munkáját" (Jean Le Du). Ha én a magam kis körében valami igazságtalanságot vagy kegyetlenséget követek el, részese és felelőse vagyok máris mindazoknak a szerencsétlenségeknek, amelyeket ez társadalmi szinten eredményez. Részt veszek a szeretet és az élet adta lehetőségek lerombolásában. A halál művén dolgozom. Szegényebbé teszem az emberiséget. Viszont: a szeretetből végzett cselekedettel az emberiséget gazdagítom. Életteli dolgot cselekszem és távoltartom a halált. Végig gondolva ezt az okoskodást, és megfontolva, hogy a földön mindnyájan nyomtalanul eltüntethetnénk az önzést, akkor a halál úgy jönne el, mint észszerű befejezése egy olyan emberi eseménysorozatnak, amelyet érdemes volt végigélni. A halál a mi osztályrészünk, amit gyógyszerekkel, fegyverrel, szerelem-pocsékolással stb. készítünk elő. „De nem a mi igazi emberségünk hozza létre bennünk" (Jean Le Du). Azért hát csak szavazzunk meg hiteleket az egészség vagy a nevelés

javára, inkább mint nagy összegeket pazaroljunk el rombolásra! Ápoljuk azokat az érzéseket, amelyek ízessé és értékessé teszik az életet. Így jutunk felelős magatartásra a halál és élet dolgában. Nem létezésünk kereteiről és feltételeiről van szó, hanem arról a döntésünkről, hogy cselekedjünk-e vagy sem, legyünk-e vagy sem.

Ezt a kitűzött célt, amely többnyire fölülmúlja tudatunk keretét, kizárólag az akarat révén aligha érhetjük el. Mindennapos haláleseteink fölé próbáljuk odahelyezni támpontul Jézus életét, aki másképpen élte át a halált, mint mi, aki önként választotta azt magának. Fölhívás ez számunkra, hogy számotvessünk magunkkal, hogyan is áll reménységünk!

A halál, ahogy több egyetemi hallgató látta.

Jézus halála

Nagyon is érthető, hogy Jézus, ha már egyszer magáévá akarta tenni az emberi természetet, a halált is vállalta, mivel ez velejárója az életnek, hiszen az emberi természet elhasználódásra tervezett szerkezet. De nem volt szükségszerűen neki kijáró sors az a halál, amelyet osztályrészként vállalt. Szinte azt mondhatnánk, hogy kereste a halált, amely teljesen idegen volt életétől, s amelyet semmiképpen sem érdemelt meg. Mintha csak cserélni akart volna más valakivel... Mi magunk is valamennyiünk közös sorsát idézzük föl, amikor úgy beszélünk a halálról, mint ami — támadás és éjszakai tolvaj módjára — kívülről közelít hozzánk. Bensőleg azonban tudatában maradunk, hogy sajátmagunknak is része van halálunk bekövetkeztében. Bizonyos értelemben a miénk ez a halál, hiszen megérdemeltük, miután a minden bűntől megrontott élet halált szül.

Csakhogy ami Jézust illeti, másképp áll a dolog. Jézus tiszta minden emberi bűntől; neki azért joga lett volna tehát valami békességes halálhoz, elszenderüléshez, ami csak hasonlít a halálhoz: olyan véghez, amely jól betelt lap módjára csak folytatása lett volna életének, olyan belülről érlelt halálhoz, mint ahogyan az asszony világra hozza gyermekét, vagy a gyümölcsfa az érett gyümölcsöt.

Mint Rilke mondaná, „Zöld halála" volt. Olyan halál, mely teljes egészében kívülről jött. Ezért beszélünk szenvedéstörténetről („passióról"), mert egy ilyen halált csak elszenvedni lehet.
Erkölcsi síkon tekintve: Jézusnak nem olyan halál jutott osztályrészül, amilyen kijárt volna neki. Ő szeretetet, igazságosságot, szelídséget hirdetett, s neki kellet meghalnia gyűlölet, igazságtalanság és erőszak következtében. Őt, az ártatlant, — az egyedüli ártatlant a földön — bíró (micsoda irónia!) ítéli el: az, akinek éppen az volna dolga, hogy igazságot szolgáltasson.

Az evangélium szavai jól kifejezésre juttatják a szenvedés jellegét. Az igék szenvedő alakban állnak: elárultatik egy barátjától, elfogatik, megkötöztetik, elítéltetik, elhagya-

tik, megöletik... és így jut halálra. Amikor valaki szellemisége birtokában és személy létére ki nem teljesedhetik, és nem lassú érlelődés során, a beteljesedés felé haladva fogadja el benső világa szerint a véget, ahogyan ez Jézusnál sem következhetett be, akkor azt kell mondanunk, hogy nem hozzá illő halállal halt meg. Másképpen fogalmazva; Jézus, az egyetlen ember, akinek joga lett volna olyan sajátos halálhoz, amely mentes lett volna minden gyötrő szorongástól. Ő azonban hozzá nem illő, nem emberi halált választott. Amíg az emberek, — jelképük a lázadozó lator Jézus balján — visszautasítják a megérdemelt halált, Jézus elfogadja azt, amelyet nem érdemelt ki. És Jézus fölkereste az embert abban az alvilágban, ahol emberi halálától megfosztva élt: alászállt a poklokra.

De nemcsak ezt tette. A szenvedést elejétől végéig olyan ember éli át, aki ezzel újabb és újabb cselekményt indít el.

Elárultatik (azaz elszenvedi, hogy elárulják), de tudomása van az árulásról, sőt nyíltan kimondja, hogy tud róla; nem csupán ostoba balek Júdás kezében.

Elfogattatik (azaz elszenvedi, hogy elfogják), pedig már sok alkalommal bizonyította, hogy el tud menekülni ellenségei kezéből. Elfogják ugyan, de Jézus rámutat, hogy csak visszaélnek hatalmukkal. Kikérdezik, azaz vallatóra fogják, de ő vagy válaszol, vagy nem; fönntartja magának a döntést. Arcul ütik, ő pedig tiltakozik a jogsértő igazságtalanság ellen.

Más szóval, ez a halál bensőleg nézve nem illik hozzá. Jézus ezt a halált választva magának nagyon is messze jutott attól, ami járt volna neki. Belsőleg tekintve Jézusnak olyan szabadságról tesz tanúságot, amelyet nem képes megzavarni a szenvedés. Olyan helyzetben, amikor akaratunk és minden kívánságunk ellenére szembetaláljuk magunkat a nagy eseménnyel, Jézus állásfoglalása már készen áll. A Szenvedés nem a végső szó nála.

Jézus vállalja, és így visszaadja az embereknek azt a képességet, hogy úgy éljék át halálukat, mint szabad cselekedetet, nem mint szenvedést, mint kikerülhetetlen sorsot. „Életemet senki nem veszi el tőlem, én magam adom oda". Szabad odaadás, remegő félelem helyett! Tanú erre a jobb lator, aki saját javára fordítja önnön halálát.

Most pedig kérdést teszek föl önmagamnak. Ha így olvasom el újra Jézus szenvedéstörténetét és halálát, nem szabad azt sem elfelejtenem, hogy ott a föltámadás is. A kockázatokkal teli nagy esemény után mi következünk. Nemde csábító gondolat, hogy szembenézve a halál tényével bevetjük a halálból való föltámadásba vetett reménységünket? Miért állnánk idegenül azzal a gondolattal szemben, hogy Krisztus után a halál már nem olyan, mint volt annakelőtte ?

A holtak föltámadásába vetett hit a maga módján lelki világunkat alakítja. Barátaim halála láttán hajlandó vagyok így gondolkodni: „Nem is haltak meg igazán", s a magam haláláról, amely már ma megtörténhet emberi mivoltom minden szorongásával és bizonytalanságával együtt, hajlandó vagyok szintén azt gondolni: „Nem hiába halok meg". Nem azt akarom ezzel mondani, hogy egy keresztény csak azért hisz, hogy biztos reménység töltse el, de azáltal, hogy hisz, mégis ilyenfajta bizonyosságot szerez.

Szívest-örömest elfogadom, hogy a hivő nem úgy néz szembe a halállal, mint a nem-hivő; nehezemre esnék azonban,— az emberi együttérzés mondatja ezt velem —, elfogadnom azt, hogy a hit képes megfosztani a halált annak valóságos jellegétől. Magának a hitnek nevében sem állíthatom ezt, mert nem hiszem, hogy Jézus szenvedéséből pusztán csak a föltámadás győzedelmi képét kellene eszünkbe vésnünk. A mi dolgunk az, hogy Jézus útját újra járjuk anélkül, hogy eltitkolnánk magunk előtt létünk tragikumát.

— De azt mondhatja valaki: Nem is lehet megfosztani valóságától a halált. Épp eléggé uralma alatt tart minket.

— En a magam részéről, nem hiszek ebben. Minden bizonnyal uralma alatt tart mint sors, amelyet vállalnunk kell, de mégsem úgy, mint valami feladat, amelynek eleget kell tennünk. Civilizációink egyébként minden igyekezetükkel azon vannak, hogy a halált elkendőzzék és külsőségekkel elfogadhatóvá tegyék. A gyász, amelyben élünk, gyakran elhibázott gyász. Ezzel azt akarom mondani, hogy az élő ember tovatűnésének ténye és ennek belső elfogadása közé bensőnk legmélyén odaszüremkedik az, amit a lélektan ismerői „a gyász földolgozása"néven tartanak számon. Ez a tevékenység nagyon terhessé is válhat. A

nagy igyekezetbe ahogyan kitérni próbálunk a halál valósága elől, bizonyos mértékben még a vallás is belejátszhat.

Mit jelent tehát a föltámadásba vetett hit annak, aki arra „használja föl" hitét, hogy soha ne találja szembe magát igazán a halállal? Amikor Jézus szembenézett a halállal, akkor nem valami bizonytalan halhatatlanságba vetett hitre támaszkodott, hogy ezáltal csökkentse a halálnak testünkre és emberi öntudatunkra gyakorolt gyötrelmes voltát. A föltámadás nála valóságos győzelem volt a valóságos halál fölött. Ha mi csak azért vetnénk bele bizalmunkat, hogy sikerüljön szabadulnunk azoktól az élményektől, amelyeket ő átélt, akkor ez megfosztaná valóságától nemcsak halálunkat, de föltámadásunkat is.

Ez ellen pedig kétségtelenül nincs jobb orvosság, mint újra kézbe venni az evangéliumot.

Jean Le Du

HÁROM ALAKBAN

VOLTAM —
már csupa titok vesz körül.
Arcom fölött regényes fűzfa bókol.
Foszló nyakkendőm lóg ki egy fiókból:
és özvegyem arcára gyász kövül.

LESZEK —
még csupa titok vesz körül.
És tisztelet pátyolja megszülőmet.
Leszek — még nem ígértem semmi többet.
De ennyi elég. Mindenki örül.

VAGYOK —
csak közöny vesz körül
és mindenkinek a könyökén jönnek
ki szavaim és mozdulataim—
én vagyok a fölösleges, ha már
megtelt a villamos,
én vagyok a sorban előtted álló,
én vagyok, akitől
szürkék a hétfő reggelek —
én vagyok, ki folyton az életével
traktálna téged —
fölkelek és lefekszem, ásítok és
eszem, titkom nincs,
kiszámítható vagyok és fölmérhető
robotgépbe táplált adataimból meg-
születnék újra, ugyanilyennek —
viselj el mégis, mert ennyi adatott—
vagyok.

Rab Zsuzsa

Isten kezében

Felhőkről eredtem útnak,
partoktól indultam el,
Ismeretlen álmoktól.
Túl sokat vártam
s terveket szőttem.
De nagy hirtelen
íme mint messzire hajított,
szétesett vágyálmoktól terhes kődarab
nagy csattanással ráestem a ledöngölt földre.
Az orrom jól bevertem,
meg kell mondjam, mert így igaz.
Valójában számítani lehetett rá,
mert így néz ki
a teljes valóság.
Kisiklottam, és az volt az oka,
hogy köztem, ami vagyok,
meg a terveim, a vágyaim
és az élet között,
hiányzott a híd.
De gördül a vonat menetrend szerint,
csak ajtóim maradnak zárva,
mint én itt gondolataim kellős közepén.
Aztán képzelgéseim könyvét újra kinyitottam.
Megint csak olvasgattam,
majd ezt is mint a többit
elhajítottam
ajánlásként pedig beleírtam:

„Amit akartam, jórészt megvalósíthatatlan.
Bensőmben pedig
mélységes ürességet találtam,
akkorát, mint az élet és jómagam közöttit.
Így jutottam arra, hogy végtére is
vessük Isten kezébe magunkat.”
Uram,
nem én adtam magamnak az életet,
és te veszed vissza.
Add hát másoknak oda,
s tedd, amit akarsz.
Tudd meg viszont,
hogy bátorságomat nem vesztettem el,
s kezes bárány sem vagyok,
sem reményvesztett ember.
Még nem tartok ott, hogy belepjenek a legyek,
kész vagyok arra, hogy megvédjem magam.
Szedd rendbe kissé bennem mindazt,
ami gondokat hurcol.
S amikor összeszedted mindezt
és visszaadtad nekem.
akkor már nem kell újra tőlem elvenned,
mert átalakítod és mássá teszed.

Ismeretlen dolgokra éhezem!

Érzitek az élet ízét? Mit gondoltok a világ világosságáról? Mit a föld sójáról? „Nem azért gyújtanak lámpát, hogy véka alá tegyék, — mondja az evangélium — hanem lámpatarttóra, hogy onnan adjon világosságot mindazoknak, akik a házban vannak." Fényeskedjetek saját házatok belsejében! Ne higyjétek, hogy a világ szemében kell ragyognotok! Ne a távoli csúcsokon keressétek a világosságot!

Istenünk nem az Olimposz Istene. Jézus a szív boldogsága. A lényeges nem az ember fölött, hanem az emberben van.

A gondok mindig fölényben vannak. E fölénnyel szemben tehetetlenek vagyunk. Nézzetek csak utána, a bennetek levő világosság nem sötétség-e!? A sót hogyan alkalmazzátok? Ne higyjétek, hogy mindenre sót kell tennetek! Ne legyetek ízetlenek! Ízleljétek csak az életet!

Éljetek az életért, ne valami semmiség kedvéért! Az élet gyorsan elinal. Ne úgy intézzétek el, mint valami soron következő ügyet! Jussatok túl sajátmagatokon! Ne csupán a hétvégekért éljetek. Éljetek másokért, de ne üljetek fel jó érzéseiteknek!

Éljetek magatoknak is, mert a másik iránti szeretetérzésben sokszor csak önmagatok elől igyekeztek menekülni és így becsapjátok magatokat. Úgy szeressétek magatokat, ahogy Isten szeret benneteket! Éljetek! Igazán éljetek! Jól éljetek! „Éljetek tüzes lélekkel!" Szomjazzátok az Élő Vizet!

„Éljetek szeretetből az Élő Vízből!". — „Adj nekem inni... adj nekem ebből a vízből, hogy soha ne szomjazzam többé!" — mondta a szamariai asszony. Menjetek a forráshoz! Ássatok le mélyre! Lehet, hogy akkor előre megéreztek valamit Istenből a költő szava szerint: „Meglehet, hogy ismeretlen dolgokra éhezem!" (Valéry Larbaud).

Pierre Talec

Én vagyok az élet

„S most szembeállítjátok velem szánalmas emberi logikátokat, amikor azon már túl vagyok, és éppen én szabadítalak meg titeket ettől az okoskodástól!"

„Ó ti rabok! Értsetek meg! Megszabadítalak titeket a tudományotoktól, törvényeitektől, ettől a szellemi rabszolgaságtól, ettől a gúzsbakötöttségtől, mely rosszabb, mint a végzet hatalma. Én vagyok az egyetlen hely, ahol még nem záródik és nem szorít össze a vaspáncél. Én vagyok a nyílás a börtönfalon. Én vagyok az, akinél nem kell okvetlenül egyeznie annak, amit előre kiszámítanak. Én az élet vagyok."

„Pontosan kiszámítottátok a csillagok járását, de már nem ismeritek a csillagokat. Jel maradtak csupán a könyveitekben, de nem világosság: annyit sem tudtok róluk, mint a kisgyermek. Odáig jutottatok, hogy fölfedeztétek az emberi szeretet mozgató törvényeit, de a szeretet elszökik jelzéseitek elől: kevesebbet tudtok róla, mint egy kisleány! Nos, jertek hozzám! A fénynek ezt a lágy símaságát, a szeretetnek ezt a fényességét én visszaadom nektek. Nem igázlak le, hanem hatalmammal megszabadítalak titeket. Megmentelek az olyan embertől, aki előbb kiszámította, mikor hullik alá az érett gyümölcs, azután ebbe a rabszolgasorba hajtott titeket. Lakhelyem az egyetlen megoldás számotokra: mivé is lennétek, ha nem volna itt nálam hely számotokra?

„Jöjjetek hozzám, akik keserűnek érzitek a cselekvést, mert semmire sem juttok vele!"

„Jöjjetek hozzám, akik számára keserűség a gondolat, mert pusztán csak törvényekhez vezet...!"

„Én majd fölkarollak titeket. Én hordoztam a világ bűneit, és baját. Én hordoztam aggodalmaitokat a jószág körül, amikor elhullott az apraja és elhárítha-tatlannak látszott a veszedelem. Ti pedig megkönnyebbültetek a gondtól. Akik viszont ma az én

népem vagytok, a ti bajotok még nagyobb és nyomorúságotok gyógyíthatatlan. Bajotokat mégis úgy hordozom, mint a többiekét. Sőt hordozni fogom még szellemetek bilincseit is, amelyek súlyosabbak."

„Én vagyok, aki hordom a világ terhét..."

„Ti pedig játszadozó gyermekek lesztek."

„A mindennap hiábavaló erőfeszítései után, melyek kimerítettek, hozzám jöjjetek. Értelmet adok erőfeszítéseiteknek: nagyot alkotok szívetekben, emberivé alakítom őket..."

„Beszáradt, kegyetlen, reményét vesztett szerelmetekkel, mai idők szerelmesei, hozzám jöjjetek! Emberivé alakítom a dolgot..."

„Elsietett testi vágyakból, a szomorú visszatérés útjáról hozzám térjetek! Emberivé alakítom ügyeteket..."

"...hiszen én rácsodálkoztam az emberre..."

„...egyedül én tudom visszaadni az embert önmagának."

„...Atyám, én hittem bennük, ezért adtam oda az életemet..."

„...mert én szeretem őket."

Antoine De Saint-Exupéry

Barátom,
ha szereted az életet,
járd csak utadat...
Mindig találsz majd
olyan földet,
ahol szeretni lehet.

AZ ÉLETET CSAK VISSZATEKINTVE LEHET MEGÉRTENI, DE ELŐRETEKINTVE KELL VÉGIGÉLNI.

Sören Kierkegard

TARTALOM

Szerelem 7

Remény 35

Igazságosság 69

A lényeg 103

Csend 131

Szabadság 163

Igazság 197

Élet 227

Tartalom 264

„Még akkor is…"

Nem kamaszos csakazértis, hanem a reménydiktálta optimizmus szava ez. VI. Pál pápa óta egyre gyakrabban esik szó a szeretet társadalmáról. Szöveggyűjteményünk mozaikdarabkákat nyújt e gondolat kifejtéséhez. Nem regény, nem összefüggő olvasmány, hanem gondolatébresztő indítások csokra ez a kis kézikönyv, amelyet szeretettel ajánlunk minden gondolkodó fiatalnak és örök fiatalnak. Töprengeni, vitatkozni kell ezeken a *vallomásokon*, *véleményeken*, *válaszokon*.

Az eredeti francia szövegből kihagytuk a Magyarországon nem aktuális kérdésekről szóló gondolatokat, így pl. a vendégmunkás-problémát vitató idézeteket, vagy az unalmas, csak háziasszonyi életet élő nők vallomásait. Ugyanakkor egyes illusztrációkat magyar költők verseivel helyettesítettünk. A könyvbe felvett szövegeket itt-ott rövidítve közöljük. Az eredeti kiadás karikatúrái helyett fényképeket tettünk az egyes fejezetek címlapjára.